

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย

Impact of Fiscal Policy on Economic Targets

นามผู้วิจัย นายอรรถพร ศิริชัย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ชัยวิชญชาติ, ศ.ค.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ, ศ.ค.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

สิงสิงห์ มทววิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย

Impact of Fiscal Policy on Economic Targets

โดย

นายอรรณพ ศิริชัย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อรรถณพ ศิริชัย 2553: ผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ชัยวิญญาติ, ศ.ค. 115 หน้า

การใช้นโยบายทางการคลังด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล เป็นทางเลือกหนึ่งของรัฐในการกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากวิธีการเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล จะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมน้อย และก่อให้เกิดการยอมรับของคนในสังคมมากกว่าการใช้จ่ายด้านภาษี เพราะการใช้นโยบายด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือประชาชน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการใช้นโยบายการคลังที่เพิ่มขึ้นนั้น จึงต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของปัญหาเงินเฟ้อที่อาจจะตามมา โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล ที่ส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อ โดยการวิเคราะห์แบบจำลองด้วยวิธี Structural Vector Auto regressive (SVAR) ใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2537 – ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2551

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดลงไปร้อยละ 7.05 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน มีเหตุผลมาจาก เมื่อภาครัฐบาลมีการใช้จ่ายลงไปในระบบเศรษฐกิจ เกิดการขาดดุลงบประมาณและลดโอกาสการลงทุนของภาคเอกชน ส่วนผลของการส่งผ่านทางอ้อมของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่จะส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จะเกิดจากส่งผ่านทางอัตราดอกเบี้ยของภาคการเงิน ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าเมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จะทำให้อัตราการดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงลดลงไปร้อยละ 1.63 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส ซึ่งการที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดไม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากว่าสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกินในระบบธนาคารพาณิชย์ มีจำนวนเงินที่มากเพียงพอต่อความต้องการกู้ที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจอยู่แล้ว ส่วนเรื่องความมีเสถียรภาพของระดับราคา จากผลการศึกษาพบว่า เมื่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลทำให้อัตราการเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงลดลงไปร้อยละ 0.47 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส เนื่องจากอัตราว่างงานในประเทศไทยยังมีตัวเลขผู้ว่างงานค่อนข้างสูง กำลังในการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจจึงไม่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปไม่ปรับราคาเพิ่มขึ้นมากนัก ดังนั้นข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ รัฐบาลสามารถที่จะใช้นโยบายการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้ โดยไม่ทำให้ปัญหาอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Unnop Sirichai 2010: Impact of Fiscal Policy on Economic Targets. Master of Economics,
Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Assistant Professor
Bundit Chaivichayachat, Ph.D. 115 pages.

Government expenditure is a fiscal instrument, which used to encourage the economic growth of the country. But government expenditure increases may increase inflation. Therefore, this paper focuses on the effects of fiscal policy on economic targets, including growth economy and inflation by using a Structural Vector Auto regression model (SVAR), and employing quarterly data from 1994–2008.

The study found that when government expenditure increases the growth rate of gross domestic product one period ahead decreased 7.05%. Because government expenditure increases will reduce the investment opportunities of private sector. Indirect effect of government spending the study found that when government expenditure increases, interest rate will decrease to 1.63% in the next quarter. Interest rate does not increase because it has excess liquidity in financial system. For the stability of price levels, the results showed that the growth rate of gross domestic product when changed 1% standard deviation will result in lower rates of inflation to 0.47% for one quarter. Therefore, the results of this study suggest that the government should be using government expenditure to encourage the economic growth. Because government expenditure increases will not affect to increase inflation.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของ ไทย” ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต ชัยวิญญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา และ ให้คำแนะนำที่ดี รวมทั้งมีข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเสมอตลอดในการทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้ ช่วยให้ความรู้ และข้อเสนอแนะต่างๆเพื่อแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องภายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนจนอาจารย์ต่างๆที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาให้แก่ผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนจึงขอกราบ ขอบพระคุณของอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ถ้าขาดบุคคลต่างๆเหล่านี้ อันได้แก่ บิดา มารดา และญาติพี่น้องของข้าพเจ้าทั้งหลายที่ได้ช่วยเหลือ ตลอดจนถึงกำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดย ตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆในรุ่น MECON 67M ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาร์ม โอ๊ต มด ต้น และ โป๊ท ที่คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ รวมถึง พี่อติส และ พี่หนูเล็ก เจ้าหน้าที่ ประจำโครงการที่คอยช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ และที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณ ผศ.ดร.อัทธ์ พิศาลวานิช และเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พี่แก้ว อุมาวดี เพชรหวล ที่ช่วยสั่งสอนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของ การทำงานต่างๆทั้งหลาย และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ หัวหน้าโรงพักสินค้า 4 การท่าเรือแห่ง ประเทศไทย ที่ช่วยให้ความอนุเคราะห์เรื่องของการเวลาในการเรียน และการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยดีมาโดยตลอด

ทั้งนี้คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะยังมีมากน้อยเพียงใด ผู้เขียนขอมอบความดี อันนี้ให้แก่ บิดา มารดา และผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทั้งหลาย แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มี ข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

อรรรณพ ศิริชัย

เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
วิธีการศึกษา	6
การเก็บรวบรวมข้อมูล	6
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	8
แนวคิดทางด้านนโยบายการคลัง	8
แนวคิดทางด้านเงินเฟ้อ	14
นโยบายการคลังกับภาวะเงินเฟ้อ	20
แนวคิดทางทฤษฎีนโยบายงบประมาณขาดดุล	23
งบประมาณขาดดุลกับอุปสงค์รวมและอัตราดอกเบี้ย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	42
แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์	44
กรอบแนวคิดทางการวิจัย	53
สมมติฐานในการศึกษา	54

สารบัญ (ต่อ)

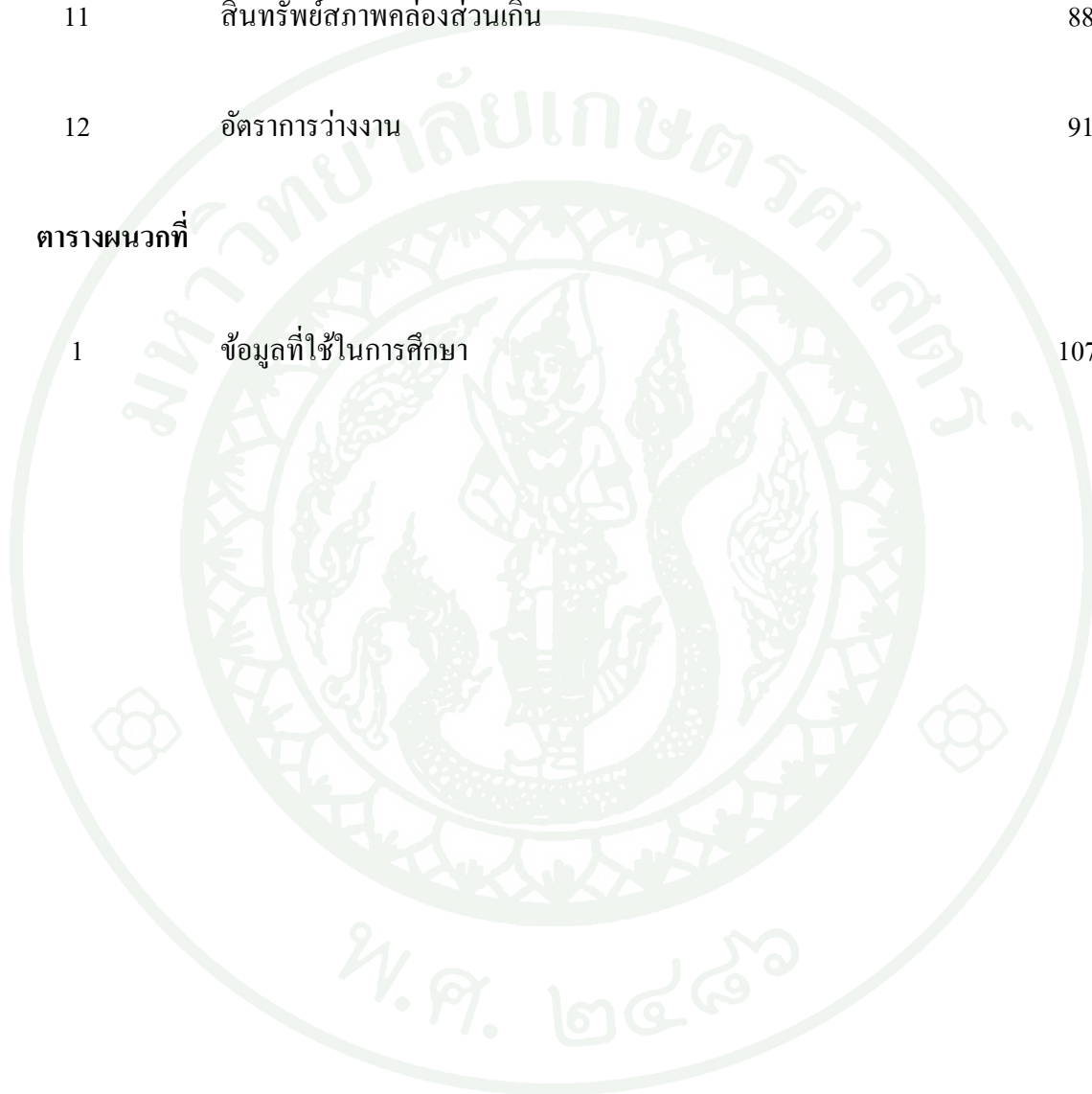
	หน้า
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของอัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย	55
สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2541	55
สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546	59
สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2551	64
สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	70
การทดสอบ Stationary	70
การเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสม	72
การกำหนด Zero Restriction	73
การทดสอบการตอบสนองของตัวแปร	74
สรุปผล Impulse Response Function	83
การทดสอบ Variance Decompositions	83
สรุปผลการวิเคราะห์	86
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	98
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	100
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก ตารางแสดงข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	106
ภาคผนวก ข ผลการคำนวณ Impulse Response Function โดยใช้	110
ภาคผนวก ค ผลการทดสอบ Variance Decompositions โดยใช้	113
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการทดสอบ Unit Root โดยวิธี ADF test ที่ระดับ level	71
2	ผลการทดสอบ Unit Root โดยวิธี ADF test ที่ระดับ first difference	72
3	ผลการคำนวณ Lag ในแบบจำลอง	73
4	การตอบสนองของ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล	76
5	การตอบสนองของอัตราการดอกเบี้ยที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล	78
6	การตอบสนองของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย	80
7	การตอบสนองของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ	82
8	ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราการขยายตัวของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	84
9	ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย	85
10	รายได้และรายจ่ายรวมของรัฐบาล	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	สินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกิน	88
12	อัตรการว่างงาน	91
ตารางผนวกที่		
1	ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	107

สารบัญภาพ

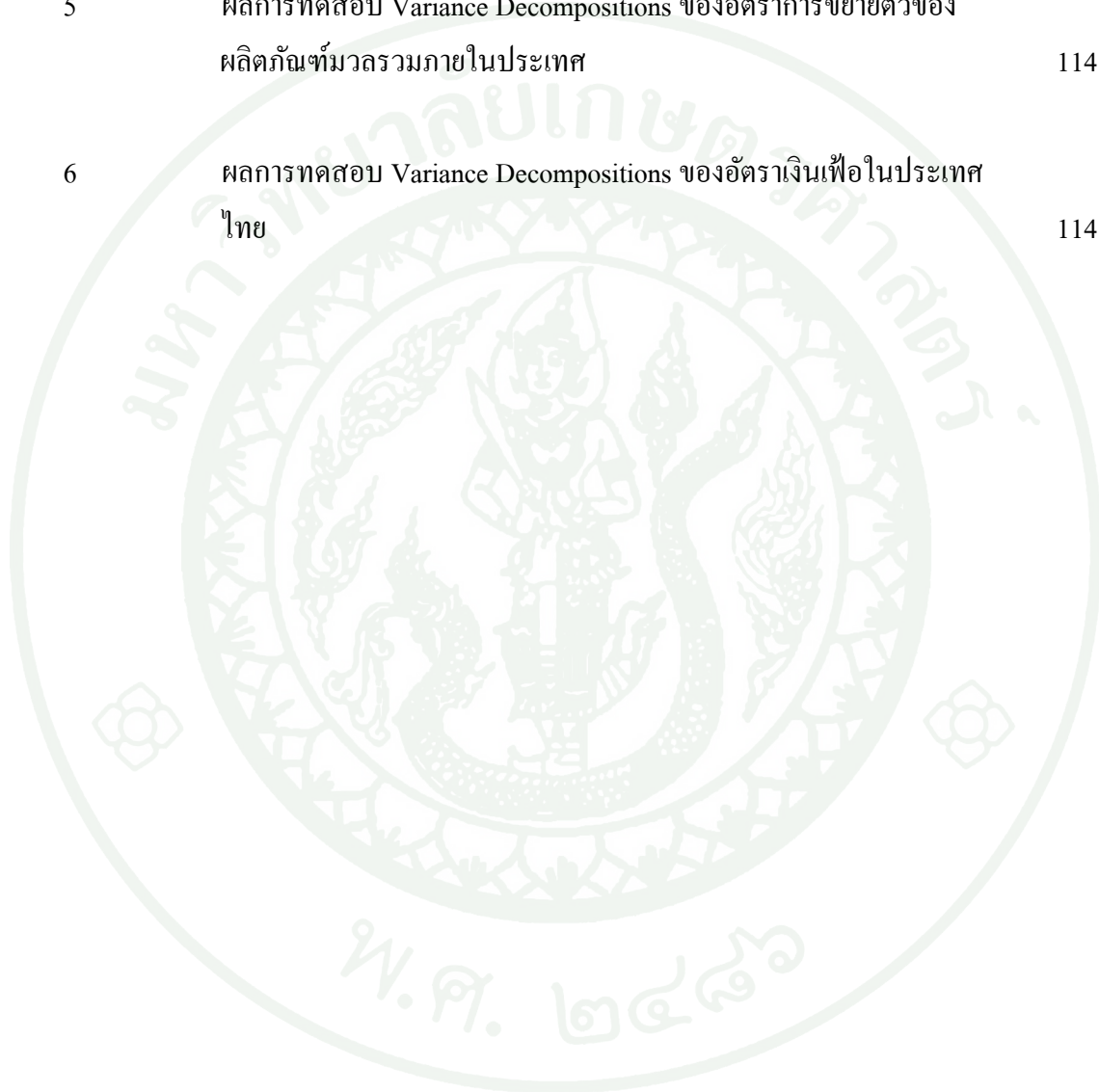
ภาพที่		หน้า
1	ดุลงบประมาณทางการคลัง (ตามปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 - 2550)	1
2	ความสัมพันธ์ของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	2
3	อัตราเงินเฟ้อโดยทั่วไป	3
4	เงินเพื่อที่มีสาเหตุมาจากอุปสงค์ของสินค้า	16
5	เงินเพื่อที่มีสาเหตุมาจากอุปทานของสินค้า	18
6	เงินเพื่อที่เกิดจากอุปสงค์	21
7	งบประมาณขาดดุลกับอุปสงค์มวลรวม และอัตราดอกเบี้ย	26
8	กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของผลกระทบการใช้นโยบายการคลัง ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	43
9	กรอบแนวคิดผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อไทย	53
10	สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2541	55

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
11	สภาพทั่วไปของอัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเพื่อ พื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546	59
12	สภาพทั่วไปของอัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเพื่อ พื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2551	64
13	สภาพทั่วไปของอัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเพื่อ พื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551	68
14	แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์	89
ภาพผนวกที่		
1	การตอบสนองของอัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ ที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล	111
2	การตอบสนองของอัตรการดอกเบี้ยที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล	111
3	การตอบสนองของอัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย	112
4	การตอบสนองของอัตราเงินเพื่อ ที่มีต่ออัตรการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ มวลรวมภายในประเทศ	112

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
5	ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	114
6	ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย	114

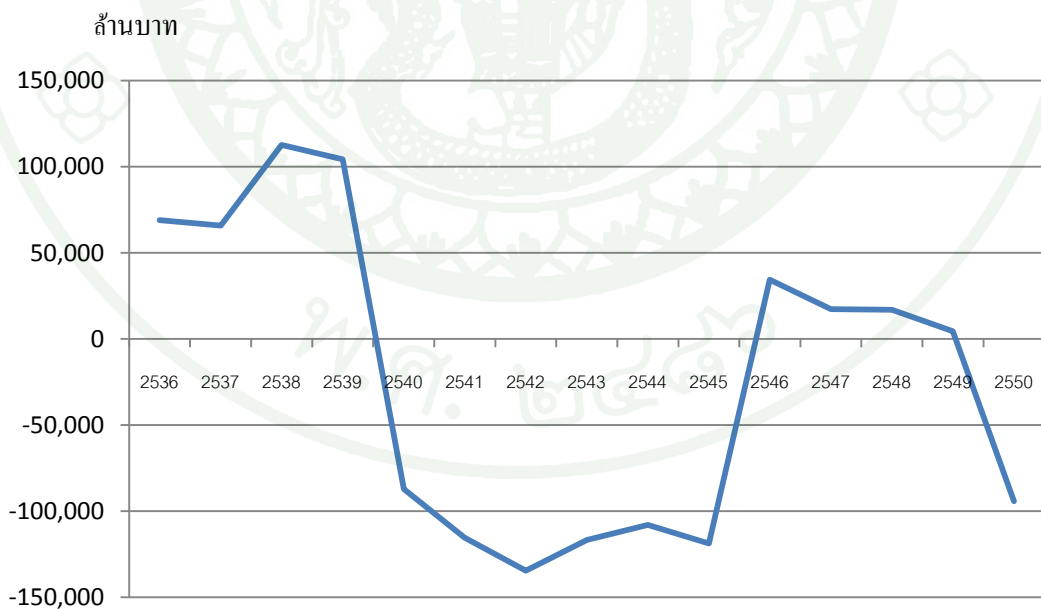

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

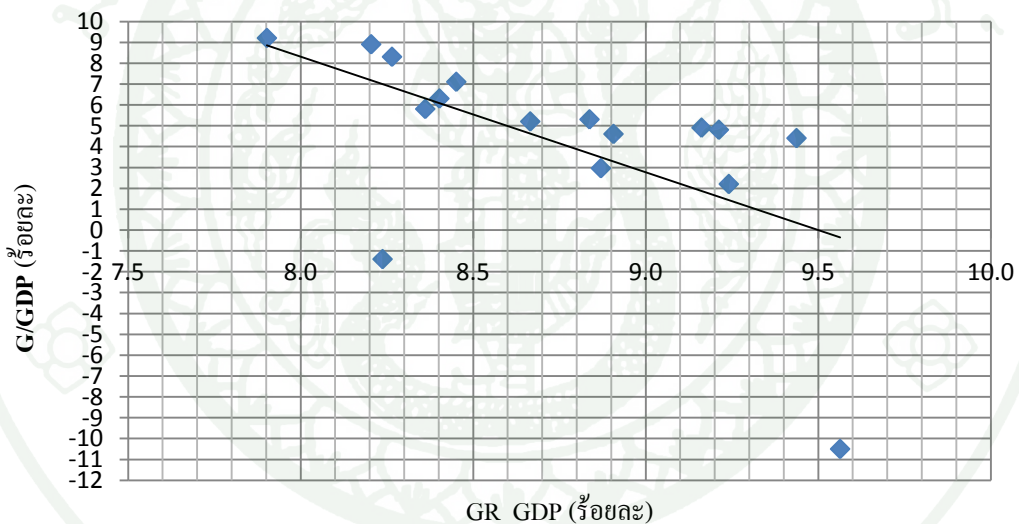
ในประเทศกำลังพัฒนา ความสำคัญของภาครัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จะมีความสำคัญมากกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากภาคเอกชนในประเทศกำลังพัฒนา ยังไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอ ที่จะสามารถนำความเจริญก้าวหน้าเข้ามาสู่ประเทศได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องเป็นส่วนขับเคลื่อนสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งการกระทำดังกล่าว รัฐบาลจำเป็นต้องมีการใช้นโยบายทางการคลังในด้านต่างๆ เพื่อกระตุ้น และก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นการจ่ายเงินลงทุนออกไปเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จำเป็น อาทิ ระบบไฟฟ้า ประปา และถนน ฯลฯ เพื่อก่อให้เกิดสวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ซึ่งการใช้นโยบายทางการคลังต่างๆ เหล่านี้ ทำให้รัฐบาลต้องมีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากออกไปสู่ระบบเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากดุลงบประมาณในการใช้จ่ายของรัฐบาล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ดุลงบประมาณทางการคลัง (ตามปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 - 2550)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

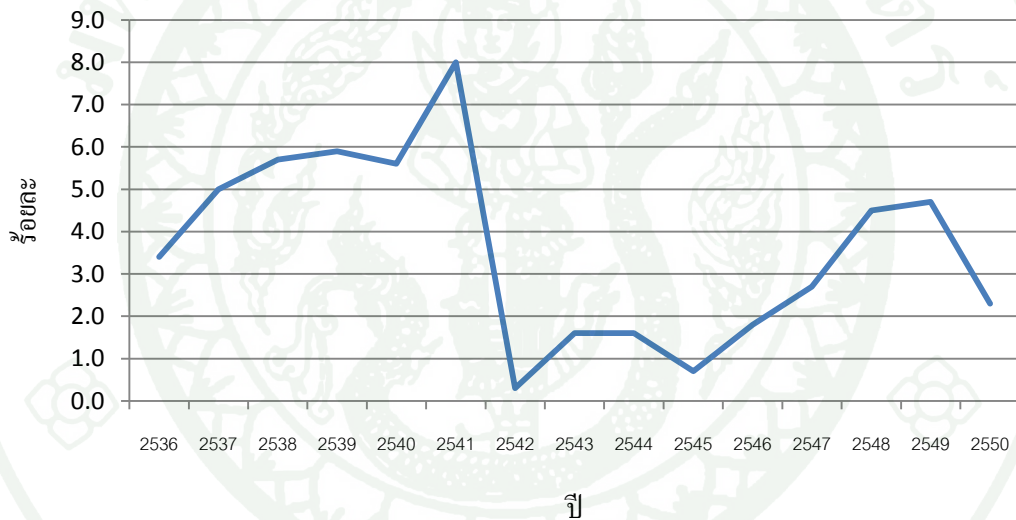
เมื่อพิจารณาภาพที่ 1 จะเห็นว่าในช่วงตั้งแต่งบประมาณปี พ.ศ. 2538 คุลงบประมาณของประเทศไทยมีแนวโน้มการใช้งบประมาณแบบเกินดุลลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงของการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย ช่วงของงบประมาณปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนไปใช้งบประมาณแบบขาดดุลเป็นอย่างมากในการช่วยพยุงการขยายตัวของเศรษฐกิจที่เกิดการหดตัวอย่างรุนแรง ณ ช่วงเวลานั้น โดยต่อมาในงบประมาณปี พ.ศ. 2546 - 2549 รัฐบาลจึงกลับมาใช้นโยบายงบประมาณแบบเกินดุลอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ปรับเปลี่ยนมาใช้ได้เพียงไม่นาน รัฐบาลก็กลับมาใช้นโยบายการคลังแบบงบประมาณขาดดุลอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงตั้งแต่งบประมาณปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ในการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ กับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

โดยเมื่อดูถึงความสัมพันธ์ของการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ กับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2551 จะเห็นว่า รัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย มีแนวโน้มขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งให้ก่อเกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในช่วงนี้

ภาครัฐบาลจึงมีบทบาทที่เป็นตัวแปรสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการช่วยพยุงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่กำลังย่ำแย่ โดยการเพิ่มการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเข้าไปในระบบเศรษฐกิจแทนการใช้จ่ายจากภาคเอกชน แต่ในช่วงหลังจากที่ความเสียหายวิกฤติเศรษฐกิจนั้นลดลง การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจก็กลับมากะเตื้อง และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆอีกครั้ง แต่การใช้จ่ายของภาครัฐบาลก็ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะลดลงมาเล็กน้อยจากช่วงของการเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจก็ตาม ซึ่งเมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ และระบบเศรษฐกิจ จึงอาจส่งผลทำให้ไปกระตุ้นภาวะเงินเฟ้อที่เป็นอยู่ในระบบเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้นได้ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่มีอย่างต่อเนื่องจะส่งผลทำให้ อุปสงค์มวลรวมภายในระบบเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับสินค้าโดยทั่วไป เกิดภาวะเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น

ภาพที่ 3 อัตราเงินเฟ้อโดยทั่วไป

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

จากภาพที่ 3 เมื่อพิจารณาจากอัตราเงินเฟ้อโดยทั่วไป จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของระดับสินค้าโดยทั่วไปนั้น มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2540 เป็นต้นมา แต่อัตราเงินเฟ้อ มีการปรับตัวลดลง ในช่วงที่เกิดความผันผวนของระบบเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มลดลง จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2542 ระดับของอัตราเงินเฟ้อก็กลับมาเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อีกครั้งจนถึง ณ ปัจจุบัน จึงทำให้เห็นได้ว่าการเกิดเงินเฟ้อขึ้นในประเทศ มีความสอดคล้องไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ และการใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นด้วย

และในปัจจุบันเมื่อพิจารณาจากสภาพของระบบเศรษฐกิจโลกที่เป็นอยู่ที่เกิดจากวิกฤติทางการเงินของประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศต่างๆในแถบทวีปยุโรป ซึ่งส่งผลกระทบของปัญหาคุกคามต่อไประบบเศรษฐกิจต่างๆไปทั่วโลก ประเทศไทยซึ่งเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆในโลกก็ต้องได้รับผลกระทบจากวิกฤติทางการเงินในครั้งนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งผนวกรวมเข้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยด้วยแล้ว จึงก่อให้เกิดเสียหายต่อการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องอีกครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ดังนั้นบทบาทของภาครัฐบาล จึงน่าที่จะกลับเข้ามามีบทบาทในการช่วยพยุงการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศอีกครั้ง

ซึ่งเหตุผลที่ควรใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากนโยบายการคลังจะมีความรวดเร็วในการกระตุ้นเศรษฐกิจมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภาวะเศรษฐกิจที่ต้องการการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน นโยบายการคลังจะสามารถทำได้เร็วกว่านโยบายการเงินที่ต้องใช้ระยะเวลาในการส่งผ่านที่นานกว่า ซึ่งมาตรการด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลจะเป็นการอัดฉีดเงินเข้าสู่มือของประชาชนโดยตรงจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เร็ว อีกทั้งการดำเนินนโยบายการเงินมีข้อจำกัดมากกว่านโยบายการคลัง ในแง่ของประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายการเงิน โดยเฉพาะในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจอ่อนแอ และธุรกิจมีความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ทำให้สถาบันการเงินระมัดระวัง และระมัดกุมในการปล่อยกู้มากขึ้น จึงก่อให้เกิดผลทำให้ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินที่จะให้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจลดลง เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อของภาคธุรกิจทำได้ยากขึ้น จึงทำให้ต้องอาศัยการใช้นโยบายทางการคลัง ผ่านทางโครงการการค้าประกันสินเชื่อให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างๆ รวมทั้งธุรกิจเกี่ยวกับการส่งออก ให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำต่างๆเหล่านั้นให้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ในการใช้นโยบายทางการคลังของรัฐบาล ยังมีทางเลือกในการใช้นโยบายได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ การใช้มาตรการทางการใช้จ่ายทางการคลัง และมาตรการทางด้านภาษี ซึ่งจากผลจากการศึกษาของ Michael Kumhof (2009) พบว่าการใช้มาตรการการคลัง โดยการใช้จ่ายลงทุนของภาครัฐจะส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวได้มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายการคลังประเภทมาตรการทางด้านภาษี เนื่องจากการใช้จ่ายทางการคลังของรัฐบาล ได้ส่งผลต่อการเพิ่มอุปสงค์โดยรวมในระยะสั้น พร้อมกับการสร้างผลิตภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อรายได้ของประชาชนในอนาคต ก่อให้เกิดการบริโภคของประชาชน และการลงทุนของภาคธุรกิจตามมาได้

การใช้จ่ายงบประมาณทางการคลังเข้ามาช่วยเหลือระบบเศรษฐกิจในครั้งนี้ ซึ่งจะเห็นได้จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ ที่ของภาครัฐบาลที่ทยอยออกมาอย่างต่อเนื่อง ในการช่วยเยียวยาการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ โดยผ่านโครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค หรือการส่งผ่านทางการเงินสนับสนุนในโครงการต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เงินเฟ้อภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นได้ ดังนั้นในการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการทดสอบผลกระทบของการใช้จ่ายนโยบายการคลังของรัฐบาลว่ามีผลประโยชน์ที่ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร ในทิศทางใด และมีระยะเวลาในการดำเนินไปของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวแปรนั้นๆ เป็นระยะเวลานานเท่าใด รวมทั้งคำนึงถึงผลเสียที่จะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของเงินเฟ้อต่อระบบเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไรบ้าง โดยยกตัวอย่างจากโครงการที่เป็นมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ว่าเหมาะสมที่จะใช้มาตรการนั้นๆ หรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรการใช้จ่ายทางการคลังของรัฐบาลให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจ โดยก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อที่จะเพิ่มขึ้นตามให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปได้โดยมีเสถียรภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล ที่ส่งผลต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย ทางด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้นโยบายทางการคลังของรัฐบาล ที่มีผลต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อ โดยเลือกศึกษาถึงการใช้นโยบายทางการคลัง ทางด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ใช้ข้อมูลทศวรรษเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2537 – ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2551 โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกระทรวงพาณิชย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา การใช้จ่ายทางนโยบายการคลังของรัฐบาล ให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจ และผลกระทบของปัญหาเงินเฟ้อที่จะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้จ่ายทางการคลัง และตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเงินเฟ้อ และอัตราการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2537 – ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2551 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 59 ไตรมาส โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแบบรายไตรมาส จากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกระทรวงพาณิชย์

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

2.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยการนำข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวม มาจัดเรียงเรียง เพื่อบรรยายและอธิบายให้ทราบถึงการใช้นโยบายทางการคลังของรัฐบาลในเรื่องของการใช้จ่าย รวมทั้งสถานการณ์ของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการนำข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมมาศึกษา เพื่อวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันสำคัญต่างๆ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะทำด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ โดยใช้แบบจำลองด้วยวิธี Structural Vector Autoregressive (SVAR) เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจาก Innovation หรือ Shock ของตัวแปรโดยใช้ Impulse Response Function

ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะเริ่มจากการหาลักษณะที่เหมาะสมของ SVAR Model ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การทดสอบ Stationary เพื่อดูความมีเสถียรภาพ ของข้อมูลอนุกรมเวลา

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสม (Optimal Lag) ของแบบจำลอง

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าแบบจำลอง และกำหนด Zero Restriction เพื่อเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

ขั้นตอนที่ 4 นำผลจากการประมาณค่าที่ได้ ไปคำนวณค่า Impulse Response Function เพื่อดูว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ศึกษา จะมีผลกระทบต่อตัวแปรอื่นๆในระบบ ทั้งในช่วงเวลาเดียวกัน และช่วงเวลาในอนาคตอย่างไร และนำไปทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่องผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย เป็นการศึกษาถึงผลของการดำเนินนโยบายทางการคลัง ที่จะเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึง ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดทางทฤษฎี แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์กรอบแนวคิดทางการวิจัย และสมมติฐานในการศึกษา

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ จะแบ่งออกเป็นสามส่วน โดยส่วนที่หนึ่งจะเป็นแนวคิดทางทฤษฎีทางด้านของนโยบายการคลัง ในด้านของโครงสร้างของนโยบายการคลัง วัตถุประสงค์ รวมถึงมาตรการของนโยบายทางการคลัง ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ต่อมาในส่วนที่สองจะเป็นแนวคิดทางด้านเงินเฟ้อ ซึ่งประกอบไปด้วยความหมายของเงินเฟ้อ และสาเหตุที่จะส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดเงินเฟ้อ และในส่วนสุดท้ายของแนวคิดทางทฤษฎี จะเป็นเรื่องของนโยบายทางการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อ ตามแนวคิดของเคนส์ ซึ่งแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดทางด้านนโยบายการคลัง

นโยบายการคลัง หมายถึง แผนการเก็บภาษี การใช้จ่ายของรัฐบาล ตลอดจนการก่อหนี้สาธารณะของรัฐบาล เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

1.1 โครงสร้างการคลังของรัฐบาลไทย

โครงสร้างการคลังของรัฐบาลไทย (กระทรวงการคลัง, 2539: 240-242) ประกอบด้วย ด้านรายได้ และรายจ่าย การกำหนดรายได้ และรายจ่ายของรัฐบาลนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการที่ รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใด

โดยรายได้รัฐบาล ประกอบด้วย รายได้จากภาษีอากร และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร โดย รายได้จากภาษีอากร ประกอบด้วย รายได้จากภาษีทางตรง เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงิน ได้นิติบุคคล และภาษีน้ำมัน ส่วนรายได้จากภาษีทางอ้อม เช่น ภาษีนำเข้า ภาษีส่งออก ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น ซึ่งรายได้ประมาณร้อยละ 90 มาจากภาษีในส่วนนี้ ในขณะที่รายได้ที่ไม่ใช่ ภาษีอากร ประกอบด้วยรายได้จากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากรัฐวิสาหกิจ และรายได้ อื่นๆ ซึ่งรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากรนี้คิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งหมด

ส่วนรายจ่ายรัฐบาล ซึ่งโดยทั่วไปแล้วโครงสร้างรายจ่ายงบประมาณประกอบด้วย รายจ่าย 3 ประเภทใหญ่ คือ รายจ่ายประจำ รายจ่ายลงทุน และรายจ่ายชำระคืนเงินกู้ โดยรายจ่าย ประจำ หมายถึง รายจ่ายเพื่อใช้ในการบริหารงานประจำ เป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้าง และ ค่าใช้จ่ายเพื่อจัดซื้อบริการและสิ่งของที่ไม่เป็นสินทรัพย์ประเภททุน รายจ่ายลงทุน หมายถึง การใ้ ใช้จ่ายเพื่อจะสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และรายจ่ายเพื่อการได้มาซึ่งครุภัณฑ์ ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง โดยทั่วไปรายจ่ายประจำ และรายจ่ายชำระคืนเงินต้นเงินกู้เป็นข้อผูกพันที่หลีกเลี่ยง ไม่ได้ ส่วนรายจ่ายลงทุนเป็นรายจ่ายที่ขึ้นกับลำดับความสำคัญ และความพร้อมที่ลงทุน

1.2 วัตถุประสงค์ที่สำคัญของนโยบายการคลัง

1.2.1 จัดสรรทรัพยากร (Resources Allocation) นโยบายการคลังมีความเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของรัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิตสินค้าสาธารณะ (Public Goods) และสินค้าเอกชน (Private Goods) เนื่องจากประเทศมีทรัพยากรจำกัดในการผลิตสินค้าและบริการ ต่างๆ รัฐบาลจึงต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิตสินค้าเหล่านี้อย่างเหมาะสม การตัดสินใจของรัฐ ในการใช้จ่ายเพื่อผลิตสินค้าสาธารณะว่าควรเป็นจำนวนเท่าใดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายใน การผลิตสินค้าสาธารณะจะได้อาจมาจากการเก็บภาษีจากภาคเอกชนหรือได้มาจากการกู้ยืม แต่ก็เป็ นภาระที่ประชาชนผู้เสียภาษีจะต้องชดใช้หนี้สาธารณะถ้ามีการจัดสรรทรัพยากรไปผลิตสินค้า สาธารณะมากก็จะเหลือทรัพยากรแก่ภาคเอกชน เพื่อผลิตสินค้าเอกชนได้น้อยลง นอกจากนี้

นโยบายการคลังยังมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรอีกประการหนึ่งคือ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดผลภายนอก (Externalities) แก่สังคมในทางบวก ซึ่งก็คือผลประโยชน์ที่ตกแก่สังคมโดยผู้ผลิตไม่สามารถคิดค่าตอบแทนจากผู้ได้รับผลประโยชน์ภายนอกเหล่านี้ได้ และการจัดสรรทรัพยากรน้อยลงสำหรับการผลิตก่อให้เกิดผลภายนอกแก่สังคมในทางลบ หรือต้นทุนต่อสังคม (Social Cost) (รัตนา สายคณิต, 2539: 368)

1.2.2 การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม (Equality of Income Distribution) การ

ตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี และการนำมาใช้จ่ายเป็นเงินโอน (Transfer Payment) เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ เด็ก และคนสูงอายุต่างๆ จะมีส่วนช่วยทำให้ระดับความเป็นอยู่ของคนกลุ่มต่างๆ เหล่านั้นดีขึ้น จึงเท่ากับเป็นการโอนอำนาจซื้อจากประชาชนผู้มีความสามารถเสียภาษีไปให้กับประชาชนผู้ยากจนต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้การกระจายรายได้ของบุคคลต่างๆ ในสังคมมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามภาษีที่รัฐจัดเก็บก็ยังมีผลต่อการกระจายรายได้ การจัดเก็บเงินได้ในอัตราก้าวหน้า (Progressive Tax Rate) และการจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สิน จะช่วยให้การกระจายรายได้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น แต่การจัดเก็บ ภาษีทางอ้อม เช่น ภาษีการบริโภค ภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งจัดเก็บในอัตราก้าวหน้าที่จะมีส่วนทำให้การกระจายรายได้ลดลง

1.2.3 การรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ (External and Internal Stability)

การตัดสินใจของรัฐในการเปลี่ยนแปลงรายจ่าย หรือรายรับจากภาษีเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดการทางด้านอุปสงค์รวมให้มีเสถียรภาพเพื่อลดความแปรปรวนของภาวะเศรษฐกิจ การตัดสินใจของรัฐในการดำเนินการนโยบายการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอาจมีผลทำให้บางช่วงเวลางบประมาณของรัฐอาจเกินดุล และในบางช่วงเวลางบประมาณของรัฐอาจขาดดุลได้ เนื่องจากนโยบายการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจนั้น ผู้วางนโยบายได้กำหนดนโยบายไว้อย่างเหมาะสม ในการกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมในยามที่อุปสงค์มวลรวมต่ำเกินไป หรือลดอุปสงค์รวมในยามที่มีอุปสงค์มวลรวมมากเกินไป นโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจึงมีผลทำให้งบประมาณของรัฐต้องเป็นงบประมาณไม่สมดุล

1.3 การกำหนดงบประมาณประจำปี

การกำหนดงบประมาณประจำปี (กระทรวงการคลัง, 2539: 242) เป็นหัวใจสำคัญของนโยบายการคลัง เพราะภาครัฐเป็นภาคที่ใหญ่ที่สุด ดังนั้นลักษณะของงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นแบบขาดดุล สมดุล หรือเกินดุลจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม โดยทั่วไปการดำเนินนโยบายขาดดุลจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่วนนโยบายเกินดุลเป็นการลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการลดแรงกดดันของเงินเฟ้อ และลดอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลง การกำหนดนโยบายเป็นแบบใด เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นสำคัญ โดยอาศัยข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านเศรษฐกิจมหภาค ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นหลัก

1.4 มาตรการของนโยบายการคลัง

การใช้จ่ายของรัฐบาล แบ่งตามลักษณะของงบประมาณ จะมี 3 แบบ คือ (รัตนา สายคณิต, 2539: 307)

งบประมาณสมดุล (Balance Budget) ลักษณะงบประมาณประเภทนี้จะมีรายรับ และรายจ่ายเท่ากัน จะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

งบประมาณเกินดุล (Surplus Budget) เป็นงบประมาณที่รายรับมากกว่ารายจ่ายจะมีผลทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลดลง เพราะรัฐบาลดึงเงินออกไปจากระบบเศรษฐกิจ

งบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) เป็นงบประมาณที่รายจ่ายมากกว่ารายรับ จะมีผลกระทบต่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ คือ ทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

เมื่อรัฐบาลมีงบประมาณขาดดุล จะมีวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการจัดหาเงินทุนเพื่อชดเชยการขาดดุลของงบประมาณอยู่หลายวิธี เช่น

1.4.1 รัฐบาลออกพันธบัตรใหม่ มาจำหน่ายให้แก่ประชาชน เมื่อรัฐออกพันธบัตรใหม่มาขาย และได้รับชำระค่าขายพันธบัตรเป็นการแลกเปลี่ยน จึงเท่ากับระดมเงินทุนจากประชาชนมา

ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ นั่นคือ การโอนอำนาจซื้อจากประชาชนไปให้แก่ภาครัฐ โดยอุปทานหลักทรัพย์ในมือประชาชนเพิ่มขึ้น

1.4.2 รัฐออกพันธบัตรใหม่มาจำหน่ายให้แก่ธนาคารพาณิชย์ เมื่อธนาคารพาณิชย์ซื้อพันธบัตรรัฐบาล อุปทานของหลักทรัพย์ในมือธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มขึ้น ก็อาจจะมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องการลดการให้กู้ยืมแก่ภาคเอกชนลงเป็นการชดเชย ทำให้สัดส่วนของสินทรัพย์รัฐบาลเพิ่มขึ้น ในขณะที่สัดส่วนการถือสินทรัพย์ของภาคเอกชนในกองทุนทรัพย์สินจะลดลง และผลของการออกพันธบัตรใหม่มาจำหน่ายให้แก่ธนาคารพาณิชย์ก็ยังคงเป็นการ โอนอำนาจซื้อจากภาคเอกชนไปให้แก่ภาครัฐ

1.4.3 รัฐออกพันธบัตรใหม่มาจำหน่ายให้แก่ธนาคารกลาง ธนาคารกลางจะเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันให้รัฐ เสมือนกับว่ารัฐมีเงินฝากอยู่ การใช้จ่ายเงินของรัฐจะเป็นการ โอนความเป็นความเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝาก (Deposit Ownership) ให้แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนสามารถนำไปใช้จ่ายต่อ หรือนำไปฝากธนาคารพาณิชย์ต่อไปได้

1.5 การใช้เครื่องมือทางด้านนโยบายการคลัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

การใช้เครื่องมือทางด้านนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stabilization) และการกระจายความเป็นธรรม (Distribution Function) ซึ่งเป้าหมายทางด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น เป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลที่ต้องพยายามเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของสังคมเพื่อที่จะยกระดับรายได้ต่อหัวให้สูงขึ้น ในขณะที่เป้าหมายด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจนั้น ประกอบด้วย การรักษาเสถียรภาพภายใน ได้แก่ การรักษาระดับราคาภายในประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ ส่วนการรักษาเสถียรภาพภายนอกนั้น ประกอบด้วย การรักษาดุลการค้าและบริการ ดุลบัญชีเดินสะพัด และดุลการชำระเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ ส่วนเป้าหมายในการกระจายความเป็นธรรมนั้น เป็นการทำหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น การกระจายรายได้ การกระจายผลผลิต ตลอดจนการได้รับบริการจากภาครัฐ เป็นต้น ซึ่งหน้าที่ในการกระจายความเป็นธรรมของรัฐบาลทำได้โดยใช้นโยบายภาษีอากร โดยยึดหลักความสามารถ (Ability-to-pay) และนโยบายการใช้จ่ายโดยการผลิตสินค้าสาธารณะให้กับประชาชน โดยพยายาม

กระจายไปสู่ชนบท หรือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย ตลอดจนรวมถึงการออกนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ของแรงงาน และเกษตรกรต่างๆ

ซึ่งการใช้นโยบายการคลังตามภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทั้งในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและตกต่ำ การเลือกใช้นโยบายการคลังต่อระบบเศรษฐกิจย่อมมีความแตกต่างกันไป เช่น การใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวนั้นมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์เพื่อที่จะกระตุ้นอุปสงค์รวม (Aggregate Demand) อันเนื่องมาจากในช่วงเวลาดังกล่าวอุปสงค์รวมของระบบเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป ซึ่งอาจส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และอาจก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากการขาดแคลนอุปสงค์รวมในขณะที่อุปทานรวมของสินค้าและบริการมีมากมาย ในทางกลับกันการใช้นโยบายการคลังแบบหดตัวนั้น ถูกใช้เพื่อชะลออุปสงค์รวม อันเนื่องมาจากในช่วงเวลาดังกล่าวระดับอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่สูงเกินไป อาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านของเสถียรภาพทางราคาและปัญหาทางด้านภาวะเงินเฟ้อตามมาได้

1.6 ความขัดแย้งกันทางนโยบายต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

ถึงแม้ว่าการใช้นโยบายการคลัง จะส่งผลกระทบต่อค่าจ้าง ระดับราคา อัตราดอกเบี้ย และรายได้ประชาชาติที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่ต้องการ อาจเกิดความไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น นโยบายการคลัง หรือนโยบายการเงิน จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายที่ตนเองตั้งไว้ได้ เนื่องจากเป้าหมายบางเป้าหมายที่กำหนดออกมา มีความขัดแย้งกันเอง ระหว่างการใช้นโยบายทางการเงิน และนโยบายทางการคลัง เช่น การควบคุมให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำของนโยบายการเงินนั้น อาจจะไปทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น เพราะถ้าระดับราคาไม่เพิ่มขึ้น ผู้ผลิตก็จะมีแรงจูงใจที่จะลงทุน และจะไม่มีกิจการจ้างงาน ส่งผลถึงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่จะลดลง ก็จะกลายเป็นเรื่องที่จะต้องใช้นโยบายการคลังในการเข้าแก้ไขต่อไป เกิดเป็นความขัดแย้งกันทางนโยบายที่อาจเกิดขึ้นได้

2. แนวคิดทางด้านเงินเฟ้อ

2.1 ความหมายเงินเฟ้อ

เงินเฟ้อ หมายถึง ภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าราคาสินค้าทุกชนิด จะต้องสูงขึ้น สินค้าบางชนิดอาจจะมีราคาสูงขึ้นมากกว่าสินค้าชนิดอื่นๆ หรือสินค้า บางชนิดอาจจะมีราคาต่ำลงได้ แต่ราคาโดยทั่วไปทั้งหมด หรืออาจเรียกว่าราคาเฉลี่ยของสินค้า จะต้องมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

สำหรับการวัดอัตราเงินเฟ้อจะสามารถวัดได้จากอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคา (Price Index) ซึ่งดัชนีราคาที่ใช้วัดอัตราของเงินเฟ้อมี 3 ประเภท โดยดัชนีราคาแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, 2526: 145-146)

2.1.1 ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ดัชนีราคาประเภทนี้สร้างขึ้นจากราคาสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ รายการสินค้าเหล่านี้ได้จากการสำรวจรายได้ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หรือการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และสังคม การปรับปรุงรายการสินค้าจำเป็นต้องกระทำการเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ด้วยเหตุที่พฤติกรรมในการบริโภคของประชาชนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลานั่นเอง รายจ่ายในการบริโภคซึ่งได้จากการสำรวจ ดัชนีราคาผู้บริโภคจะครอบคลุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค โดยมีได้ครอบคลุมถึงสินค้าประเภททุนราคาสินค้าที่นำมาสร้างดัชนีราคาประเภทนี้จะต้องเป็นราคาที่ผู้บริโภคจ่าย ด้วยเหตุนี้เองดัชนีราคาผู้บริโภคจึงเป็นดัชนีราคาที่มีความเหมาะสมที่จะใช้วัดระดับการครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป

2.1.2 ดัชนีราคาขายส่ง (Wholesale Price Index) ดัชนีราคาประเภทนี้สร้างขึ้นจากราคาสินค้าประเภทต่างๆ ที่มีการซื้อขายกันในตลาดขายส่ง หรือที่เรียกกันว่า “ตลาดยี่ปู้” ราคาขายส่งมิใช่ราคาที่ผู้บริโภคจ่ายให้แก่ผู้ผลิต หรือผู้ขาย หากแต่เป็นราคาที่ผู้จัดจำหน่ายต้องจ่ายให้แก่ผู้ผลิตสินค้านั้นๆ ตามปกติราคาขายส่งจะถูกกว่าราคาขายปลีก หรือราคาผู้บริโภค สินค้าที่นำมาสร้างดัชนีราคาขายส่งตามปกติ จะมีทั้งสินค้าที่ผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศ และเพื่อส่งไปขายต่างประเทศ กลุ่มสินค้าที่สำคัญ ประกอบด้วยผลิตผลทางการเกษตร อาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ วัสดุก่อสร้าง เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม กระดาษ หนังสือพิมพ์ และผลิตภัณฑ์ยาง คุกกี้ภัณฑ์ด้านการขนส่ง เครื่องจักรกล เป็นต้น ดัชนีราคาประเภทนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของภาวะธุรกิจมากกว่าที่จะใช้วัดระดับค่าครองชีพ

2.1.3 ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP Deflator) ดัชนีราคาประเภทนี้สร้างขึ้นจากสินค้าหลายๆประเภท โดยครอบคลุมทั้งสินค้าอุปโภค บริโภค และสินค้าประเภททุน ทั้งนี้เพื่อใช้ในการปรับสถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามราคาประจำปี (GDP at Current Price) ให้เป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามราคาคงที่ (GDP at Constant Price)

ในการวัดอัตราเงินเฟ้อ (Rate of Inflation) ตามปกติ นักเศรษฐศาสตร์นิยมนำขนาดหาอัตราการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคา โดยอาศัยสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{อัตราเงินเฟ้อในปีที่ } t = \left[\frac{\text{ดัชนีราคาในปีที่ } t - \text{ดัชนีราคาในปีที่ } t-1}{\text{ดัชนีราคาในปีที่ } t-1} \right] * 100$$

โดยทั่วไปแล้วจะมีการแบ่งประเภทของเงินเฟ้อตามระดับความรุนแรงมากน้อยของเงินเฟ้อออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) ภาวะเงินเฟ้ออย่างอ่อน (Mild Inflation) เป็นระยะแรกของการเกิดภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งระดับราคาได้เพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่ต่ำมาก และช่วงระยะเวลาของการเพิ่มขึ้นของระดับราคาจะทิ้งระยะห่างพอสมควร โดยการเพิ่มขึ้นของระดับราคาโดยทั่วไปสูงขึ้นประมาณร้อยละ 1-5 ต่อปี ภาวะเงินเฟ้อในระดับนี้ถือว่าเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะการที่ระดับราคาสูงขึ้นจะจูงใจให้มีการผลิตเพิ่มขึ้น นั่นคือ ทำให้มีการจ้างงาน จึงทำให้ระดับรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น

2) ภาวะเงินเฟ้ออย่างปานกลาง (Moderate Inflation) เป็นภาวะที่เงินเฟ้อมีความรุนแรงมากขึ้น คือ เป็นภาวะที่ระดับสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 5 แต่ไม่เกินร้อยละ 20 ต่อปี โดยระดับราคาได้สูงมากขึ้นในช่วงเวลาที่มีถี่มากขึ้น ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลดีแก่ระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากเมื่อสินค้ามีราคาแพงขึ้น ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น ทำให้ผู้ที่มิรายได้ประจำ อาทิ ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานบริษัท จะเกิดความเดือดร้อนเนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอรายจ่าย อาจส่งผลให้ต้องมีการเรียกร้องค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้น จนส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นได้

3) ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง (Hyper Inflation) เป็นภาวะเงินเฟ้อที่ระดับราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่สั้นมาก และระดับราคามีการเปลี่ยนแปลงเกือบตลอดเวลา โดยเป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเกินกว่าร้อยละ 20 ต่อปี ซึ่งภาวะเงินเฟ้อในขั้นนี้มีอันตรายมาก เพราะเงินที่ประชาชนถืออยู่เกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีค่าเลย เนื่องจาก

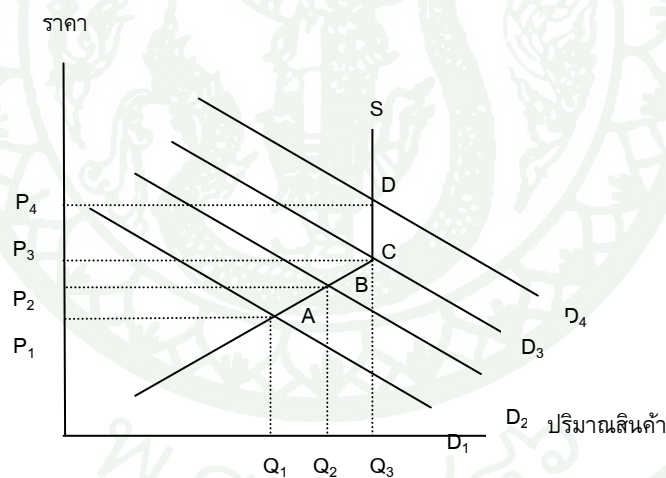
ระดับราคาสินค้าจะสูงมากจนประชาชนไม่ยักถือเงิน แต่ต้องการที่จะถือในรูปของสิ่งของมากกว่า เพราะสิ่งของที่ถืออยู่จะคงค่าของตัวเองไว้เสมอ ในขณะที่เงินที่ประชาชนถืออยู่นั้นจะเสื่อมค่าลงไปทุกวัน ภาวะเงินเฟ้อในขั้นนี้จะนำประเทศไปสู่ความหายนะทางเศรษฐกิจได้

2.2 สาเหตุ และผลกระทบของเงินเฟ้อ

2.2.1 สาเหตุของเงินเฟ้อ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเงินเฟ้อมี 2 ประการ คือ สาเหตุทางด้านอุปสงค์ของสินค้า และสาเหตุทางด้านอุปทานของสินค้า

1) สาเหตุทางด้านอุปสงค์ของสินค้า

1.1) เงินเฟ้ออันเกิดจากอุปสงค์ ได้แก่ การที่อุปสงค์รวมของสินค้าและบริการมีมากเกินไป จนทำให้อุปทานของสินค้าและบริการที่มีอยู่ไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่สามารถที่ผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นได้เพราะระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะการจ้างงานเต็มที่

ภาพที่ 4 เงินเฟ้อที่มีสาเหตุมาจากอุปสงค์ของสินค้า

ที่มา: รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2526: 147)

จากภาพที่ 4 เส้น DD คือ เส้นอุปสงค์รวมของสินค้า และเส้น SS คือ เส้นอุปทานของสินค้า ซึ่งตามปกติเส้น SS จะลาดเอียงขึ้นจากซ้ายไปขวา และจะตั้งฉากกับแกนนอนเมื่อระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่ Q_c ณ จุด A ซึ่งเป็นจุดดุลยภาพเริ่มแรก ระดับราคาเท่ากับ P_1 ปริมาณสินค้าเท่ากับ Q_1 เมื่ออุปสงค์รวมสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น จาก D_1D_1 เป็น D_2D_2 โดยจะตัดกับเส้น SS ที่จุด B ระดับราคา

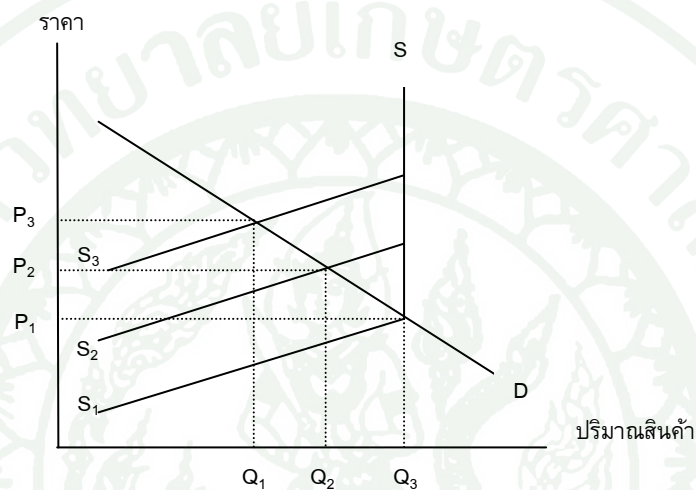
และปริมาณสินค้าเพิ่มสูงขึ้นเป็น P_2 และ Q_2 ตามลำดับ ในช่วงนี้จึงทำให้เกิดเงินเฟ้ออย่างอ่อน และเมื่ออุปสงค์รวมของสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นอีกสมมติว่าเป็นเส้น D_3D_3 ซึ่งตัดกับเส้น SS ที่จุด C ระดับราคาสินค้าเท่ากับ P_3 และปริมาณสินค้าเท่ากับ Q_3 ระดับราคาได้เพิ่มสูงขึ้นแต่ยังไม่มากนัก เพราะปริมาณสินค้ายังสามารถผลิตเพิ่มขึ้นได้ แต่เมื่อถึงระดับการจ้างงานเต็มที่ หรือที่ระดับ Q_f เป็นภาวะที่ระบบเศรษฐกิจไม่สามารถจะขยายการผลิตต่อไปได้อีก ถ้าอุปสงค์รวมของสินค้าและบริการยังคงเพิ่มขึ้นต่อไปอีกเป็นเส้น D_4D_4 จะทำให้ระดับราคาเพิ่มสูงขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว โดยปริมาณสินค้าไม่เพิ่มขึ้น ระดับราคาจะสูงขึ้นเท่ากับ P_4 จะเห็นได้ว่าการเพิ่มของระดับราคาจาก P_3 เป็น P_4 จะมากกว่าจาก P_1 เป็น P_2 ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงขึ้น

สำหรับสาเหตุที่ทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นอาจเกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติของการใช้จ่ายในการบริโภคและการลงทุน การใช้งบประมาณขาดดุลของรัฐบาล การเพิ่มประชากร และการอพยพของประชากร การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ และการเพิ่มขึ้นของเครดิต เป็นต้น

1.2) เงินเฟ้ออันเกิดจากโครงสร้างอุปสงค์เปลี่ยนแปลง ได้แก่ เงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างของอุปสงค์รวมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกินไป จนปัจจัยการผลิตไม่สามารถปรับตัวได้ทัน เช่น ในระหว่างสงคราม โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ต้องผลิตสินค้าที่เป็นพวกอาวุธหรืออาหารกระป๋อง แต่เมื่อสงครามเลิก ก็เกิดความจำเป็นในด้านการซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน จึงต้องใช้สินค้าอุปโภคและบริโภคต่างๆ ทำให้อุปสงค์ในสินค้าเหล่านี้เพิ่มขึ้น ในขณะที่โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ไม่สามารถจะปรับการผลิตให้รับกับการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในสินค้าเหล่านี้ได้ทัน จึงทำให้สินค้าประเภทนี้มีราคาสูงมาก ซึ่งจะดึงราคาสินค้าประเภทอื่นๆ สูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งๆ ที่อุปสงค์ของสินค้าชนิดนั้นไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก ส่งผลทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น

2) สาเหตุด้านอุปทานของสินค้า

เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเส้นอุปทานรวม โดยเคลื่อนไปทางซ้ายของเส้นเดิม ทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น และผลผลิตดุลยภาพลดลง ซึ่งสาเหตุของอุปทานรวมลดลงอาจมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตซึ่งเกิดขึ้น เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น และการสูงขึ้นของราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ค่ากระแสไฟฟ้า ค่าน้ำมัน เป็นต้น

ภาพที่ 5 เงินเฟ้อที่มีสาเหตุมาจากอุปทานของสินค้า

ที่มา: รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2526: 169)

จากภาพที่ 5 จุดดุลยภาพเดิมอยู่ที่ ระดับราคา P_1 และปริมาณสินค้า Q_1 เมื่อเส้นอุปทานรวมลดลงจาก S_1S เป็น S_2S จะทำให้ระดับราคาสูงขึ้นจาก P_1 เป็น P_2 และปริมาณสินค้าลดลงจาก Q_1 เป็น Q_2 การลดลงของเส้นอุปทานรวมนั้นอาจมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตซึ่งเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากอัตราค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น และการสูงขึ้นของราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ค่ากระแสไฟฟ้า ค่าน้ำมัน เป็นต้น นอกจาก การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต การลดลงของอุปทานอาจมีสาเหตุเกิดจากภาวะฝนแล้ง ทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรลดลง ซึ่งเหตุผลทั้งสองนี้ จะทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น

2.2.2 ผลกระทบจากเงินเฟ้อ ผลกระทบอันเกิดจากเงินเฟ้อนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือ ถ้าระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพทางด้านราคามาเป็นเวลานาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคามากจนเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงแล้ว ย่อมจะสร้างความสับสนตื่นตระหนกได้ง่าย และผลที่สุดเงินเฟ้อที่เป็นอยู่จะเลวร้ายยิ่งขึ้น แต่ในระบบเศรษฐกิจที่มีภาวะเงินเฟ้อ

ต่อเนื่องกันจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน โดยทุกคนรับรู้อยู่แล้ว ทุกคนจะพยายามปรับตัวเองให้ทันต่อ เหตุการณ์เสมอ ผลกระทบของเงินเฟ้อในลักษณะดังกล่าวนี้อาจมีน้อยกว่ากรณีแรก อย่างไรก็ตาม เมื่อเศรษฐกิจประสบภาวะเงินเฟ้อ ผลกระทบต่างๆย่อมตามมาในลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1) ทำให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง ทั้งนี้ก็เพราะว่าระดับราคาสินค้าและบริการจะเพิ่มขึ้นรวดเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ ซึ่งจะทำให้รายได้ที่แท้จริงของประชาชนลดน้อยลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาชนจะซื้อสินค้าและบริการต่างๆ สำหรับนำมาอุปโภคได้น้อยลงนั่นเอง

2) เป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผู้ที่เก็บออมทรัพย์ไว้ในรูปตัวเงิน บุคคลเหล่านี้จะกลายเป็นผู้สูญเสียผลประโยชน์ เนื่องจากขณะที่เกิดเงินเฟ้อ หรือระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นไปนั้น เงินที่ตนเก็บออมเอาไว้ จะมีค่าตกต่ำลงไปทุกที

3) ผู้ที่มีฐานะเป็นเจ้าของหนี้ทั้งหลายจะได้รับความเสียหายจาก ภาวะเงินเฟ้อ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วในประการที่สอง นั่นคือ แม้ว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้คืนเป็นเงินโดยมีจำนวนเท่าเดิม แต่เงินจำนวนดังกล่าวจะมีค่าน้อยลง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ มีอำนาจซื้อต่ำลง ทำให้นำไปซื้อสินค้าและบริการ ได้เป็นจำนวนน้อยลงกว่าเดิม

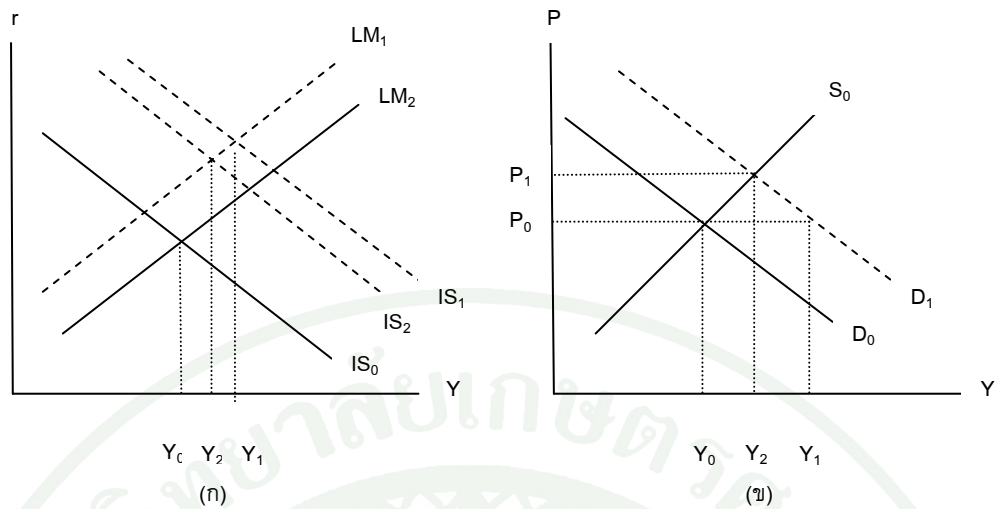
4) ผู้ที่มีรายได้คงที่ หรือมีรายได้ประจำทั้งหลาย เช่น ลูกจ้าง ข้าราชการ ตลอดจนผู้ที่มีฐานะยากจนทั่วไป จะได้รับผลกระทบอย่างหนัก เพราะขณะที่ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลา นั้น รายได้ของบุคคลเหล่านี้มิได้เพิ่มสูงขึ้นตาม และโดยทั่วไปบุคคลดังกล่าวก็จะเป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

5) ภาวะเงินเฟ้อจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อภาคการค้า และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างหนัก กล่าวคือจะมีการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าจากต่างประเทศจะมีราคาถูกกว่าสินค้าภายในประเทศ ซึ่งในแง่ของเศรษฐกิจรวมก็ จะทำให้การนำเข้าสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำเอาสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาชดเชยการขาดแคลนที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ทางด้านการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศก็เช่นกัน ภาวะเงินเฟ้อที่ย่อมจะ ทำให้ต้นทุนและราคา สินค้าส่งออกเพิ่มสูงขึ้นเป็นผลเสียในแง่ของการแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ใน

ตลาดต่างประเทศ ซึ่งในที่สุดอาจจะทำให้เกิดการสูญเสียตลาดได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภาวะเงินเฟ้อจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ดุลการค้า

3. นโยบายการคลังกับภาวะเงินเฟ้อ

3.1 แนวความคิดของเคนส์ ได้อธิบายสาเหตุของเงินเฟ้อที่มาจากด้านอุปสงค์ (Demand-pull Inflation) โดยที่เคนส์ให้ความสำคัญแก่ระดับการใช้จ่ายรวม โดยเฉพาะรายจ่ายภาครัฐบาลว่าเป็นสาเหตุให้เกิดเงินเฟ้อได้ กล่าวคือเมื่อรัฐบาลเร่งการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นย่อมทำให้ความต้องการสินค้าและบริการในตลาดเพิ่มมากกว่าปริมาณการผลิตสินค้าและบริการในขณะนั้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าปริมาณการผลิตและบริการนั้นมีจำนวนน้อยกว่าปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ในท้องตลาดโดยเปรียบเทียบ ซึ่งจะมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าภายในโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ถ้ารัฐบาลดำเนินนโยบายงบประมาณขาดดุลเป็นจำนวนมาก และเป็นระยะนานๆ ย่อมทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณขาดดุลเป็นจำนวนมาก และต่อเนื่องเป็นเวลานานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุปสงค์รวมเปลี่ยนแปลง ตามทฤษฎีของเคนส์สามารถอธิบายได้จาก ภาพที่ 6 ดังต่อไปนี้คือการเคลื่อนย้ายของเส้นอุปสงค์ในภาพที่ 6 (ข) เป็นผลอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเส้น IS และเส้น LM ในภาพที่ 6 (ก) สาเหตุที่ทำให้เส้น IS และเส้น LM เปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายโดยอิสระ (Autonomous-Expenditures) เช่นการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการบริโภค ซึ่งจะทำการรอมลลงในทุกระดับรายได้ ผลที่ตามมาคือ เส้น IS_0 จะเคลื่อนย้ายสูงขึ้นเป็นเส้น IS_1 ดังในภาพที่ 6 (ก) และเส้นอุปสงค์ DD_0 จะเคลื่อนย้ายไปเป็น DD_1 ดังภาพที่ 6 (ข) ตรงระดับราคาเริ่มแรก P_0 ผลผลิตดุลยภาพทางด้านอุปสงค์ของระบบเศรษฐกิจจะสูงขึ้นเป็น Y_1 ในภาพที่ 6 (ก) และ (ข) ก่อให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินเท่ากับ $y_0 - y_1$ ทำให้ระดับราคาเริ่มสูงขึ้น ระดับราคาที่สูงขึ้นนี้จะทำให้เส้น IS และ LM เคลื่อนย้ายไปเป็น IS_2 และ LM_1 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากการสูงขึ้นของระดับราคาจะมีผลกระทบดังต่อไปนี้คือ ลดปริมาณเงินที่แท้จริงทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น และในท้ายที่สุดรายจ่ายในการลงทุนจะลดลง และลดมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินสุทธิทำให้รายจ่ายในการบริโภคลดลง การสูงขึ้นของระดับราคาดังกล่าวจะมาถึงจุดตรงระดับราคา P_2 ซึ่งอุปสงค์ส่วนเกินได้หมดไป และผลผลิตจะลดลงจาก Y_1 มาเป็น Y_2 ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายที่เกิดขึ้นโดยอิสระ จะทำให้เส้นอุปสงค์เคลื่อนย้ายไปทางขวา และระดับราคาจะสูงขึ้น

ภาพที่ 6 เงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์

ที่มา: รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2526: 172)

3.1.1 การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง IS เส้น IS คือเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ย (r) กับรายได้ประชาชาติ (y) โดยที่ทุกๆจุดบนเส้น IS แสดงถึงดุลยภาพในตลาดผลผลิต

การหาสมการเส้น IS เริ่มจากดุลยภาพในตลาดผลผลิต คือ

$$Y = C + I + G$$

$$Y = a + bY - bT_0 + I_a - er + G_0$$

จัดสมการใหม่ได้ดังนี้

$$er = a + bY - bT_0 + I_a + G_0 - Y$$

ดังนั้น สมการเส้น IS คือ
$$r = \frac{(a - bT_0 + I_a + G_0) - (1-b)y}{e} \tag{ก}$$

จากสมการ (ก) จะพบว่า เส้น IS จะมีลักษณะเป็นเส้นตรงที่มีความลาดชันเป็นลบ โดยมี ความชันของเส้น IS = $-\frac{(1-b)}{e}$ และจุดตัดแกนตั้งของเส้น IS คือ $\frac{(a - bT_0 + I_a + G_0)}{e}$

โดยปัจจัยที่ทำให้เส้น IS เกิดการเคลื่อนย้าย (shift) คือ ตัวแปรอิสระที่อยู่ในค่าคงที่ ซึ่งประกอบด้วย a , I_a , T และ G_0 แต่ในที่นี้จะทำการศึกษาเฉพาะในกรณีการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายของภาครัฐบาล (G_0)

จากสมการ (ก) ถ้ารัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จะทำให้ค่าคงที่มีค่าเพิ่มขึ้น และเส้น IS จะเคลื่อนไปทางขวา โดยที่ความชันยังคงเท่าเดิม แต่ถ้ารัฐบาลลดการใช้จ่ายลง จะทำให้ค่าคงที่มีค่าลดลง และเส้น IS เคลื่อนไปทางซ้าย โดยที่ความชันยังคงเท่าเดิม

3.1.2 การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง LM เส้น LM คือเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ย (r) กับรายได้ประชาชาติ (y) โดยทุกๆ จุดบนเส้น LM แสดงถึงดุลยภาพในตลาดเงิน

การหาเส้น LM เริ่มจากดุลยภาพในตลาดเงิน คือ

$$L(r, Y) = M^s$$

$$kY - hr = \frac{M_0}{P}$$

จัดรูปแบบสมการใหม่ได้
$$hr = \frac{-M_0}{P} + kY$$

ดังนั้น สมการ LM คือ
$$r = \frac{\frac{-M_0}{P}}{h} + \frac{k}{h}y \quad (ข)$$

จากสมการ (ข) จะพบว่า เส้น LM จะมีลักษณะเป็นเส้นตรงที่มีความชันเป็นบวก โดยที่ความชันของเส้น LM = $\frac{k}{h}$ และจุดตัดแกนตั้งของเส้น LM คือ $\frac{-M_0}{P}$

โดยปัจจัยที่ทำให้เส้น LM เกิดการเคลื่อนย้าย (shift) คือ ตัวแปรอิสระที่อยู่ในค่าคงที่ ซึ่งประกอบด้วย M_0 และ P แต่ในที่นี้จะทำการศึกษาเฉพาะในกรณีการเปลี่ยนแปลงระดับราคา (P)

จากสมการ (ข) ถ้าราคาเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้ค่าคงที่เพิ่มขึ้น และเส้น LM เคลื่อนไปทางซ้าย โดยที่ความชันยังคงเดิม แต่ถ้าวราคาราคาสินค้าลดลงจะทำให้ค่าคงที่มีค่าลดลง และเส้น LM เคลื่อนไปทางขวา โดยที่ความชันยังคงเดิม

3.2 แนวคิดจากทฤษฎีการคลังของกลุ่มคลาสสิก เชื่อว่าถ้าประเทศมีดุลงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) จะทำให้ประเทศล้มละลายเพราะรายจ่ายที่สูงขึ้นจะผูกพันให้รัฐบาลกู้เงินมาใช้จ่ายเป็นผลให้ต้องเพิ่มรายจ่ายสูงขึ้นไปในปีต่อไป เพื่อส่งเงินต้น และดอกเบี้ย รายจ่ายตามข้อผูกพันจะสูงขึ้นเรื่อยๆ จนล้มละลายหรือถ้าเป็นกรณีที่รัฐบาลเพิ่มรายได้ โดยพิมพ์ธนบัตรก็จะเป็น ผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ค่าของเงินจะตกต่ำลง และราคาสินค้าจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

3.3 สำนักการเงินนิยม เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินของธนาคารกลางหรือโดยรัฐบาล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กระแสรายจ่ายเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อธุรกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการผันผวนของระบบเศรษฐกิจ เช่น รายได้ตัวเงิน และระดับราคา จะถูกกำหนด โดยการผันผวนในปริมาณเงิน

4. แนวคิดทางทฤษฎีนโยบายงบประมาณขาดดุล

ตามทัศนะของ Keynes นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าวว่าถ้าหากเศรษฐกิจตกต่ำและทำให้ประชากรส่วนใหญ่ต้องว่างงานแล้ว รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาแก้ไข โดยการเพิ่มการใช้จ่ายที่แท้จริงในระบบเศรษฐกิจให้มากขึ้น ถึงแม้การที่รัฐบาลยอมใช้จ่ายมากขึ้นนี้อาจมีผลให้งบประมาณขาดดุลก็ตาม แต่ก็สมควรจะทำเพราะว่าการว่างงานของประชากร จะเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่กว่าการขาดดุลนอกจากนั้น Keynes ยังให้ความเห็นอีกว่าเมื่อรัฐบาลปล่อยเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ลดอัตราภาษีอากรสำหรับการบริโภค ก็จะช่วยทำให้เศรษฐกิจที่ตกต่ำกระเตื้องขึ้นมาได้ เนื่องจากการบริโภคของประชาชนจะช่วยทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิตขึ้น และรายได้ประชาชาติก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นด้วย ก็จะเป็นการชดเชยส่วนที่ขาดดุลของรัฐบาล การขาดดุลก็จะลดน้อยลงทุกทีจนกระทั่งหมดไป (สุนทร ราชวงศ์ศึก, 2525)

4.1 ผลกระทบในระยะยาวของงบประมาณขาดดุล

งบประมาณขาดดุลจะมีผลทำให้อุปสงค์รวมขยายตัว และถ้าระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะการณจ้างงานเต็มที่แล้ว การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์อันเนื่องมาจากงบประมาณขาดดุลก็จะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้ ผลของงบประมาณขาดดุลดังกล่าว เป็นผลในระยะสั้นแต่ในระยะยาว การขาดดุลงบประมาณอย่างมากและเป็นไปอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดผลเสียที่สำคัญในระยะยาวสองประการ (รัตนาศายคณิต, 2539) ได้แก่

4.1.1 การขาดดุลของงบประมาณโดยการขายพันธบัตรให้แก่ภาคเอกชน ทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น และเป็นการลดโอกาสการลงทุนของภาคเอกชน ถ้าเป็นการขาดดุลระยะสั้น เช่น การขาดดุล เนื่องจากวัฏจักรก็อาจจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาว แต่ถ้าเป็นการขาดดุลจากโครงสร้างซึ่งเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากจะทำให้เกิดเงินเฟ้อแล้ว การระดมเงินทุนจากภาคเอกชนด้วยการออกพันธบัตรใหม่มาขายอยู่เรื่อยๆ ทำให้รัฐต้องหาสิ่งจูงใจให้ประชาชนซื้อพันธบัตรรัฐบาลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ยกเว้นภาษีดอกเบี้ยจากพันธบัตร เป็นต้น เมื่อประชาชนหรือสถาบันการเงินซื้อพันธบัตรรัฐบาลก็เท่ากับเป็นการโอนทรัพยากรทุนจากภาคเอกชนไปยังภาครัฐบาล เพราะการที่อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลมีอัตราสูงขึ้น ก็จะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยของหุ้นกู้ของบริษัทเอกชนต้องสูงขึ้นทำให้โครงการลงทุนหลายโครงการต้องถูกยกเลิกไป เพราะอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ดังนั้นในระยะยาวการลงทุนของภาคเอกชนจะลดลง ปริมาณทุนจะน้อยลง ทำให้เกิดผลกระทบต่ออัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวขึ้นได้

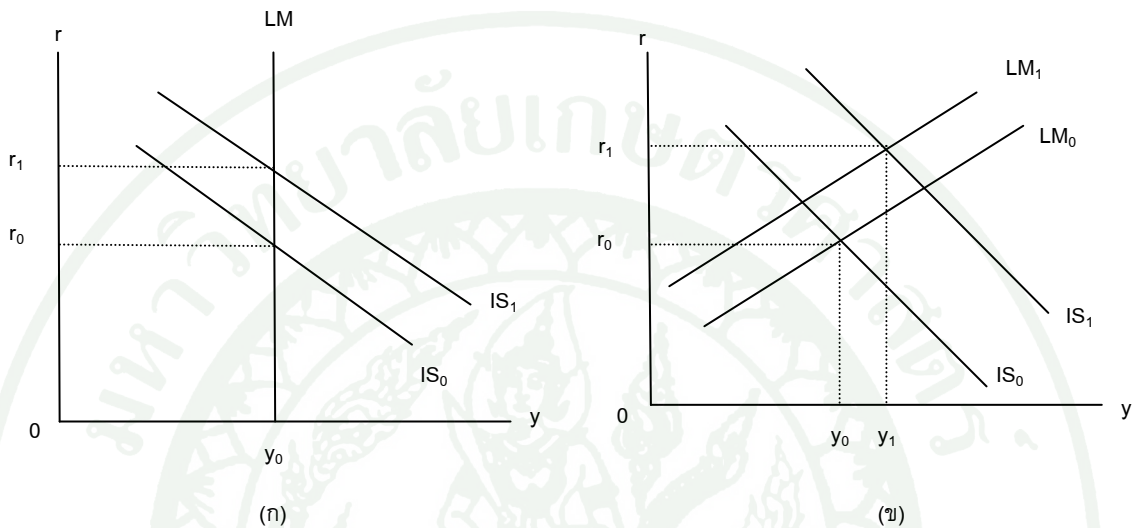
4.1.2 การขาดดุลงบประมาณจำนวนมากเป็นระยะเวลายาวนานต่อเนื่อง มีผลทำให้หนี้สินของรัฐเพิ่มพูนขึ้น รัฐมีภาระรายจ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รายจ่ายค่าดอกเบี้ยที่สูงขึ้นนี้จะเป็นพันธะผูกพันให้งบประมาณในงวดหน้าต้องขาดดุลเพิ่มขึ้นต่อไปอีกเรื่อยๆ ในที่สุดทำให้รัฐต้องก่อหนี้ใหม่มาชดเชยการขาดดุลงบประมาณวนเวียนเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จึงทำให้หลายคนเกรงว่าการที่รัฐมีหนี้สินเพิ่มพูนมากขึ้น จะเป็นการระแ่ประชาชนในรุ่นต่อไป ซึ่งจะต้องชดใช้หนี้สินโดยผ่านทางด้านการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐ

โดยจากคำกล่าวของโสภณ (2527: 14) ที่กล่าวว่า ผลแนวความคิดของเคนส์ที่เน้นกิจกรรมของภาครัฐบาล เป็นตัวกระตุ้นที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ หรือการกระตุ้นอุปสงค์รวมนั้น กลับสร้างปัญหาให้กับประเทศเพิ่มมากขึ้น เพราะการใช้นโยบายการใช้จ่ายมากกว่ารายรับเพิ่มมากขึ้นเท่าใด จะมีผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศต้องตกอยู่ในภาวะเงินเฟ้อมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญตั้ง เตชะมาถาวร (2519) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการขาดดุลรัฐบาลกับระดับราคา พบว่าการขาดดุลของรัฐบาล และปริมาณเงินจะสัมพันธ์ในทางเดียวกับดัชนีราคาผู้บริโภค กล่าวคือ รัฐบาลใช้จ่ายประมาณขาดดุล ทำให้มีปริมาณเงินเข้ามาในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น จึงทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งได้อธิบายว่าหากระบบเศรษฐกิจกำลังอยู่ใน หรือเข้าใกล้ภาวะการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ในขณะที่อุปทานรวมไม่เพิ่มขึ้น หรือเพิ่มน้อยกว่าอุปสงค์รวมที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ระดับราคาสูงขึ้นจนทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นได้

ซึ่งการขาดดุลงบประมาณจะไม่เป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ หากมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยสามารถใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นระบบเศรษฐกิจที่ชะงักงันให้ขยายตัวในขณะที่เกิดการว่างงาน แต่อย่างไรก็ดีการขาดดุลงบประมาณจะต้องมีขอบเขตไม่มากเกินไปจนก่อให้เกิดเงินเฟ้อ ซึ่งประเทศจึงต้องให้การใช้จ่ายการคลังรัฐบาล เป็นเครื่องมือสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งถ้าได้รับผลสำเร็จ จะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว

5. งบประมาณขาดดุลกับอุปสงค์รวมและอัตราดอกเบี้ย

การขาดดุลงบประมาณจะกระทบอุปสงค์รวมและอัตราดอกเบี้ยอย่างไร อธิบายได้ด้วยอาศัยเส้น IS และเส้น LM ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 งบประมาณขาดดุลกับอุปสงค์รวม และอัตราดอกเบี้ย

ที่มา: รัตนา สายคณิต (2539: 307)

ในภาพที่ 7 (ก) และ (ข) ให้เส้น IS_0 แสดงอัตราดอกเบี้ยและระดับรายได้ประชาชาติดุลยภาพในตลาดผลผลิต โดยสมมติให้งบประมาณของรัฐเป็นงบประมาณสมดุล เส้น IS_0 ตัดกับเส้น LM ตรงกับอัตราดอกเบี้ย $0r_0$ และระดับรายได้ประชาชาติ $0y_0$ ต่อมา สมมติให้งบประมาณของรัฐขาดดุล ซึ่งการขาดดุลอาจจะเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ ตัวอย่างเช่น

1. รัฐเพิ่มรายจ่ายโดยที่ยังจัดเก็บภาษีเท่าเดิม หรือ
2. รัฐคงรายจ่ายไว้ในระดับเดิม แต่ลดการจัดเก็บภาษี หรือ
3. รัฐเพิ่มรายจ่ายในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มการจัดเก็บภาษี หรือ
4. รัฐลดรายจ่ายในอัตราที่น้อยกว่าอัตราการลดการจัดเก็บภาษี

ไม่ว่าจะโดยลักษณะใดก็ตาม จะมีผลทำให้เส้น IS เลื่อนระดับไปทางขวามือ เป็นเส้น IS_1 ในภาพที่ 7 (ก) จุดตัดของเส้น IS และเส้น LM เลื่อนสูงขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นแต่ระดับรายได้ประชาชาติที่แท้จริงหรืออุปสงค์รวมคงเดิม เพราะเป็นการตัดโอกาสการลงทุนของภาคเอกชนชดเชยพอดีกับการขาดดุลของรัฐ แต่ในภาพที่ 7 (ข) ระดับรายได้ประชาชาติสูงขึ้นบ้าง

เพราะเมื่อเส้น IS เลื่อนระดับไปทางขวามือ ทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น และอุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นด้วย จึงผลักดันให้ระดับราคาต้องสูงขึ้นอุปทานของเงินที่แท้จริงลดลง เส้น LM จึงเลื่อนกลับไปทางซ้ายมือเป็นเส้น LM_1 ทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นไปอีก แต่อุปสงค์รวมยังเพิ่มขึ้นได้จาก Oy_0 เป็น Oy_1 เพราะการสูงขึ้นของอัตราดอกเบี้ยลดโอกาสของการลงทุนของภาคเอกชนลง แต่ไม่เป็นการตัดโอกาสการลงทุนดังเช่นในภาพที่ 7 (ก) การลงทุนของภาคเอกชนลดลงน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายของรัฐที่เกิดจากงบประมาณขาดดุล อุปสงค์รวมจึงเพิ่มขึ้นได้ เหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลของการขาดดุลของรัฐที่มีต่ออุปสงค์รวมที่แสดงในภาพที่ 7 (ก) แตกต่างกับในภาพที่ 7 (ข) ก็เพราะว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อเงินที่มีต่ออัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน

ในภาพที่ 7 (ก) อุปสงค์ต่อเงินเป็นอิสระกับอัตราดอกเบี้ย เส้น LM จึงเป็นเส้นตั้งฉากกับแกนอน ซึ่งเป็นแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก และการที่รัฐหาเงินมาชดเชยการขาดดุลโดยการออกพันธบัตรขายให้แก่ประชาชน ทำให้อุปสงค์ต่อเงินสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นและการลงทุนของภาคเอกชนลดลงเป็นการชดเชยเท่ากับรายจ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้นพอดี จึงไม่ทำให้อุปสงค์รวมเปลี่ยนแปลง

เราสามารถพิจารณาได้อีกทางหนึ่งว่า การขาดดุลของรัฐจะมีผลทำให้การลงทุนของเอกชนต้องลดลง โดยอาศัยสมการเอกลักษณ์ของบัญชีรายได้ประชาชาติของระบบเศรษฐกิจปิด ตามสมการว่า

$$s + t = i + g$$

$$\text{หรือ } i = s + (t - g)$$

จากสมการเอกลักษณ์แสดงว่า การลงทุนที่แท้จริงของภาคเอกชนจะเท่ากับผลรวมของการออมที่แท้จริงของภาคเอกชน และการออมที่แท้จริงของภาครัฐ ดังนั้นถ้าการออมของภาครัฐลดลงหรืองบประมาณของรัฐขาดดุล การลงทุนของภาคเอกชนก็จะต้องลดลงเป็นการชดเชยพอดีกับการขาดดุลของภาครัฐ

ในภาพที่ 7 (ข) อุปสงค์ต่อเงินมีความยืดหยุ่นกับอัตราดอกเบี้ย กล่าวคือ อุปสงค์ต่อเงินมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ย ทำให้เส้น LM เป็นเส้นที่เอียงลาดจากซ้ายมือขึ้นไปทางขวามือมีความชันเป็นลบ การขาดดุลของรัฐทำให้ระดับรายได้ประชาชาติขยายตัว อุปสงค์ต่อเงินเพื่อการใช้จ่ายประจำวันและเพื่อสำรองไว้จึงสูงขึ้น เป็นผลทำให้อัตราดอกเบี้ยต้องสูงขึ้น และทำให้เป็นการลดโอกาสการลงทุนของภาคเอกชนลงบ้าง ดังนั้นการลดโอกาสการลงทุนของภาคเอกชนที่เกิดขึ้น

เป็นผลมาจากการที่อุปสงค์ต่อเงินเพื่อการใช้จ่ายประจำวัน และเพื่อสำรองไว้ สูงขึ้นนั่นเอง (Transaction Crowding Out) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกและนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ค่อนข้างจะเห็นสอดคล้องกันว่า เส้น LM เป็นเส้นที่มีค่าความชันเป็นบวก การขาดดุลของรัฐจึงมีผลทำให้ระดับรายได้ประชาชาติหรืออุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นได้ เพราะการลงทุนของภาคเอกชนได้ลดลงไปบ้าง (Incomplete Crowding Out) โดยไม่ถึงกับเป็นการตัดโอกาสการลงทุนอย่างสิ้นเชิง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขาดดุลทางด้านงบประมาณของรัฐบาลที่ต่อเงินเพื่อนั้น มีงานศึกษาวิจัยต่างๆ ดังนี้ Castro (2003); Metin (1998); Darrat (2000); Vieira (2000); Catao and Terrones (2001); Serban (2002); Neyapti (2003); Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff (2006); Alavirad and Athawale (2005) และ Catao and Terrones (2005) โดยทั้งหมดเป็นการศึกษาในเรื่องการถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของการขาดดุลทางด้านงบประมาณของรัฐบาลที่จะมีผลต่อเงินเพื่อ

ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารงานศึกษาวิจัยนั้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่างๆที่นำมาใช้ในการศึกษานั้น มีลักษณะของวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน แต่มีข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นในเรื่องของวิธีการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการวัดความสัมพันธ์ของการขาดดุลกับเงินเพื่อ โดยสามารถที่จะแบ่งการศึกษาออกได้เป็น 4 กลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีที่งานวิจัยภายในกลุ่มนั้นใช้ใกล้เคียงกัน

ในการศึกษาของกลุ่มแรกนั้น เป็นกลุ่มที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า Vector Autoregressive: VAR ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งของการทดสอบ Cointegration Test ซึ่งผู้ที่ได้ทำการศึกษาในวิธีดังกล่าวนี้ อาทิเช่น Castro (2003), Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff (2006) โดยงานของ Castro (2003) จะเป็นการศึกษาเพื่อดูลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้นของนโยบายการคลังที่มีผลต่อชุดตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคต่างๆ ที่กำหนด โดยในการศึกษาของ Castro (2003) นั้นได้ใช้ข้อมูลของประเทศสเปน เป็นข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ ไตรมาสที่หนึ่ง ปี ค.ศ. 1980 ถึง ไตรมาสที่สอง ปี ค.ศ. 2001 ซึ่ง Castro (2003) ใช้แบบจำลองในการวิเคราะห์ดังนี้

$$\begin{aligned}\mu_t^g &= v_t^g \\ \mu_t^r &= a_{2,1}\mu_t^g + v_t^r\end{aligned}$$

$$\mu_t^{\text{gdp}} = a_{3,1}\mu_t^{\text{g}} + a_{3,2}\mu_t^{\text{r}} + V_t^{\text{gdp}}$$

$$\mu_t^{\text{nt}} = a_{4,1}\mu_t^{\text{g}} + a_{4,2}\mu_t^{\text{r}} + a_{4,3}\mu_t^{\text{gdp}} + V_t^{\text{nt}}$$

$$\mu_t^{\text{p}} = a_{5,1}\mu_t^{\text{g}} + a_{5,2}\mu_t^{\text{r}} + a_{5,3}\mu_t^{\text{gdp}} + a_{5,4}\mu_t^{\text{nt}} + V_t^{\text{p}}$$

โดยกำหนดให้ μ_t^{g} คือ shock ของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่แท้จริง μ_t^{r} คือ shock ของอัตราดอกเบี้ยสามเดือน μ_t^{gdp} คือ shock ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง μ_t^{nt} คือ shock ของผลรวมของภาษีที่จัดเก็บได้ μ_t^{p} คือ shock ของระดับราคา V_t คือ shock ของตัวแปรอื่นๆที่มีผลกระทบ

โดยใช้วิธีการ Vector Autoregressive: VAR ในการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาได้ผลเกิดขึ้น ดังนี้ Shock ของนโยบายการคลังที่พบนั้นมีผลกระทบเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ การบริโภคของภาคเอกชน การลงทุนของภาคเอกชน อัตราดอกเบี้ย และระดับราคา โดยรูปแบบของการตอบสนอง และลักษณะที่ได้รับเป็นดังนี้ โดย shock การใช้จ่ายของรัฐบาลจะมีผลเพียงเล็กน้อยในช่วงระยะสั้นเท่านั้น และจะส่งผลตอบสนองเป็นลบ ในช่วงระยะกลาง และระยะยาว ส่วนทางด้าน shock ผลรวมของภาษี จะมีผลเป็นบวกในช่วงระยะสั้น และ shock ของการใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลนัยสำคัญต่อระดับราคาด้วย และระดับราคานั้นจะมีผลการตอบสนองที่เป็นลบกับการเพิ่มขึ้นของผลรวมทางภาษี ส่วนตัวแปร shock ของนโยบายการคลังนั้น ทำให้เกิดนัยสำคัญของการตอบสนองต่ออัตราดอกเบี้ย และการตอบสนองของระดับราคานั้นจะมีการตอบสนองอย่างมีนัยสำคัญที่แตกต่างกันระหว่างทางด้าน การใช้จ่าย และทางด้านภาษี

และในลักษณะเดียวกับการศึกษาของ Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff (2006) ก็เป็น การศึกษาโดยใช้วิธี Vector Autoregressive: VAR อีกเช่นกัน โดย Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff (2006) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ดังนี้ ว่าต้องการที่อธิบายถึงผลกระทบของ shock ของนโยบายการคลังที่เกิดขึ้นในระยะสั้น ที่มีต่อเศรษฐกิจประเทศเยอรมนี โดยใช้ข้อมูลเป็นราย ไตรมาส ตั้งแต่ ไตรมาสที่หนึ่ง ปี ค.ศ. 1974 ถึง ไตรมาสที่สี่ ปี ค.ศ. 2004 และได้ใช้แบบจำลองใน การศึกษาดังนี้

$$u_t^{e,CA} = v_t^e$$

$$u_t^{r,CA} = \beta_e^r v_t^e + v_t^r$$

$$u_t^y = \alpha_e^y u_t^e + \alpha_r^y u_t^r + v_t^y$$

$$u_t^\pi = \alpha_e^\pi u_t^e + \alpha_r^\pi u_t^r + \alpha_y^\pi u_t^y + v_t^\pi$$

$$u_t^i = \alpha_e^i u_t^e + \alpha_r^i u_t^r + \alpha_y^i u_t^y + \alpha_\pi^i u_t^\pi + v_t^i$$

แสดงในรูปของ Matrix ดังนี้

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & -\alpha_e^y & -\alpha_r^y \\ -\alpha_y^\pi & 1 & 0 & -\alpha_e^\pi & -\alpha_r^\pi \\ -\alpha_y^i & -\alpha_\pi^i & 1 & -\alpha_e^i & -\alpha_r^i \\ -\alpha_e^e & -\alpha_\pi^e & -\alpha_i^e & 1 & 0 \\ -\alpha_y^r & -\alpha_\pi^r & -\alpha_i^r & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_t^y \\ v_t^\pi \\ v_t^i \\ v_t^e \\ v_t^r \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \beta_e^r & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_t^y \\ v_t^\pi \\ v_t^i \\ v_t^e \\ v_t^r \end{bmatrix}$$

โดยกำหนดให้ u_t^y คือ shock ผลิตภัณ์รวมรวมภายในประเทศที่แท้จริง, u_t^π คือ shock อัตราเงินเฟ้อ, u_t^i คือ shock อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น, $u_t^{e,CA}$ คือ shock การใช้จ่ายของรัฐบาลที่แท้จริง, $u_t^{r,CA}$ คือ shock รายรับรวมทางภาษีของรัฐบาล, v_t คือ shock ของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลกระทบ

โดย Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff (2006) ได้ผลการศึกษา คือ Shock ของการใช้จ่ายของรัฐบาลทางตรง จะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของผลผลิต และการบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งนัยสำคัญของผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นค่อนข้างต่ำ ในขณะที่ shock ตัวนั้นก็ก่อให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนค่อนข้างต่ำ และไม่มีระดับนัยสำคัญ ซึ่งในช่วงเวลาต่อมาเมื่อมีการคาดการณ์อย่างมีเหตุผลต่อนโยบายการคลัง จะไม่ส่งผลให้เกิดการตอบสนองต่อการบริโภคของภาคเอกชนในแต่ในด้านของผลผลิตจะเกิดเพิ่มมากขึ้น ส่วน shock ของผลรวมของรายรับทางภาษีนั้น จะส่งเพียงเล็กน้อยเท่านั้นต่อผลิตภัณ์รวมรวมภายในประเทศ

ส่วนการศึกษาในกลุ่มที่สองต่อมานั้น เป็นกลุ่มที่ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรการขาดดุล และเงินเฟ้ออีกเช่นกัน แต่ได้นำเสนอการหาความสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า

Autoregressive Distributed Lag: ARDL ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการทดสอบ Cointegration Test โดย

งานวิจัยที่ทำการศึกษาดังวิธีนี้ได้แก่ Vieira (2000), Catao and Terrones (2001), Alavirad and Athawale (2005), Catao and Terrones (2005) โดยในการศึกษาของ Vieira (2000) ต้องการที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่างบประมาณขาดดุลนั้นมีผลในทิศทางเดียวกัน (เป็นบวก) กับภาวะเงินเฟ้อหรือไม่ ในช่วงก่อนสงครามโลกของ กลุ่มประเทศ EU ที่ประกอบด้วย ประเทศต่างๆ 6 ประเทศ ดังนี้ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี ค.ศ. 1950-1996 โดย Vieira (2000) ได้แบ่งแบบจำลองที่จะใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ในกรณีนี้ ค่าของตัวแปรมีแนวโน้มเป็นในลักษณะเส้นตรง (Linear) จะใช้แบบจำลองดังนี้

$$\Delta y_t = \alpha + \pi_y y_{t-1} + \pi_x x_{t-1} + \sum_{j=1}^{p-1} \theta_j \Delta y_{t-j} + \sum_{j=1}^{q-1} \phi_j \Delta x_{t-j} + \varepsilon_t$$

โดย y_t คือ ตัวแปรตาม, x_t คือ ทิศทางของการพยากรณ์ตัวแปรในระยะยาว, π_y และ π_x คือ ตัวคูณในระยะยาว, θ_j และ ϕ_j คือ สัมประสิทธิ์ของตัวแปรแบบพลวัตในระยะสั้น

แต่ถ้าเป็นในกรณีที่ตัวแปรไม่มีแนวโน้มเป็นเส้นตรง (Non-Linear) ให้ใช้โมเดลตามรูปแบบด้านล่าง

$$\Delta y_t = \pi_y (y_{t-1} - \alpha_y) + \pi_x (x_{t-1} - \alpha_x) + \sum_{j=1}^{p-1} \theta_j \Delta y_{t-j} + \sum_{j=1}^{q-1} \phi_j \Delta x_{t-j} + \varepsilon_t$$

ซึ่งการเลือกโครงสร้างสมการให้ถูกต้องมีความสำคัญมากในแง่ของการทดสอบ โดยจะทำให้การทดสอบมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากผลการทดสอบก็ให้ผลที่สนับสนุนว่า งบประมาณขาดดุลเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งของภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของยุโรปในอดีตที่ผ่านมา และในทางตรงกันข้าม ก็มีข้อพิสูจน์ที่แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในระยะยาวระหว่างเงินเฟ้อ และการขาดดุลนั้น ในทางตรงกันข้ามเงินเฟ้อเองก็เป็นสาเหตุให้เกิดการขาดดุลด้วย และมีอีกเหตุผลหนึ่งที่จะอธิบายได้ว่า ความล่าช้าของผลกระทบของการขาดดุลที่มีต่อการเงิน และเงินเพื่อนำจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของนโยบายทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 80 ในเรื่องของระดับราคา การเข้าร่วมกันทางการคลัง และในเรื่องของเจตนาที่จะช่วยกันลดภาวะเงินเฟ้อลง ซึ่งการให้การสนับสนุนทางการคลังก็ไม่ประสบผลสำเร็จในบางประเทศ

ต่อมาการศึกษาของ Catao and Terrones (2001) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อที่จะหาปัจจัยสำคัญทางสถิติระหว่างการขาดดุลการคลัง และเงินเฟ้อในลักษณะของการเปรียบเทียบระหว่างประเทศต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 23 ประเทศ โดยมุ่งประเด็นไปที่ความสัมพันธ์กันในระยะยาวระหว่าง

ตัวแปรสองตัวที่เป็นตัวควบคุมความแตกต่างในเรื่องของเงินเฟ้อ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 – 2000 โดยใช้แบบจำลองในการศึกษาดังนี้

$$\Delta\pi_{i,t} = \mu_i + \phi_i[\pi_{i,t-1} - \theta_i x_{i,t}] + \sum_{j=1}^{p-1} \lambda_{it-j}^* \Delta\pi_{i,t-j} + \sum_{j=0}^{q-1} \delta_{i,t}^* \Delta x_{i,t-j}^* + \varepsilon_{i,t}$$

โดย $\Delta\pi_{i,t}$ คือ อัตราเงินเฟ้อที่เป็นตัวสังเกตในกลุ่มที่ i ณ เวลา t , μ_i คือ ผลกระทบที่คงที่, θ_i คือ ความสัมพันธ์ของดุลยภาพในระยะยาว ระหว่างตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้อง, ϕ_i คือ ความเร็วในการปรับตัวของเงินเฟ้อเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว และ $x_{i,t}$ คือ Vector of Explanatory Variables

ซึ่งจากการศึกษา Catao and Terrones (2001) ได้ผลการศึกษาซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ข้อที่หนึ่ง การใช้การคลังเข้ามารวมด้วยจะก่อให้เกิดการมีเสถียรภาพในระยะยาวของระดับราคา ข้อที่สองในเรื่องของตัวแปรภายนอก ซึ่งขึ้นอยู่กับราคาน้ำมัน และความมีเสถียรภาพทางการเงิน โดยในส่วนของประเทศกำลังพัฒนานั้น 2 อย่างนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และข้อที่สาม การขาดดุลทางการคลังมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดเงินเฟ้อเพิ่มมากขึ้น ในประเทศที่มีระดับการเงินต่ำและมีฐานภาษีเงินเฟ้อที่แคบ และสามารถพบได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างเงินเฟ้อ สัดส่วนของการขาดดุลการคลังต่อเงินเฟ้อ อยู่ในลักษณะแบบ Non-linear โดยถ้ามีอัตราเงินเฟ้อที่สูง ในขณะที่ฐานภาษีเงินเฟ้อต่ำกว่า จะก่อให้เกิด จะก่อให้เกิดผลกระทบของเงินเฟ้อที่เกิดจากการขาดดุลการคลังมากขึ้น

ส่วนการศึกษาของ Alavirad and Athawale (2005) ก็มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาไปในแนวทางเดียวกันนั้นคือ ต้องการที่จะวัด และวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการขาดดุลงบประมาณที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศ อิหร่าน โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี ค.ศ. 1963-1999 โดยใช้แบบจำลองในการทดสอบดังนี้

$$LPD_t = F(BD, LP_m, LM)_t$$

โดย LPD คือ logarithm ของดัชนีราคาผู้บริโภค, BD คือ การขาดดุลของรัฐบาล, LP คือ logarithm ของดัชนีราคาสินค้านำเข้า และ LM คือ Logarithm ของสภาพคล่อง ซึ่งเมื่อทดสอบด้วย ARDL ในการทดสอบ Cointegration Test สามารถแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของการขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลกับระดับราคา ในระยะยาวมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน (เป็นบวก) และในการทดสอบด้วย Phillips-Hansen Cointegration Test ก็ได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกัน

และสุดท้ายในส่วนของการศึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณขาดดุล กับ เงินเฟ้อ ที่ใช้วิธี Autoregressive Distributed Lag: ARDL นั่นคือ การศึกษาของ Catao and Terrones (2005) ได้ทำการศึกษาปรับปรุงในส่วนของการศึกษาในลักษณะเดิมในครั้งก่อน (เมื่อคราว Catao and Terrones (2001) โดยในครั้งนี้ได้เพิ่มการเปลี่ยนแปลงประเทศที่ศึกษาเป็น จากเดิม 23 ประเทศ เป็น 107 ประเทศ ใช้ข้อมูลในช่วงปี ค.ศ. 1960-2001 โดยรูปแบบของสมการที่ใช้ในการศึกษายังคง ใช้ในลักษณะเดิม โดยการศึกษาของ Catao and Terrones (2005) ในครั้งใหม่ นี้ ได้ผลดังนี้ นัยสำคัญ ทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างการขาดดุลทางการคลัง และอัตราเงินเฟ้อ โดยเกือบทั้งหมดของ ทุกประเทศที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันโดยตรง โดย ผลการศึกษาที่ได้ระบุว่า ข้อที่หนึ่ง การขาดดุล ไม่ได้เป็นสาเหตุของเงินเฟ้อในระยะสั้น แต่ในระยะยาวจะเริ่มมีผลความสัมพันธ์ ข้อที่สอง ระบุว่า ความยืดหยุ่นระหว่างเงินเฟ้อ และการขาดดุล มีความแตกต่างกันในระหว่างประเทศต่างๆ ทั้งในเรื่องของระดับเงินเฟ้อ และฐานภาษีเงินเฟ้อ ดังนั้นรูปแบบของ โมเดลที่เหมาะสมน่าจะอยู่ในรูปของ โมเดลแบบ Non-linear ข้อที่สาม ความรุนแรงของผลกระทบมักจะขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาทางการเงินของประเทศนั้นๆ และเป้าหมายเงินเฟ้อระดับต่ำของธนาคารกลาง อาทิเช่น ความยิ่งใหญ่ของตลาดการเงิน และการปล่อยสินเชื่อล่วงหน้าเพื่อความต่อเนื่องของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ บนพื้นฐานของขนาดหนี้สินที่มีอยู่

การศึกษาในกลุ่มที่สามนี้ เป็นการศึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และในระยะยาวของตัวแปรต่างๆ โดยใช้วิธีที่เรียกว่า Error Correction Method: ECM ซึ่งการศึกษา ที่ใช้วิธีการนี้มีดังนี้ Metin (1998); Darrat (2000); Serban (2002); Alavirad and Athawale (2005) โดยการศึกษาของ Metin (1998) ที่ใช้วิธี ECM นี้ในการศึกษามีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ต้องการที่จะวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อ และการขาดดุลงบประมาณในประเทศ ตุรกี ในช่วงปี ค.ศ. 1950-1987 โดยใช้แบบจำลองในการศึกษาดังนี้

แบบจำลองการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา

$$\Delta p = c + \psi_1 B - \psi_2 \Delta y$$

โดย P คือ ระดับราคา, B คือ ขนาดของการขาดดุลงบประมาณ, c คือ ค่าคงที่, y คือ รายได้ ประชาชาติที่แท้จริง, ψ_1 และ ψ_2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ ซึ่งจากผลการศึกษาของ Metin (1998) สรุปได้ว่า การเพิ่มขึ้นของขนาดการขาดดุลงบประมาณอย่างทันทีทันใดนั้น จะทำให้เงินเฟ้อเพิ่มขึ้น และ

การเติบโตของรายได้ประชาชาติที่แท้จริงจะมีผลกระทบในทิศทางตรงกันข้าม (เป็นลบ) อย่างทันทีทันใด ซึ่งในช่วงระยะเวลาต่อมาจึงก่อให้เกิดผลกระทบกับเงินเฟ้อตามมา

ต่อมาสำหรับการศึกษาของ Darrat (2000) ที่ต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการขาดดุลงบประมาณกับเงินเฟ้อของประเทศกรีซ ในช่วงปี ค.ศ. 1957-1993 ได้ผลลัพธ์ที่ได้จากการจากทดสอบ ECM ดังนี้ โดยข้อมูลแสดงให้เห็นว่าตัวแปรการขาดดุล มีผลเป็นบวก นั่นคือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อ และในการเปรียบเทียบ การขาดดุล และปริมาณเงิน ปรากฏว่า มีทั้งความรวดเร็ว และความรุนแรงของผลกระทบที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อ

ส่วนการศึกษาของ Serban (2002) นั้นซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อที่ต้องการจะหาความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณขาดดุล และภาวะเงินเฟ้อ รวมทั้งการประเมินค่าของผลกระทบที่เกิดจากการขาดดุลที่เกิดขึ้นต่อเงินเฟ้อทุกๆปี ของภาวะเงินเฟ้อที่ยังคงเรื้อรังอยู่ในประเทศโรมาเนีย ในช่วงปี ค.ศ. 1991-2001 ซึ่งรัฐบาลของโรมาเนียต้องการที่จะหยุดยั้งปัญหาเงินเฟ้อเหล่านี้ โดยใช้การจัดการทางด้านคลัง ซึ่งจากการประมาณการด้วย ECM แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับ ระหว่างขนาดของการขาดดุล และระดับของเงินเฟ้อ โดยการลดลงการขาดดุล 1 เปอร์เซ็นต์ จะสามารถทำให้เงินเฟ้อลดลงประมาณ 7.7-8.9 เปอร์เซ็นต์ ความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากการขาดดุลที่มีต่อเงินเฟ้อ สามารถอธิบายได้โดยการมีปริมาณเงินในระดับที่ต่ำลงใน GDP ซึ่งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณเงินนั้นเกิดขึ้นจากการขาดดุล

และในการศึกษาของ Alavirad and Athawale (2005) ซึ่งได้นำเสนอไปแล้วในกลุ่มของวิธีที่สอง ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ ECM ด้วย ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้น แสดงว่าการขาดดุลงบประมาณ และสภาพคล่องในระยะสั้น ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันไปในระยะยาว และมีผลกระทบต่อกันน้อยในส่วนในระดับราคา โดยในส่วนของตัวเองนั้น ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของ Error Correction ที่ประมาณการได้มีค่าเท่ากับ -0.2 ซึ่งค่าที่ได้นั้นแสดงว่ามีความเร็วในการปรับตัวค่อนข้างช้า

และยังมีการศึกษาบางส่วนที่ได้ใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างออกไป ดังเช่น การศึกษาในกลุ่มที่สี่ ซึ่งเป็นการศึกษาของ Neyapti (2003) ใช้วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ โดยใช้ Ordinary Least Squares: OLS ในการประมาณการ โดยข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นข้อมูลในลักษณะ Cross-section Data และ Time-series Data ในการเปรียบเทียบกับ 54 ประเทศ ในช่วงปี ค.ศ. 1970-1987 โดยใช้แบบจำลองดังนี้

แบบจำลองเงินเฟ้อ

$$\pi_t = f[A(L)\pi; B(L)Def; C(L)(\mu Def); D(L)gm; E(L)gGDP]$$

โดย π_t คือ เงินเฟ้อ, Def คือ งบประมาณขาดดุล, GDP คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ, L คือ ตัวที่แสดงถึงความล่าช้า (Lag Operator), A,B,C,D,E คือ ค่าสัมประสิทธิ์ และ M คือ ปริมาณเงิน ซึ่งจากการประมาณการด้วยวิธี OLS ได้ผลลัพธ์ว่า งบประมาณขาดดุลมีผลกระทบในทิศทางเดียวกับเงินเฟ้ออย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะระดับอัตราเงินเฟ้อสูง ได้ดีกว่าในระดับอัตราเงินเฟ้อต่ำ

ซึ่งจากการศึกษาที่กล่าวไปข้างต้นที่ผ่านมา ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาส่วนใหญ่มักให้ผลการศึกษาไปในแนวทางเดียวกันไม่ว่า การศึกษานั้นจะประมาณการผลลัพธ์ออกมาโดยวิธีใดนั้น คือ ผลกระทบของงบประมาณขาดดุลที่มีต่อเงินเฟ้อนั้นมักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั้นการใช้นโยบายการขาดดุลยิ่งมากยิ่งส่งผลกระทบก่อให้เกิดเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น โดยผลความรุนแรงของเงินเฟ้อจะมากหรือน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพของตลาดเงินในประเทศนั้นด้วยว่ามีความพร้อมในการรับมือกับปัญหาเงินเฟ้ออย่างไร

โดยจากการศึกษางานวิจัยจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขาดดุลทางด้านการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลที่ต่อเงินเฟ้อที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีงานศึกษาวิจัยต่างๆในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้เพิ่มเติมอีก ดังเช่น งานการศึกษาของ พิมพ์ใจ พงศ์พันธุ์ลักษณ์ (2543), ณฐชนม์ พุ่มมาลี (2546) และ ปกป้อง ไชยทา (2550) โดยทั้งหมดเป็นการศึกษาในเรื่องการถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของการขาดดุลทางด้านงบประมาณของรัฐบาลที่จะมีผลต่อเงินเฟ้อที่มีกรณีศึกษาในประเทศไทยทั้งสิ้น

ซึ่งจากการตรวจเอกสารงานศึกษาวิจัยนั้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่างๆที่นำมาใช้ในการศึกษานั้น มีลักษณะของวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน แต่มีข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นในเรื่องของวิธีการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการวัดความสัมพันธ์ของการขาดดุลกับเงินเฟ้อ โดยสามารถที่จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มที่ใช้วิธีการประมาณการแบบจำลองโดยวิธี Ordinary Least Squares: OLS และแบบวิธี Vector Autoregression Model: VAR ร่วมกับ Error Correction Model: ECM โดยในการศึกษาของ พิมพ์ใจ พงศ์พันธุ์ลักษณ์ (2543) ซึ่งเป็นการใช้วิธีการประมาณการแบบจำลองโดยวิธี Ordinary Least Squares: OLS โดยมีวัตถุประสงค์ใน

การศึกษาเรื่องการปรับตัวของรายรับ และรายจ่ายของรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของปริมาณเงิน ระดับราคา ใช้ข้อมูลทศวรรษของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2513-2540 โดยใช้แบบจำลองในการประมาณการ และตัวแปรที่ใช้ดังนี้

$$\log P_t = -\lambda a_0 - \lambda a_1 \log Y_t + \lambda a_2 \pi_t - (1-\lambda) a_3 \log(M/P)_{t-1} + \lambda a_4 \log M_t$$

$$\log G_t = \gamma g_0 + \gamma g_1 \log Y_t + (1-\gamma) g_2 \log(G/P)_{t-1} + \gamma g_3 \log P_t$$

$$\log R_t = \tau t_0 + \tau t_1 (\log Y_t + \log P_t) + (1-\tau) t_2 \log R_{t-1}$$

$$\log M_t = k_0 + k_1 \log G_t - k_2 \log R_t + k_3 \log E_t + k_4 \log M_t$$

โดยกำหนดให้มีตัวแปรภายใน ดังนี้ π^e คือ ระดับราคาที่คาดคะเน, G/P คือ รายจ่ายรัฐบาลที่แท้จริง, G คือ รายจ่ายรัฐบาลที่เป็นตัวเงิน, R คือ รายได้รัฐบาลที่เป็นตัวเงิน, M คือ ปริมาณเงิน และ M/P คือ ปริมาณเงินที่แท้จริง

และกำหนดให้ตัวแปรภายนอกมีดังนี้ Y คือ รายได้ประชาชาติที่แท้จริง, m คือ ตัวคูณทางการเงิน, E คือ ผลรวมของการเปลี่ยนแปลงในเงินสำรองระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงในสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้กับภาคเอกชน การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้กับภาครัฐบาล และการเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้กับธนาคารพาณิชย์ และปริมาณของฐานเงินในช่วงก่อน หรือ $\Delta CG: (G-R)$, G/P_{t-1} คือ รายจ่ายรัฐบาลที่แท้จริงในช่วงก่อน และ R_{t-1} คือ รายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินในช่วงก่อน

โดยผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา นั้น เมื่อเกิดการขาดดุลของรัฐบาลไม่ส่งผลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับราคา ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวของรายได้ที่เป็นตัวเงินของรัฐบาลมีความรวดเร็วมากกว่าการปรับตัวทางด้านรายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล รัฐบาลได้หาส่วนชดเชยการขาดดุลจากแหล่งที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินน้อย เช่น การกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ และธนาคารออมสินในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และลดสัดส่วนการกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยที่เคยกู้ยู่สูงลง จึงไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น แรงกดดันต่อระดับราคาจึงมีน้อยลงด้วย และในบางกรณีที่เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ปริมาณเงินที่

เพิ่มขึ้น ถูกกดซับด้วยความต้องการถือเงินที่มีอยู่สูงในระบบเศรษฐกิจ ก็จะทำให้ระดับราคาไม่ได้สูงขึ้นและมีเสถียรภาพของราคาอยู่ในระดับหนึ่งด้วยนั่นเอง

ส่วนในการศึกษาของ ณัฐชนม์ พุ่มมาลี (2546) ซึ่งมีวิธีการศึกษาโดยใช้วิธี Ordinary Least Squares: OLS เช่นกันแต่เป็นในลักษณะของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) ใช้การประมาณค่าแบบ TLS (Two Stage Least Squares) นั้น ได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการปรับตัวของรายจ่าย และรายรับรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อ โดยใช้สมมติฐานของ Aghevli และ Khan ว่าภาวะเงินเฟ้อ ได้ทำให้รายจ่ายรัฐบาลในรูปตัวเงินเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่ารายรับรัฐบาล จึงเป็นผลให้เกิดการขาดดุลของรัฐบาล และส่งผลให้ปริมาณเพิ่มขึ้นจึงเกิดภาวะเงินเฟ้อ และเงินเฟ้อนี้เองก็จะกลับไปกระทบต่อรายรับ และรายจ่ายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทุกภูมิภาคทางด้านเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทย แบบรายไตรมาส ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2545 โดยมีตัวแปร และแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาต่างๆ ดังนี้ ตัวแปรภายในที่ใช้ในการศึกษา กำหนดให้ π คือ ระดับราคาที่คาดคะเน, (G/P) คือ รายจ่ายรัฐบาลที่แท้จริง, G คือ รายจ่ายรัฐบาลที่เป็นตัวเงิน, R คือ รายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงิน, M คือ ปริมาณเงิน และ (M/P) คือ ปริมาณเงินที่แท้จริง

ส่วนตัวแปรภายนอกที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้ Y คือ รายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงิน, (Y/P) คือ รายได้ประชาชาติที่แท้จริง, m คือ ตัวคูณทางการเงิน, E คือ ผลรวมการเปลี่ยนแปลงของเงินสำรองระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้กับรัฐบาลกลาง การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้กับธนาคารพาณิชย์ และปริมาณเงินของฐานเงินในช่วงก่อน, $(G/P)_{t-1}$ คือ รายจ่ายรัฐบาลที่แท้จริงในช่วงก่อน และ R_{t-1} คือ รายรับรัฐบาลที่เป็นตัวเงินในช่วงก่อน

การกำหนดราคา

$$\pi_t = \beta \Delta \ln(P)_t + (1-\beta)\pi_{t-1}$$

$$\ln(M/P)_t = \lambda a_0 + \lambda a_1 \ln(Y/P)_t + \lambda a_2 \pi_t + (1-\lambda) \ln(M/P)_{t-1} + b_1 d_{12} \ln(M/P)_{t-1} + b_2 d_{23}$$

$$\ln(M/P)_{t-1} + b_3 d_{34} \ln(M/P)_{t-1}$$

$$\begin{aligned} \ln(P)_t = & -\lambda a_0 - \lambda a_1 \ln(Y/P)_t + \lambda a_2 \pi_t - (1-\lambda) \ln(M/P)_{t-1} - b_1 D_{12} \ln(M/P)_{t-1} - \\ & b_2 D_{23} \ln(M/P)_{t-1} - b_3 D_{34} \ln(M/P)_{t-1} + \ln(M)_t \end{aligned}$$

ปริมาณเงิน

$$\ln(M)_t = \ln(m)_t + k_0 + k_1 \ln G_t + k_2 \ln R_t + k_3 \ln E_t + e_1 D_1 \ln E_t + e_1 D_2 \ln E_t + e_1 D_3 \ln E_t$$

รายจ่ายรัฐบาล

$$\begin{aligned} \ln(G/P)_t = & \omega_g g_{0c} + \omega_g g_{1c} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(G)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(G/P)_{t-1} + f_2 D_{23} \ln(G/P)_{t-1} + \\ & f_3 D_{34} \ln(G/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(CUR/P)_t = & \omega_g g_{0c} + \omega_g g_{1c} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(CUR)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(CUR/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(CUR/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(CUR/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(CAP/P)_t = & \omega_g g_{0a} + \omega_g g_{1a} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(CAP/P)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(CAP/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(CAP/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(CAP/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(CAP/P)_t = & \omega_g g_{0a} + \omega_g g_{1a} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(CAP/P)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(CAP/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(CAP/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(CAP/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(ECO/P)_t = & \omega_g g_{0E} + \omega_g g_{1E} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(ECO)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(ECO/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(ECO/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(ECO/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(SOC/P)_t = & \omega_g g_{0S} + \omega_g g_{1S} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_g) \ln(SOC)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(SOC/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(SOC/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(SOC/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(DEF/P)_t = & \omega_D g_{0D} + \omega_D g_{1D} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_D) \ln(DEF)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(DEF/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(DEF/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(DEF/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(GEN/P)_t = & \omega_{G0G} + \omega_{G1G} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_G) \ln(GEN)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(GEN/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(GEN/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(GEN/P)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(UN/P)_t = & \omega_{U0U} + \omega_{U1U} \ln(Y/P)_t + (1-\omega_U) \ln(UN)_{t-1} + f_1 D_{12} \ln(UN/P)_{t-1} + \\ & f_2 D_{23} \ln(UN/P)_{t-1} + f_3 D_{34} \ln(UN/P)_{t-1} \end{aligned}$$

โดยกำหนดให้ CUR คือ รายจ่ายประจำ, CAP คือ รายจ่ายลงทุน, ECO คือ รายจ่ายทางด้านเศรษฐกิจ, SOC คือ รายจ่ายทางด้านสังคม, DEF คือ รายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ, GEN คือ รายจ่ายทางด้านบริหาร และบริการทั่วไป และ UN คือ รายจ่ายอื่นๆ

รายรับรัฐบาล

$$\begin{aligned} \ln(DT)_t = & \delta_{D0D} + \delta_{D1D} \ln Y_t + (1-\delta_D) \ln(DT)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(DT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(DT)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(DT)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\ln(IT)_t = \delta_{I0I} + \delta_{I1I} \ln Y_t + (1-\delta_I) \ln(IT)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(IT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(IT)_{t-1} + h_3 D_{34} \ln(IT)_{t-1}$$

$$\begin{aligned} \ln(PIT)_t = & \delta_{P0P} + \delta_{P1P} \ln Y_t + (1-\delta_P) \ln(PIT)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(PIT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(PIT)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(PIT)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(CIT)_t = & \delta_{C0C} + \delta_{C1C} \ln Y_t + (1-\delta_C) \ln(CIT)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(CIT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(CIT)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(CIT)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(BT)_t = & \delta_{B0B} + \delta_{B1B} \ln Y_t + (1-\delta_B) \ln(BT)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(BT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(BT)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(BT)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(SST)_t = & \delta_{S0S} + \delta_{S1S} \ln Y_t + (1-\delta_S) \ln(SST)_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(SST)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(SST)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(SST)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(IM)_t = & \delta_{M_{0M}} + \delta_{M_{1M}} \ln Y_t + (1 - \delta_M) \ln IM_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(IM)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(IM)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(IM)_{t-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \ln(OT)_t = & \delta_{O_{0O}} + \delta_{O_{1O}} \ln Y_t + (1 - \delta_O) \ln OT_{t-1} + h_1 D_{12} \ln(OT)_{t-1} + h_2 D_{23} \ln(OT)_{t-1} + \\ & h_3 D_{34} \ln(OT)_{t-1} \end{aligned}$$

โดยกำหนดให้ DT คือ ภาษีทางตรง, IT คือ ภาษีทางอ้อม, PIT คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, CIT คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล, BT คือ ภาษีการค้า, SST คือ ภาษีสรรพสามิต, IM คือ ภาษีนำเข้า, OT คือ ภาษีอื่นๆ, PCE คือ รายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน, VM คือ มูลค่าการนำเข้า

ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า การปรับตัวของรายจ่ายรัฐบาลต่อสถานะเงินเฟ้อมีค่ามากกว่าค่าสัมประสิทธิ์การปรับตัวของรายรับรัฐบาลต่อสถานะเงินเฟ้อ เป็นไปตามสมมติฐานของ Aghevoli และ Khan จากการที่เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นทำให้รายได้ที่แท้จริงลดลง รัฐบาลจึงเข้าไปช่วยด้วยการเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการใช้นโยบายขาดดุลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน และทำให้ระดับราคาภายในประเทศสูงขึ้นจนเกิดภาวะเงินเฟ้อตามมา เป็นผลทำให้เกิดการขาดดุลเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นไปอีกจนกลายเป็น วัฏจักรต่อไปๆ แต่การเกิดขึ้นจากการปรับตัวของรายรับ และรายจ่ายภายในประเทศต่อสถานะเงินเฟ้อ ยังคงอยู่ในระดับต่ำ จากการที่รัฐบาลมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายไม่ให้สูงจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดการขาดดุลที่สูงเกินไป ดังนั้นการดำเนินนโยบายรายรับ และรายจ่ายจึงควรใช้ให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง หากใช้จ่ายอย่างไม่มีประสิทธิภาพแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นได้

สำหรับการศึกษาของ ปกป้อง ไชยทา (2550) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น โดยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว โดยใช้ Vector Autoregression Model: VAR และวิธีการวิเคราะห์การปรับตัวในระยะสั้นเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวของตัวแปร ใช้แบบจำลอง Error Correction Model: ECM โดยเป็นการใช้ข้อมูลทุกัญมิเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ปี ไตรมาสที่ 2 พ.ศ.2538 ถึง ปี ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2547 และใช้แบบจำลองในการศึกษาดังนี้

$$\Delta CPI_t = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta ECPI_t + \alpha_2 \Delta GDP_t + \alpha_3 \Delta MI_t + \alpha_4 \Delta SIZE_t + \varepsilon_t$$

โดยกำหนดให้ ΔCPI_t คือ การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป โดยที่ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีฐาน, $\Delta ECPI_t$ คือ การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคที่คาดการณ์ ซึ่งประมาณค่าจากการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้บริโภคในอดีต ลำดับที่ 4 (ΔCPI_{t-4}) โดยที่ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีฐาน, $\Delta SIZE_t$ คือ การเปลี่ยนแปลงของขนาดของรัฐบาล ซึ่งขนาดรัฐบาลคำนวณจากสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (หน่วย: สัดส่วน), $GGDP_t$ คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (หน่วย: ร้อยละ), $\Delta M1_t$ คือ การเปลี่ยนแปลงของอุปทานเงินในความหมายแคบ (หน่วย: พันล้านบาท), ε_t คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

โดยผลที่ได้จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัว ที่ส่งผลให้ขนาดของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดการเจริญเติบโต การลงทุนในประเทศ การจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่ออุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดเงินเฟ้อด้านอุปสงค์ขึ้น โดยเมื่อพิจารณาการปรับตัวในระยะสั้น โดยอาศัยการทดสอบ VECM เพื่อให้เห็นการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวของตัวแปรต่างๆ จากการศึกษาจะพบว่ามีทิศทาง และขนาดของการปรับตัวที่แตกต่างกัน ไปอย่างชัดเจน จะพบได้ว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อดุลยภาพ เช่น การเกิด Shock กับระบบเศรษฐกิจ ในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวจะปรับตัวผ่านการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคที่คาดการณ์ อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น และการเปลี่ยนแปลงของอุปทานของเงินในความหมายแคบ โดยใช้ระยะเวลาในการปรับตัวประมาณ 67.11 ไตรมาส

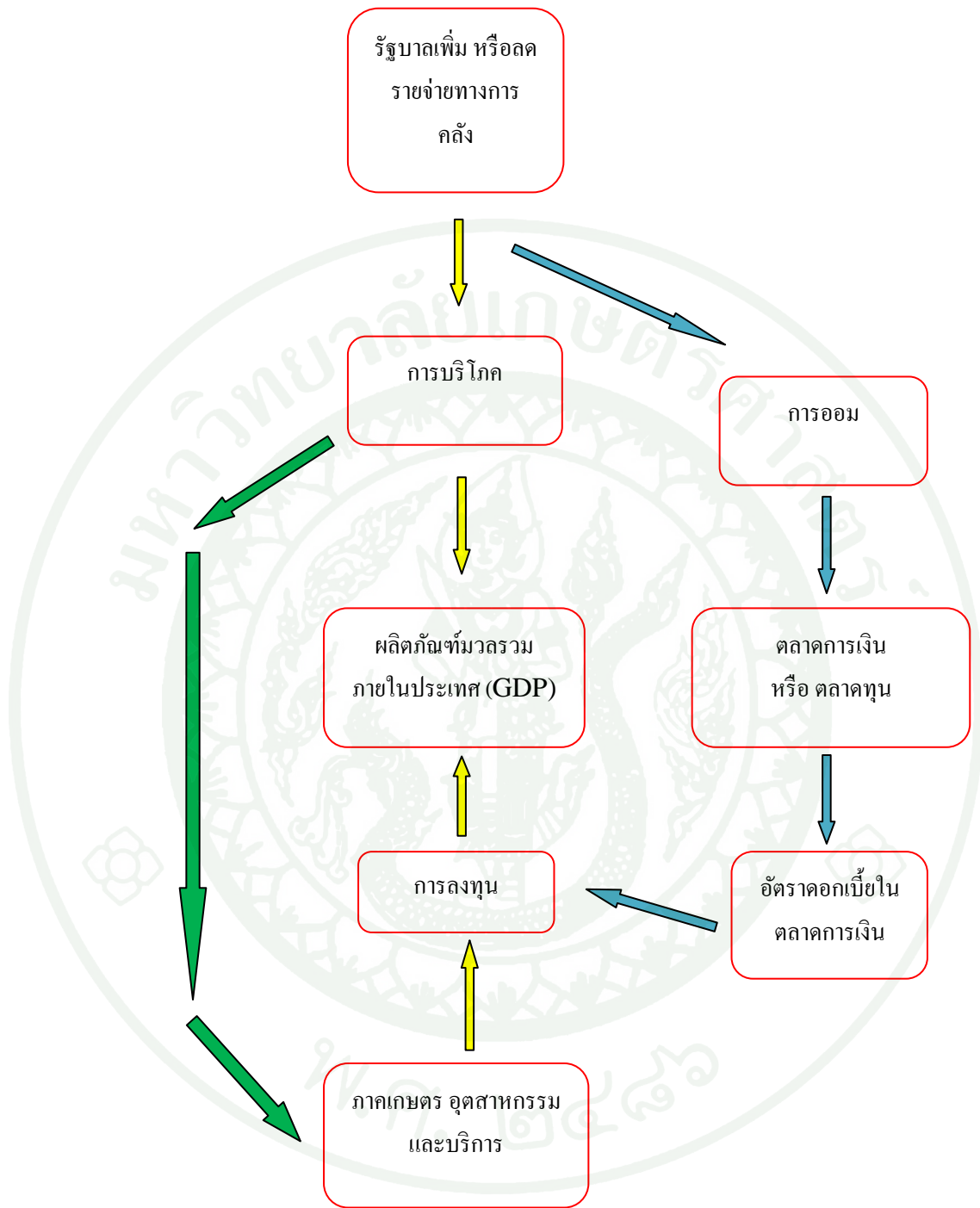
โดยสรุปในเรื่องของผลที่ได้จากการตรวจสอบเอกสารการศึกษา จะมีข้อแตกต่างในเรื่องของผลของความสัมพันธ์ของการขาดดุลงบประมาณกับเงินเฟ้อว่า ในงานการศึกษาของ ณัฐชนม์ พุ่มมาลี (2546), ปกป้อง ไชยทา (2550) และงานการศึกษาของต่างประเทศดังกล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าการขาดดุลงบประมาณกับเงินเฟ้อ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยเมื่อมีการขาดดุลงบประมาณมากขึ้นจะส่งผลทำให้เกิดเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น แต่ในการศึกษาของ พิมพาใจ พงศ์พันธุ์ลักษณ์ (2543) ได้มีผลการศึกษาโดยสรุปที่แตกต่างออกไปโดยสรุปว่าเมื่อเกิดการขาดดุลของรัฐบาลจะไม่ส่งผลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของระดับราคา ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวของรายได้ที่เป็นตัวเงินของรัฐบาลมีความรวดเร็ว มากกว่าการปรับตัวทางด้านรายจ่ายที่แท้จริงของรัฐบาล รัฐบาลจึงสามารถที่จะหาส่วนชดเชยการขาดดุล มาจากแหล่งที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินน้อย ดังนั้นจึงไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น และแรงกดดันต่อระดับราคาจึงมีน้อยลงด้วย

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

แสดงการส่งผ่านการใช้นโยบายการคลัง แบบผ่านช่องทางการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยเมื่อรัฐบาลมีการเพิ่ม หรือลดการใช้จ่ายทางการคลัง จะส่งผลกระทบต่อภาคประชาชน ก่อให้เกิดผลทั้งด้านการบริโภค และผลทางด้านออม ซึ่งผลทางด้านบริโภคจะเป็นผลทางตรง และรวดเร็วที่สุดของนโยบายการคลังจากรัฐบาล ที่จะก่อให้เกิดผลต่อการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในขณะที่ผลด้านการออม ซึ่งถือว่าเป็นผลทางอ้อมต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากประชาชนจะนำเงินส่วนหนึ่ง ไปเก็บรักษาในรูปของการออมเพื่อต้องการผลตอบแทนไว้ใช้ในภายภาคหน้า โดยมักนำไปฝากไว้ในตลาดการเงิน หรือบางส่วนนำไปลงทุนในตลาดทุน เพื่อต้องการดอกเบี้ย และผลกำไรสะสมเอาไว้ใช้จ่าย การที่มีเงินบางส่วนเข้ามาอยู่ในตลาดการเงินและตลาดทุน จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับอัตราดอกเบี้ยในตลาด ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงตามปริมาณของสภาพคล่องในภาคการเงินที่เกิดขึ้นตามความเห็นคิดของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในภาคการเงินนี้เอง จะมีผลส่งกระทบกับการกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนของภาคธุรกิจภายในประเทศ และต่างประเทศที่จะเข้ามา และส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในที่สุด

และส่วนผลทางอ้อมอีกด้านหนึ่งที่เกิดจากการบริโภค หลังจากได้รับผลมาจากการนโยบายทางการคลังนั้น คือเมื่อประชาชนมีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลต่อการที่จะก่อให้เกิดการการกระตุ้น การผลิต และการจ้างงานทั้งในส่วนของภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ก่อให้เกิดการลงทุนที่เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อไปยังอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอีกทางหนึ่ง

โดยกรอบแนวคิดทางทฤษฎีสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของผลกระทบการใช้จ่ายนโยบายการคลัง ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในงานการศึกษาครั้งนี้จะใช้แบบจำลองของวิธี Structural Vector Autoregressive (SVAR) เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจาก Innovation หรือ Shock ของตัวแปร โดยใช้ Impulse response Function

เนื่องจากแบบจำลองของระบบเศรษฐกิจมหภาคมีขนาดใหญ่มาก เราจึงมักทำการเลือกใช้วิธีการของแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) โดยเลือกใช้ตัวแปรที่เป็นตัวแทนของภาคต่างๆในระบบเศรษฐกิจมหภาค เช่น ภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ภาคการเงิน (Financial Sector) ที่จะได้รับผลกระทบจากการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล แต่ในงานการศึกษาครั้งนี้เราจะใช้แบบจำลอง Structural Vector Autoregressive (SVAR) มาใช้ในการประมาณการ ซึ่งแบบจำลอง Structural Vector Autoregressive (SVAR) เป็นแบบจำลองที่พัฒนามาจากแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) โดยแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในงานศึกษาของ Sims (1980) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาในการกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างตัวแปร รวมทั้งหลีกเลี่ยงปัญหาการระบุชนิดของตัวแปรว่าเป็นตัวแปรภายในหรือภายนอก เนื่องจากตัวแปรในแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) จะถูกวิเคราะห์ว่าเป็นตัวแปรภายในทั้งหมด แต่เนื่องจากวิธีการของแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) นั้น ในแต่ละตัวแปรจะมีความสัมพันธ์กันของตัวแปร ทั้งแบบที่เป็นความสัมพันธ์ที่แท้จริงตรงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริงตรงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงเลือกใช้วิธีการของแบบจำลอง Structural Vector Autoregressive (SVAR) เพื่อที่ความต้องการจะทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงตรงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เท่านั้น ซึ่งมีข้อดีกว่าการใช้แบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) เนื่องจากแบบจำลอง Structural Vector Autoregressive (SVAR) สามารถที่จะตัดตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยแท้จริงออกไปได้ โดยใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายผลกระทบต่อตัวแปร

โดยสมมติให้ Vector ของตัวแปรภายในถูกกำหนดโดย

$$X_t = (INF_t, G_t, IR_t, GR_t) \quad (1)$$

โดยกำหนดให้ INF_t คือ อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน, G_t คือ การใช้จ่ายของภาครัฐบาล ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), IR_t คือ อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี (MLR), GR_t คือ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) โดยตัวแปรที่ใช้ทั้งหมดจะเป็นตัวแปรที่ใช้แทนภาคต่างๆในระบบเศรษฐกิจ โดยให้ตัวแปร GR_t แทนภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ของระบบเศรษฐกิจ ตัวแปร IR_t แทน ภาคการเงิน (Financial Sector) และตัวแปรที่สนใจในการศึกษา คือ G_t และ INF_t

จากแบบจำลอง VAR เราสามารถพิจารณาระบบสมการที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในทั้งหมด n ตัว โดยพิจารณาในรูปของ Structural Form

$$By_t = \Gamma_0 + \sum_{i=1}^p \Gamma_i y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (2)$$

โดยกำหนดให้ y_t คือ Matrix ของตัวแปรภายใน ซึ่งมี vector ขนาด $nx1$, B คือ Matrix ของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรภายใน ซึ่งมี vector ขนาด nxn , Γ_0 คือ Matrix ของค่าคงที่ ซึ่งมี vector ขนาด $nx1$, Γ_i คือ Matrix ของค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรภายใน ซึ่งมี vector ขนาด nxn , p คือ ระดับ Lag ที่เหมาะสม และ ε_t คือ Matrix ของค่าคลาดเคลื่อนที่มี vector ขนาด $nx1$ และมีคุณสมบัติ White Noise

จาก Reduced Form ของสมการข้างต้น สามารถนำ vector ของตัวแปรภายในทั้งหมดมาเขียนแสดงในรูปของ Matrix ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} & b_{14} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} & b_{24} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} & b_{34} \\ b_{41} & b_{42} & b_{43} & b_{44} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} INF_t \\ G_t \\ IR_t \\ GR_t \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b_{10} \\ b_{20} \\ b_{30} \\ b_{40} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \gamma_{11} & \gamma_{12} & \gamma_{13} & \gamma_{14} \\ \gamma_{21} & \gamma_{22} & \gamma_{23} & \gamma_{24} \\ \gamma_{31} & \gamma_{32} & \gamma_{33} & \gamma_{34} \\ \gamma_{41} & \gamma_{42} & \gamma_{43} & \gamma_{44} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} INF_{t-1} \\ G_{t-1} \\ IR_{t-1} \\ GR_{t-1} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \epsilon_{INFt} \\ \epsilon_{Gt} \\ \epsilon_{IRt} \\ \epsilon_{GRt} \end{bmatrix}$$

โดย Matrix ข้างต้น ยังไม่สามารถที่จะนำไปใช้ในการทดสอบได้เนื่องจากตัวแปรตาม ยังมีสัมประสิทธิ์อยู่ จึงต้องทำการคูณด้วย Inverse ของ Matrix สัมประสิทธิ์ของตัวแปรตามทั้งสมการ ดังนี้

$$\begin{bmatrix} INF_t \\ G_t \\ IR_t \\ GR_t \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} & b_{14} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} & b_{24} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} & b_{34} \\ b_{41} & b_{42} & b_{43} & b_{44} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} b_{10} \\ b_{20} \\ b_{30} \\ b_{40} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} & b_{14} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} & b_{24} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} & b_{34} \\ b_{41} & b_{42} & b_{43} & b_{44} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \gamma_{11} & \gamma_{12} & \gamma_{13} & \gamma_{14} \\ \gamma_{21} & \gamma_{22} & \gamma_{23} & \gamma_{24} \\ \gamma_{31} & \gamma_{32} & \gamma_{33} & \gamma_{34} \\ \gamma_{41} & \gamma_{42} & \gamma_{43} & \gamma_{44} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} INF_{t-1} \\ G_{t-1} \\ IR_{t-1} \\ GR_{t-1} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} & b_{14} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} & b_{24} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} & b_{34} \\ b_{41} & b_{42} & b_{43} & b_{44} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \epsilon_{INFt} \\ \epsilon_{Gt} \\ \epsilon_{IRt} \\ \epsilon_{GRt} \end{bmatrix}$$

จาก Matrix ข้างต้นจะเห็นว่า Shock ของปัจจัยต่างๆที่จะส่งผลกระทบต่อตัวแปรต่างๆนั้น จะอยู่ในส่วนของพจน์สุดท้าย ซึ่งเราจะทำการแทนค่าความสัมพันธ์ตามทฤษฎีลงในพจน์ของ Matrix เพื่อที่จะหาค่า shock ของปัจจัยต่างๆที่จะส่งผลกระทบ โดยนำพจน์สุดท้ายมาเขียนใหม่ได้ ดังนี้

$$\begin{bmatrix} e_{INFt} \\ e_{Gt} \\ e_{IRt} \\ e_{GRt} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} & b_{14} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} & b_{24} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} & b_{34} \\ b_{41} & b_{42} & b_{43} & b_{44} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \varepsilon_{INFt} \\ \varepsilon_{Gt} \\ \varepsilon_{IRt} \\ \varepsilon_{GRt} \end{bmatrix}$$

โดยเมื่อหา Inverse ของ Matrix แล้วจะได้สมการดังนี้

$$\begin{bmatrix} e_{INFt} \\ e_{Gt} \\ e_{IRt} \\ e_{GRt} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} & a_{14} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} & a_{24} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} & a_{34} \\ a_{41} & a_{42} & a_{43} & a_{44} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varepsilon_{INFt} \\ \varepsilon_{Gt} \\ \varepsilon_{IRt} \\ \varepsilon_{GRt} \end{bmatrix}$$

ซึ่งจาก Matrix ด้านบน สามารถนำมาอธิบายเป็นรูปแบบสมการได้ดังนี้

สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราเงินเฟ้อ

$$e_{INFt} = a_{11}\varepsilon_{INFt} + a_{12}\varepsilon_{Gt} + a_{13}\varepsilon_{IRt} + a_{14}\varepsilon_{GRt} \quad (3)$$

จากสมการที่ (3)

1. ผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อ มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อ เท่ากับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรนั้นๆที่เกิดขึ้น
2. ผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ต่ออัตราเงินเฟ้อ เนื่องการใช้จ่ายของภาครัฐบาลจะส่งผลกระทบทำให้เกิดการบริโภค และการลงทุนต่างๆของภาคเอกชน เนื่องจากภาคเอกชนมีความต้องการทางด้านอุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา โดยทั่วไป เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดเงินเฟ้อได้

3. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย ไม่มีความสัมพันธ์ต่ออัตราเงินเฟ้อ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย มีผลต่อการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งผลที่เกิดขึ้น อาจไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปสงค์รวม และอุปทานรวมในระบบเศรษฐกิจ จึงอาจไม่ก่อให้เกิดเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นได้

4. ผลกระทบของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีความสัมพันธ์ต่ออัตราเงินเฟ้อ เนื่องจากการเมื่อเศรษฐกิจมีการขยายตัว ผู้ผลิตจะมีการคาดคะเนว่าจะมีกำไร ซึ่งผู้ผลิตจะขยายกำลังการผลิต แต่เนื่องจากแรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัด ผู้ผลิตจะทำการเสนอค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดเงินเฟ้อทางด้านอุปทานรวมเพิ่มขึ้น มาพร้อมกับเกิดเงินเฟ้อจากทางด้านอุปสงค์รวม เนื่องจากแรงงานมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

5. และการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อ ยังมีความสัมพันธ์ต่อบัจจัยอื่นๆนอกเหนือจากที่กล่าวมาอีก

จากคำอธิบายด้านบน สามารถนำมาแทนค่าลงในสมการที่ (3) ได้ดังนี้

$$e_{INFt} = (1)\mathcal{E}_{INFt} + a_{12}\mathcal{E}_{Gt} + (0)\mathcal{E}_{IRt} + a_{14}\mathcal{E}_{GRt} \quad (4)$$

ซึ่งจะได้สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราเงินเฟ้อ ดังนี้

$$e_{INFt} = \mathcal{E}_{INFt} + a_{12}\mathcal{E}_{Gt} + a_{14}\mathcal{E}_{GRt} \quad (5)$$

สมการที่อธิบาย Shock ของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

$$e_{Gt} = a_{21}\mathcal{E}_{INFt} + a_{22}\mathcal{E}_{Gt} + a_{23}\mathcal{E}_{IRt} + a_{24}\mathcal{E}_{GRt} \quad (6)$$

จากสมการที่ (6)

การใช้จ่ายของภาครัฐบาล ถูกกำหนดจากการดำเนินนโยบายการคลัง จึงทำให้ การใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ต่อผลกระทบของปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาเท่านั้น

เนื่องจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเป็นการกำหนดโดยนโยบายการใช้จ่ายทั่วไป และรายจ่ายประจำปีที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว

จากคำอธิบายด้านบน สามารถนำมาแทนค่าลงในสมการที่ (6) ได้ดังนี้

$$e_{Gt} = (0)\mathcal{E}_{INFt} + (1)\mathcal{E}_{Gt} + (0)\mathcal{E}_{IRt} + (0)\mathcal{E}_{GRt} \quad (7)$$

ซึ่งจะได้สมการที่อธิบาย Shock ของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ดังนี้

$$e_{Gt} = \mathcal{E}_{Gt} \quad (8)$$

สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราดอกเบี้ย

$$e_{IRt} = a_{31}\mathcal{E}_{INFt} + a_{32}\mathcal{E}_{Gt} + a_{33}\mathcal{E}_{IRt} + a_{34}\mathcal{E}_{GRt} \quad (9)$$

จากสมการที่ (9)

1. ผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อ ไม่มีความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ย เนื่องจากการในการศึกษาครั้งนี้ ไม่ได้พิจารณาถึงการใช้นโยบายทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อด้วยการปรับอัตราดอกเบี้ย เพื่อช่วยลดภาวะของเงินเฟ้อ หรือเงินฝืดที่กำลังเป็นอยู่ในระบบเศรษฐกิจ
2. ผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ย เนื่องจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ในการนำเงินมาใช้จ่ายนั้น เงินบางส่วนอาจได้มาจากการกู้ยืมเงินจากระบบธนาคาร หรือขายพันธบัตรแก่ประชาชนทั่วไป ทำให้เป็นการดึงเงินบางส่วนออกมาจากเงินเพื่อการกู้ยืมของภาคเอกชน เกิดเป็นผล Crowding out Effect ต่อภาคเอกชน และส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น
3. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย มีผลต่ออัตราดอกเบี้ย เท่ากับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่นๆที่เกิดขึ้น

4. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ไม่มี ความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย เป็นการอ้างอิงการ เปลี่ยนแปลง จากอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน ที่กำหนดออกมาโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย เป็นเครื่องมือของนโยบายทางการเงิน ซึ่งปัจจัยของผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้น ไม่มีความสัมพันธ์ ต่ออัตราดอกเบี้ย

5. และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ยังมีความสัมพันธ์ต่อบัญชีอื่นๆนอกเหนือจากที่ กล่าวมาอีก

จากคำอธิบายด้านบน สามารถนำมาแทนค่าลงในสมการที่ (9) ได้ดังนี้

$$e_{IRt} = (0)\mathcal{E}_{INFt} + a_{32}\mathcal{E}_{Gt} + (1)\mathcal{E}_{IRt} + (0)\mathcal{E}_{GRt} \quad (10)$$

ซึ่งจะได้สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราดอกเบี้ย ดังนี้

$$e_{IRt} = a_{32}\mathcal{E}_{Gt} + \mathcal{E}_{IRt} \quad (11)$$

สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราดอกเบี้ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

$$e_{GRt} = a_{41}\mathcal{E}_{INFt} + a_{42}\mathcal{E}_{Gt} + a_{43}\mathcal{E}_{IRt} + a_{44}\mathcal{E}_{GRt} \quad (12)$$

จากสมการที่ (12)

1. ผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อ มีความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ยของผลิตภัณฑ์มวล รวมภายในประเทศ เนื่องจากการเงินเฟ้อขึ้นในระบบเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อย จะทำให้ราคาสินค้า ปรับตัวสูงขึ้น เป็นแรงจูงใจให้ผู้ผลิตต้องการที่จะผลิตสินค้าออกมาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีความต้องการ จ้างแรงงานเพิ่มขึ้น จึงก่อให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เพิ่มขึ้น ได้

2. ผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ต่ออัตราดอกเบี้ยของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เนื่องจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาล เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ มวลรวมภายในประเทศ

3. ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์ต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ จะมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจในการลงทุนของภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอีกทางหนึ่ง

4. ผลกระทบของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เท่ากับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่นๆที่เกิดขึ้น

5. และการเปลี่ยนแปลงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ยังมีความสัมพันธ์ต่อบัญชีอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาอีก

จากคำอธิบายด้านบน สามารถนำมาแทนค่าลงในสมการที่ (12) ได้ดังนี้

$$e_{GRt} = a_{41} \mathbf{E}_{INFt} + a_{42} \mathbf{E}_{Gt} + a_{43} \mathbf{E}_{IRt} + (1) \mathbf{E}_{GRt} \quad (13)$$

ซึ่งจะได้สมการที่อธิบาย Shock ของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ดังนี้

$$e_{GRt} = a_{41} \mathbf{E}_{INFt} + a_{42} \mathbf{E}_{Gt} + a_{43} \mathbf{E}_{IRt} + \mathbf{E}_{GRt} \quad (14)$$

ในแบบจำลองของ Structural Vector Autoregressive (SVAR) จะใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อกำหนด Structural Shock ซึ่งในการพิจารณา Structural Shock จะทำการกำหนดค่า Zero Restrictions โดยจะยึดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยสูตรในการกำหนดจำนวน Zero Restrictions คือ $\frac{(n^2-n)}{2}$ โดยกำหนดให้ n คือ จำนวนตัวแปรที่ศึกษา

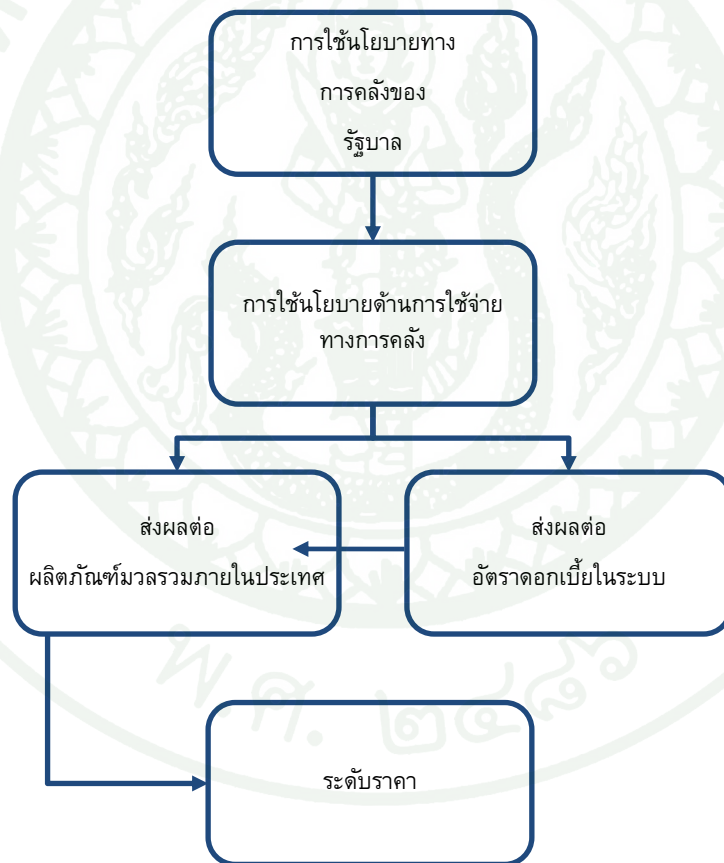
ซึ่งในแบบจำลองที่ทำการศึกษามีตัวแปรที่ทำการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 4 ตัวแปร ดังนั้น Zero Restrictions จะเท่ากับ $\frac{(n^2-n)}{2} = \frac{(4^2-4)}{2} = 6$ ตัว จึงจะสามารถทำให้ประมาณค่าในสมการได้

ซึ่งจากระบบสมการที่ได้อธิบายโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แล้วนั้น สามารถแสดงเป็นรูป Matrix ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} 1 & a_{12} & 0 & a_{14} \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & a_{32} & 1 & 0 \\ a_{41} & a_{42} & a_{43} & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varepsilon_{INFt} \\ \varepsilon_{Gt} \\ \varepsilon_{IRt} \\ \varepsilon_{GRt} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} e_{INFt} \\ e_{Gt} \\ e_{IRt} \\ e_{GRt} \end{bmatrix} \quad (15)$$

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

จากการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล มีการใช้นโยบายด้านการใช้จ่ายของภาครัฐบาล เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ซึ่งการใช้โยบายด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล จะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งอยู่ในภาคเศรษฐกิจจริง ในลักษณะของผลกระทบทางตรง และส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยในระบบ ซึ่งอยู่ในภาคการเงินในลักษณะของผลกระทบทางอ้อม แล้วจึงส่งผลนั้นมาสู่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอีกทอดหนึ่ง และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางตรง และทางอ้อมที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ก็จะส่งผลต่อไปยังการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าทั่วไปของประเทศในที่สุด

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อไทย

สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานทางทฤษฎี

1. การใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับอัตราดอกเบี้ย
2. การใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
3. การใช้จ่ายของภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับอัตราเงินเฟ้อ

สมมติฐานทางงานวิจัย

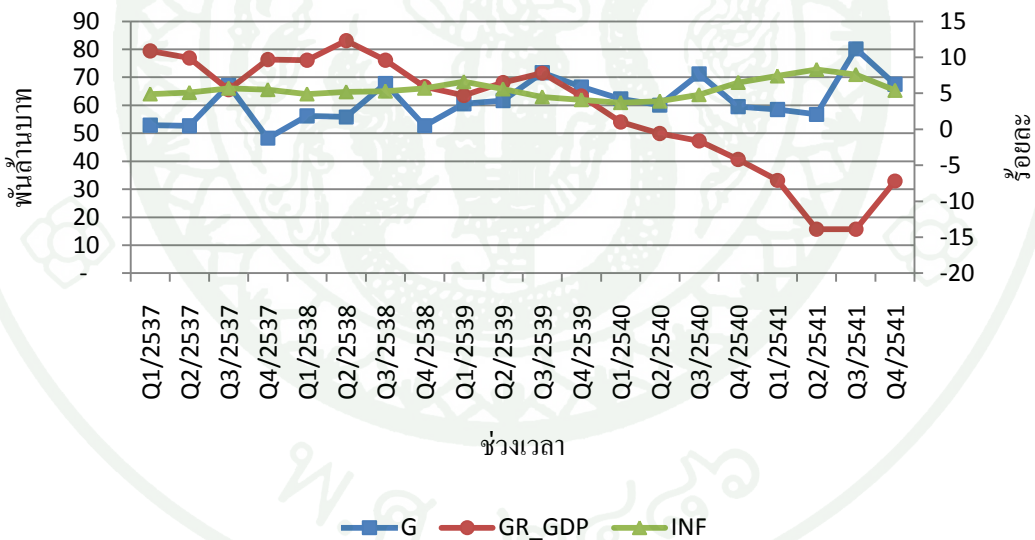
1. ผลกระทบของการใช้นโยบายทางการคลังผ่านทางการใช้จ่ายของรัฐบาล จะก่อให้เกิดผลกระทบกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เนื่องจากการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการผลิตในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น
2. ผลกระทบของการใช้นโยบายทางการคลังผ่านทางการใช้จ่ายของรัฐบาล จะก่อให้เกิดผลกระทบกับเงินเฟ้อมาก เนื่องจากการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจโดยตรง ทำให้อุปสงค์มวลรวมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อ ในประเทศไทย

สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อ อัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย ประกอบด้วยแนวโน้มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยแสดงในเชิงพรรณนา และในรูปกราฟ เป็นลักษณะช่วงปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปี พ.ศ. 2551 โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2541

ภาพที่ 10 สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2541

ภาวะเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2537 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) มีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยรวมทั้งปี อยู่ที่ร้อยละ 8.5 โดยมีเหตุผลมาจาก

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยหลายประการ อาทิ เช่น เศรษฐกิจ และการค้าโลกขยายตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยเกือบทั้งหมด ในขณะที่ราคาน้ำมันมีเสถียรภาพ และราคาสินค้าเกษตรในประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามภาวะตลาดโลก ส่งผลให้ความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจไทยอยู่ในเกณฑ์ดี และศักยภาพการส่งออกสูง โดยได้รับแรงกระตุ้นจากการลงทุนภาครัฐ และนโยบายการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาค โดยการเติบโตของเศรษฐกิจในปีนี้เกิดขึ้นในเกือบทุกส่วนของระบบ โดยเฉพาะการส่งออก และการใช้จ่ายภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้นเป็นพิเศษ สำหรับการใช้จ่ายภาคเอกชนมีการขยายตัวต่อเนื่องขึ้น ตามนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะพัฒนาประเทศไปเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Nics) ทำให้มีการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 220.94 พันล้านบาท ในปี 2537 ซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการเร่งการเบิกจ่าย เพื่อเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย จึงส่งผลทำให้มีอุปสงค์ในการกู้ยืมของภาคธุรกิจสูง และในภาคการเงินของประเทศในขณะนั้นได้มีการเปิดเสรีทางการเงินระหว่างประเทศ (IBF: International Banking Facilities) ขึ้นด้วย จึงส่งผลให้มีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาลงทุนในธุรกิจ ควบคู่ไปกับการกู้ยืมเงินจากภายในประเทศด้วย เนื่องจากอุปทานของเงินให้กู้ยืมมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของอุปสงค์ ส่งผลทำให้ระบบสินเชื่อจากกิจการวิเทศธุรกิจมีขยายตัวสูงเป็นเหตุสำคัญทำให้อัตราเพิ่มของสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์เร่งตัวขึ้นเป็นร้อยละ 30.1 ขณะที่การระดมเงินฝาก ชะลอลงจากปีก่อนเหลือร้อยละ 13.1 มีผลให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศปรับตัวสูงขึ้น โดยอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าชั้นดีอยู่ที่ร้อยละ 10.91 ต่อปี ซึ่งจากแรงกดดันต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่เพิ่มขึ้น ทำให้อัตราเงินเพื่อพื้นฐานสูงอยู่ที่ระดับ ร้อยละ 5.30 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2538 ยังขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูงต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2537 โดยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) โดยเฉลี่ยรวมทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 9.35 ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของระบบเศรษฐกิจ และความผันผวนในตลาดการเงินโลก ซึ่งเกิดขึ้นหลายครั้ง ทำให้ในปีนี้การขยายตัวของเศรษฐกิจ มีการส่งออก และการลงทุนเป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนที่สำคัญ ร่วมกับการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัว โดยได้ประโยชน์จากการขึ้นเงินเดือนและค่าจ้าง ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนในช่วงระหว่างปี โดยการส่งออกในปีนี้ ขยายตัวร้อยละ 24.3 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพด้านการส่งออกของไทยที่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากมีความสามารถในการขยายการส่งออกไปยังตลาดใหม่ ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงในภูมิภาคใกล้เคียง เช่น การเน้นส่งออกไปยังประเทศแถบเอเชีย-แปซิฟิก และการปรับปรุงคุณภาพสินค้าส่งออก รวมทั้งการเร่งตัวการใช้จ่ายภายในประเทศ ที่ได้รับอานิสงส์จากการลงทุนของภาครัฐบาล ที่เน้นการกระจายการลงทุนไปสู่

ภูมิภาค ในเรื่องของการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งการใช้จ่ายดังกล่าว ทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าในปีนี้ ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 31.5 อันเป็นผลมาจากการนำเข้าสินค้าทุน และวัตถุดิบเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของกำลังการผลิต และการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และการกระจายการลงทุนไปยังภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีนี้มีสภาพคล่องในระบบการเงินของไทยมีความผันผวนมากขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2537 เป็นผลมาจากปัจจัยต่างประเทศ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศเม็กซิโก รวมทั้งมีความต้องการใช้จ่ายเงินบาทเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปีนี้ ทำให้สภาพคล่องอยู่ในสถานะตึงตัวมาโดยตลอด ความผันผวนที่เกิดขึ้น ดังกล่าวส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงิน มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงตามภาวะสภาพคล่องอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นภายใต้ความผันผวนดังกล่าว ทางธนาคารแห่งประเทศไทย จึงมีการวางแผนที่จะชะลอการขยายตัวของการใช้จ่ายในประเทศ เพื่อลดแรงกดดันต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอัตราเงินเฟ้อ จึงได้ดำเนินมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อชะลอการขยายตัวของสินเชื่อ เร่งระดมเงินฝากภายในประเทศ จึงมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อ และเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าชั้นดี อยู่ในระดับสูงตลอดปี จากผลของการเร่งการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับแรงกดดันด้านต้นทุนการผลิต อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้านำเข้า และผลกระทบของภาวะน้ำท่วม ทำให้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานโดยเฉลี่ยในปีนี้อยู่ที่ร้อยละ 5.28 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

ภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2539 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราชะลอลง โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) โดยเฉลี่ยในปีนี้อยู่ที่ร้อยละ 5.90 จากร้อยละ 9.35 ในปี พ.ศ. 2538 เป็นผลเนื่องมาจากการส่งออกชะลอตัวลง และจากการชะลอตัวของการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคของประชาชน การลงทุนภาคเอกชน การผลิตในอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นไปตามทิศทางที่สนองตอบต่อนโยบายเศรษฐกิจในปีนี้ ที่ต้องการลดความแรงของเศรษฐกิจ และพยายามรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเครื่องชี้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจหลายประการยังคงแสดงถึงความมั่นคง เช่น ฐานะการคลังของรัฐบาลเกินดุลอย่างต่อเนื่อง ภาระหนี้ต่างประเทศภาครัฐอยู่ในระดับต่ำ ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับมากกว่า 6 เดือนของมูลค่าการนำเข้า และค่าเงินบาทยังมีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตามอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 5.20 ในปี พ.ศ. 2539 จากร้อยละ 5.28 ในปี พ.ศ. 2538 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539)

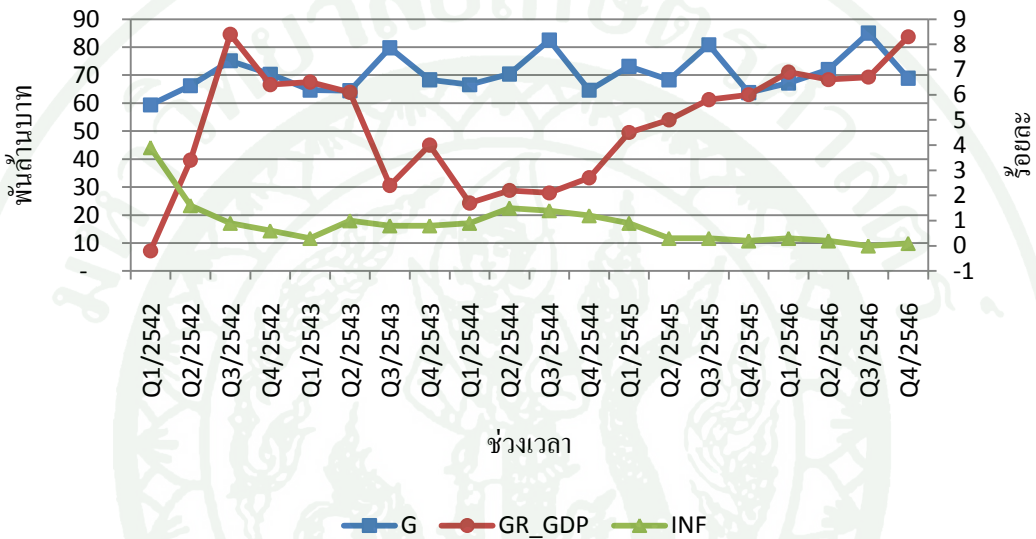
ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตอย่างรุนแรง โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจหดตัวโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.35 เนื่องจากธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการ และมีการเลิกจ้างงาน การใช้จ่ายในประเทศลดลง สถาบันการเงินมีปัญหาในเรื่องของหนี้

ด้วยคุณภาพ และมีการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง อีกทั้งภาคเอกชนก็ประสบปัญหาการชำระหนี้ เป็นผลเนื่องจากในอดีตเศรษฐกิจของไทยได้ขยายตัวในระดับสูงอย่างรวดเร็วเกินไป มีการพึ่งพา เงินทุนจากต่างประเทศสูง ประกอบกับค่าเงินบาทมีความผันผวนอย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดการไหล ออกของเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการทรุดตัวของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจากผลที่เกิดขึ้น ทำให้ การใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งการบริโภค และการลงทุนลดลง โดยการลงทุนภาคเอกชนลดลงจากปี ก่อนมากถึงร้อยละ 24.8 เนื่องจากอยู่ในช่วงขาลงของการลงทุน อีกทั้งมีเรื่องของข้อจำกัดในด้าน การให้สินเชื่อ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมอยู่ในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตามการลงทุนของภาครัฐ ยังคงมีส่วนช่วยในการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ ถึงแม้จะอยู่ในลักษณะที่ชะลอลง และส่วนใหญ่ เป็นการใช้จ่ายลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค เป็นจำนวน เงิน 253.10 พันล้านบาท ทางด้านภาวะการเงินนั้น ในปีนี้เศรษฐกิจไทยประสบปัญหาเรื่องของ สถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินหลายแห่งประสบกับปัญหาในการดำเนินการ มีการประกาศ ระงับกิจการของบริษัทเงินทุนทั้งหมด 56 แห่ง ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบ การเงินในประเทศไทย จากปัญหาดังกล่าว มีผลทำให้สภาพคล่องในระบบการเงินเกิดความตึง ตัวอย่างมาก และมีความผันผวนในด้านของการไหลเข้าไหลออกของเงินทุนจากต่างประเทศ และ การแห่ถอนเงินของประชาชนจากสถาบันการเงินที่มีปัญหา ทำให้ทางธนาคารแห่งประเทศไทยต้อง มีการใช้นโยบายกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สูง เพื่อเร่งระดมเงินฝากในประเทศไว้ ระดับราคาสินค้าในปี 2540 สูงขึ้นจากปีก่อน อันเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต เนื่องจากการอ่อนตัวของ ค่าเงินบาท และการปรับเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจาก ร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เฉลี่ยทั้งปีจึงอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.6 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2540)

ภาวะเศรษฐกิจทั่วไปในปี พ.ศ. 2541 เฝือฉิบกับการปรับตัวที่รุนแรงจากวิกฤติเศรษฐกิจ ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2531 หดตัว ถึงร้อยละ 10.53 โดยเป็นผลมาจากการใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งการบริโภคและการลงทุนลดลงมาก ซึ่ง ได้แก่ การหดตัวอย่างรุนแรงของอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะการอุปโภคบริโภค และการ ลงทุนของภาคเอกชน อันเป็นผลมาจากการลดลงของรายได้ ปัญหาหนี้สิน และการขาดสภาพคล่อง ของภาคเอกชน และอุตสาหกรรม ส่งผลต่ออัตราการจ้างงาน ทำให้มีผู้ว่างงานสูงขึ้นเป็น 1.42 ล้าน คน โดยมีอัตราการว่างงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 4.4 และเนื่องจากการว่างงานสูงขึ้นนี้ ทำให้กำลังซื้อ ของประชาชนลดลง รวมทั้งแรงงานเกิดความไม่แน่นอนในภาวะการจ้างงานของตนเอง ทำให้ ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่าย แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการ ชะลอการหดตัวของเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาคส่งออก ซึ่งได้ผลประโยชน์จากการที่ค่าเงินบาทอ่อนค่า ลง ทำให้ปริมาณการส่งออกยังคงขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ประกอบกับการเร่งการใช้จ่ายของ

ภาครัฐบาล และการดำเนินนโยบายเพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในช่วงครึ่งปีหลัง ก็มีมีส่วนช่วยในการบรรเทาความรุนแรงจากการหดตัวของอุปสงค์ในประเทศได้ในระดับหนึ่ง ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยทั้งปี พ.ศ. 2541 เท่ากับ ร้อยละ 7.18 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541)

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546

ภาพที่ 11 สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546

ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมในปี พ.ศ. 2542 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) ขยายตัวโดยเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 4.50 เป็นการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการหดตัวร้อยละ 10.53 ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเกิดจากภาคการผลิตโดยรวมดีขึ้น เนื่องจากได้รับแรงกระตุ้นจากการส่งออก และการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐบาล เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยในปี รัฐบาลได้ใช้จ่ายทางการคลังเป็นมูลค่า 271.03 พันล้านบาท สอดคล้องกับเป้าหมายการใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลการคลังในปีนี้ นับเป็นช่องทางอัดฉีดสภาพคล่องเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่สินเชื่อภาคสถาบันการเงินยังไม่ฟื้นตัว รัฐบาลได้ใช้เงินคลังเพื่อชดเชยการขาดดุล รวมทั้งออกพันธบัตร และตัวเงินคลัง แต่การใช้นโยบายการคลังแบบขยายตัวดังกล่าว ยังไม่ส่งผล ว่าเป็นการแย่งเงินทุนจาก

ภาคเอกชน (Crowding-out effect) แต่เนื่องจากในปีนี้ ระบบธนาคารยังมีสภาพคล่องส่วนเกิน ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินอยู่ในระดับต่ำ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปรับลดลงเป็นลำดับ ขณะเดียวกัน การลงทุน และการบริโภคของภาคเอกชนก็ปรับตัวดีขึ้น และในปีนี้ปัจจัยที่ช่วยเสริมการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ มาจากการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของธุรกิจเอกชน ที่เน้นการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศมากขึ้น สำหรับการส่งออกแม้จะขยายตัวได้ดีแต่รายได้สุทธิของประเทศจากการส่งออกสินค้าและบริการ หรือการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดลดลง เนื่องจากการนำเข้าขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าการส่งออก โดยเฉพาะการนำเข้าวัตถุดิบ และสินค้าขั้นกลางเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก และเพื่อบริโภคภายในประเทศ ส่วนด้านตลาดแรงงานนั้น แม้ว่าเศรษฐกิจโดยรวมจะปรับตัวดีขึ้น แต่แนวโน้มการจ้างงานยังปรับตัวดีขึ้นอย่างช้าๆ โดยในปี พ.ศ. 2542 มีผู้ว่างงานเฉลี่ยมีจำนวน 1.38 ล้านคน ลดลงจาก 1.42 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4.20 ของกำลังแรงงาน ลดลงจากร้อยละ 4.40 ในปีก่อน ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูง เนื่องจากการปรับตัวของการจ้างงานจะมีความล่าช้ากว่าการฟื้นตัวของภาคการผลิต ประกอบกับการปรับโครงสร้างองค์กรของธุรกิจทำให้ยังมีการลดการจ้างงาน ซึ่งการว่างงานที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการขยายตัวของการใช้จ่ายของผู้บริโภคในประเทศได้ ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2542 เท่ากับร้อยละ 1.75 เทียบกับร้อยละ 7.18 ในปี พ.ศ. 2541 โดยอัตราเงินเฟ้อได้มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากในปีนี้ได้มีการปรับลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 7 ประกอบกับเกิดการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาท ส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าในรูปเงินบาทปรับลดลง รวมทั้งความซบเซาของอุปสงค์ภายในประเทศ ทำให้การจ้างงานยังมีปัจจัยเสี่ยงอยู่ ดังนั้นจึง ไม่มีแรงกดดันให้มีการปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2543 ยังคงอยู่ในช่วงฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจ มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) เฉลี่ยร้อยละ 4.75 ซึ่งไม่แตกต่างจากปี พ.ศ. 2542 มากนัก โดยการมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ตามการบริโภคภาคเอกชน และการลงทุนรวมที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ภาครัฐบาลก็มีการระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น เพราะต้องการควบคุมการก่อหนี้ของภาครัฐไม่ให้สูงเกินไป โดยรัฐบาลลดบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจลง โดยมีการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ณ ราคาคงที่ ในปี พ.ศ. 2543 เป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 277.13 พันล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากการใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งที่รัฐบาลต้องระมัดระวังการใช้จ่าย มาจากปัญหาหนี้ภาครัฐบาลที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในปีนี้หนี้ของภาครัฐบาล (รวมรัฐวิสาหกิจ) มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 55.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลต่อเนื่องให้อุปสงค์ภายในประเทศจึงไม่ขยายตัวสูงมากนัก แต่สภาพคล่องตลาดการเงินยังคงอยู่ในระดับสูง อัตราดอกเบี้ยตลาดเงินเชื่อยังคงตัวอยู่ในระดับต่ำ ณ

สิ้นปี พ.ศ. 2543 อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าชั้นดี โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ เท่ากับร้อยละ 8.39 ต่อปี แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ก็ไม่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อโดยรวมมากนัก เนื่องจากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจยังไม่สูงทำให้ความต้องการสินเชื่อไม่มาก ประกอบกับธุรกิจบางแห่ง โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่สามารถระดมทุนโดยตรงในประเทศจากต่างประเทศได้ ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ที่ร้อยละ 0.73 แม้ว่าราคาน้ำมันเพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งปีหลังของปี แต่ไม่ได้สร้างแรงกดดันราคาสินค้ามากนัก เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของดัชนีราคาผู้บริโภคยังคงลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2543)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2544 มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) ร้อยละ 2.18 โดยมีอุปสงค์ภายในประเทศเข้ามาช่วยในเรื่องของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยมีรายจ่ายของภาครัฐบาลเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี ทดแทนการลดลงของมูลค่าการส่งออก ซึ่งเป็นผลจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของไทย ทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง ในขณะที่การใช้จ่ายภาครัฐ ในงบประมาณปี พ.ศ. 2544 ภาครัฐบาลมีการใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นเป็นมูลค่า 284.03 พันล้านบาท รวมทั้งมีการใช้เงินลงในนโยบายที่มีการจัดสรร เช่น โครงการพักชำระหนี้ ให้เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งจัดตั้งธนาคารประชาชน เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจรากหญ้า รวมทั้งเร่งการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ โดยเร็ว ส่วนการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวในอัตราชะลอตัวในปีนี้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ชะลอตัวลง พร้อมกับเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกชะลอการลงทุน เนื่องจากยังมีอัตรากำลังการผลิตส่วนเกิน และส่งผลให้การลงทุนในเครื่องจักร และอุปกรณ์หดตัวต่อเนื่อง แต่สภาพคล่องของระบบการเงินยังสูงอยู่ โดยเงินฝากยังขยายตัวมากกว่าสินเชื่อ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์โดยเฉลี่ยทั้งปีลดลงจากปี พ.ศ. 2543 โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีโดยเฉลี่ยลดลงเหลือร้อยละ 7.75 ต่อปี ซึ่งจากสภาพคล่องที่มีอยู่สูงส่วนหนึ่ง เป็นผลมาจากเงินฝากธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2544 ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อยู่ที่ร้อยละ 1.25 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ แต่การที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากสินค้าในหมวดไม่ใช่อาหารเป็นสำคัญ เช่น การขึ้นภาษีสรรพสามิต และการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในปีนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2545 อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) ขยายตัวประมาณร้อยละ 5.33 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าในช่วงปีที่ผ่านมามาก และเป็นการขยายตัวท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ การฟื้น

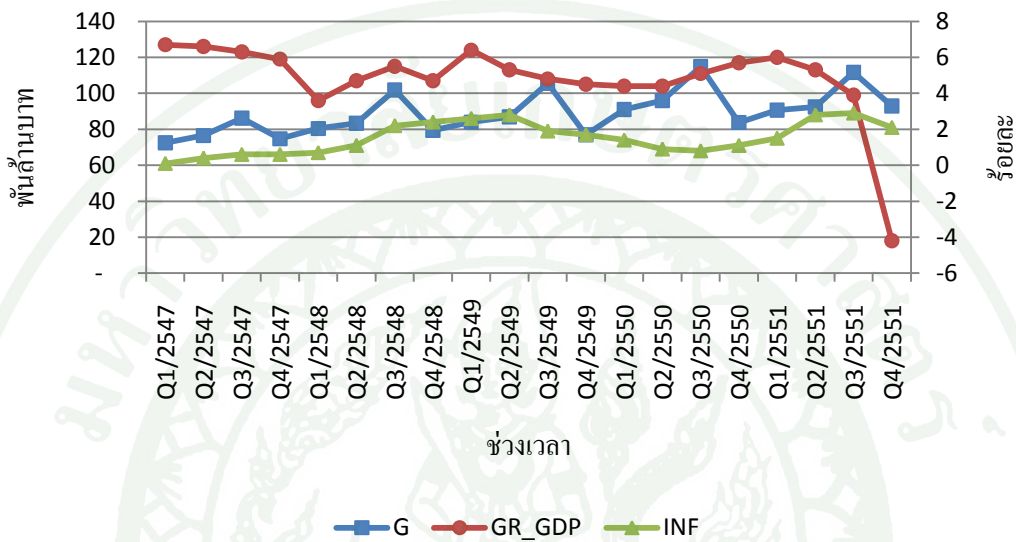
ตัวในครั้งนี้จึงเกิดจากการอาศัยการใช้จ่ายในประเทศ โดยเฉพาะการใช้จ่ายของภาคเอกชน เป็นแรงขับเคลื่อนด้านอุปสงค์ที่สำคัญที่สุด แต่ก็ยังคงมีอุปสงค์ต่างประเทศ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ โดยเห็นได้จากการส่งออกที่สูงขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี ถึงแม้เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือยุโรป จะไม่ฟื้นตัวในระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ผลกระทบต่อการส่งออกของไทยก็มีไม่มากนัก เนื่องจากประเทศไทยได้เปลี่ยนแนวทางการส่งออก โดยเน้นให้มีการค้าขายกันเองในภูมิภาคเอเชียเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีการส่งออกไปยังตลาดใหม่ๆ ด้วย และถึงแม้ว่าการใช้จ่ายของภาครัฐบาลมีแนวโน้มลดลง ซึ่งทำให้แรงกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายโดยตรงของภาครัฐบาลลดลงตามมา แต่ภาครัฐบาลยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่องต่อเศรษฐกิจผ่านมาตรการต่างๆ เช่น มาตรการสนับสนุนภาคอสังหาริมทรัพย์และมาตรการเสริมสร้างอำนาจซื้อประชาชนโดยเฉพาะในชนบท โดยรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังแบบผ่อนคลายอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้ใช้จ่ายทางการคลังเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 286.06 พันล้านบาท ส่วนในภาคการเงิน สภาพคล่องในระบบการเงินยังคงมีสูง ประกอบกับการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จึงมีส่วนผลักดันให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลงในปี พ.ศ. 2545 โดยดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 7.19 ซึ่งการที่อัตราดอกเบี้ยต่ำนั้น จึงช่วยในการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคเอกชน ขณะเดียวกันยังช่วยลดภาระต้นทุนกู้ยืมของภาคธุรกิจด้วย ทำให้การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ปรับตัวไปในทิศทางที่ดี ดังนั้นจึงทำให้ในปี พ.ศ. 2545 เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดทั้งปี ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ถึง ไตรมาสที่ 4 โดยมีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยทั้งปี อยู่ในเกณฑ์ต่ำที่ร้อยละ 0.43 แม้ว่าความไม่แน่นอนของภาวะสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกา กับอิรัก ได้ทำให้ราคาน้ำมันผันผวนและเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2545 ได้เกิดภาวะน้ำท่วมสร้างความเสียหายแก่ผลผลิตเกษตรบางส่วน และส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งอัตราเงินเฟ้อที่ต่ำนี้ไม่ได้สะท้อนว่าเศรษฐกิจเริ่มอ่อนแรงลง แต่เป็นเพราะประเทศยังมีการผลิตส่วนเกินอยู่ และความต้องการสินค้าที่เพิ่มขึ้นจึงยังไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อ ส่วนอัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาคการเงินในปีนี้ได้มีการออกพันธบัตรออมทรัพย์ช่วยชาติ จำนวน 305 พันล้านบาท ในช่วงเดือน กันยายน – ตุลาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งช่วยดูดซับสภาพคล่องส่วนเกินในระบบการเงินบางส่วนไปแล้วก็ตาม แต่สภาพคล่องโดยรวมก็ยังคงอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น ในตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำ และปรับลดลงเป็นระยะตามการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อรองรับความไม่แน่นอนของภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจต่างประเทศ โดยธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ได้ทยอยปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ลงทั้งในช่วงต้นปี และปลายปี เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่ง

ประเทศไทย ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี ลดลงจากร้อยละ 7.75 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2544 มาอยู่ที่ร้อยละ 7.19 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2545 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

ภาวะเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2546 เติบโตได้ดี โดยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคง (ปี พ.ศ. 2531) ขยายตัวร้อยละ 7.13 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.33 ในปีก่อน แม้ว่าในปีนี้จะเผชิญกับความไม่แน่นอนของสถานการณ์สงครามระหว่างสหรัฐฯ กับอิรัก และความกังวลเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของภาคเอกชน ทำให้มีการเลื่อนการลงทุนบางส่วนออกไประยะหนึ่ง ประกอบกับรายได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหดตัวค่อนข้างรุนแรง แต่สถานการณ์เหล่านั้นผ่านพ้นไปภายในไตรมาสที่ 3 เศรษฐกิจไทยก็กลับมาขยายตัวดี ซึ่งทำให้เห็นถึงพื้นฐานของการฟื้นตัวที่เข้มแข็ง และยืดหยุ่นต่อปัจจัยลบจากภายนอกประเทศ ของประเทศไทยได้ โดยแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยมาจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน และการส่งออก ทั้งนี้การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนขยายตัวประมาณร้อยละ 5.1 ส่วนมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงในอัตราร้อยละ 18.6 ขณะที่การลงทุนภาคเอกชน ซึ่งเริ่มเร่งตัวชัดเจนก็เป็นปัจจัยเสริมให้การขยายตัวแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวประมาณร้อยละ 13.2 ในปีนี้ สำหรับบทบาทของภาครัฐนั้น แม้ว่าการใช้จ่ายโดยตรงของรัฐบาลจะลดลง โดยมีการใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 293.09 พันล้านบาท ส่วนหนึ่งเพราะต้องมีความจำเป็นในการรักษาวินัยการคลัง แต่ภาครัฐบาลยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้จ่ายผ่านทางนโยบายทวิภาค (Dual Track Policy) ซึ่งเน้นการกระตุ้นกิจกรรมภายในประเทศของภาคเอกชน เช่น การต่ออายุมาตรการสนับสนุนภาคอสังหาริมทรัพย์จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2546 และการส่งเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อและความรู้ในด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น ควบคู่ไปกับการเพิ่มรายได้จากต่างประเทศผ่านการสร้างความร่วมมือทางการค้าในภูมิภาค และการแสวงหาตลาดส่งออกใหม่ๆ ในขณะที่เดียวกันภาคอุปทานก็สามารถตอบสนองอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวที่สูงขึ้นของภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่สภาพคล่องในระบบการเงินที่ยังคงมีสูง ประกอบกับการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลง และอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องตลอดทั้งปี พ.ศ. 2546 ซึ่งภาวะอัตราดอกเบี้ยต่ำนี้มีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายของภาคเอกชน โดยทำให้การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยสินเชื่อที่ปล่อยสู่ภาคอุตสาหกรรม การค้า และการส่งออกขยายตัวต่อเนื่องทั้งปี ในขณะที่สินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคล และที่อยู่อาศัยขยายตัวสูงต่อเนื่องจากปีก่อน ส่งผลทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดีตลอดทั้งปี พ.ศ. 2546 อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.15 ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 0.43 ในปีก่อน ตามค่า

เข้าบ้านที่แนวโน้มลดลงต่อเนื่อง ส่วนอัตราการว่างงานมีเพียงร้อยละ 2.2 (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2546)

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2551

ภาพที่ 12 สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ช่วงปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2551

ภาวะเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2547 มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) รวมทั้งปี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.38 ซึ่งยังคงเป็นอัตราการขยายตัวที่อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูงต่อเนื่องจากปีก่อน ซึ่งขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.13 ถึงแม้จะมีการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศทั้งการอุปโภคบริโภค และการลงทุนภาคเอกชน แต่อุปสงค์ต่างประเทศในปีนี้อยู่ในเกณฑ์ดี แรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2547 มาจากการลงทุนภาคเอกชน และการส่งออก ทั้งนี้การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 12.8 สำหรับการบริโภคของภาคเอกชน ชะลอตัวลงเล็กน้อยจากร้อยละ 5.4 ในปีก่อนเป็นร้อยละ 3.7 ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความเชื่อมั่นของผู้บริโภคมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากจากผลกระทบต่างๆ เช่น ราคาน้ำมัน สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการระบาคของไข้หวัดนก ขณะที่รายจ่ายของรัฐบาลมีการใช้จ่ายเป็นต้นทุน 309.88 พันล้านบาท ซึ่งเป็นการเร่งการใช้จ่ายของรัฐบาลทั้งรายจ่ายประจำ และรายจ่ายลงทุน ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น ในตลาดการเงินได้ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตามการ

ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีโดยเฉลี่ย อยู่ที่ร้อยละ 5.73 ต่อปี อย่างไรก็ตามสภาพคล่องในระบบสถาบันการเงินยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ไม่เปลี่ยนแปลงจากปีก่อนมากนัก ทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2546 อัตราอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.43 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 0.15 ในปีก่อน ส่วนอัตราการว่างงานอยู่ในระดับร้อยละ 2.0 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2548 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) โดยเฉลี่ยรวมทั้งปี อยู่ที่ร้อยละ 4.63 ชะลอลงจากปี พ.ศ. 2547 โดยในปีนี้เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับปัจจัยลบหลายประการทั้งจากปัญหาภัยแล้ง เหตุการณ์สึนามิ ใน 6 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ การระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกรอบใหม่ รวมทั้งปัจจัยลบภายนอกจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น และทิศทางอัตราดอกเบี้ยขาขึ้น แต่อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ โดยแรงขับเคลื่อนยังคงมาจากอุปสงค์ภายในประเทศ และจากการส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้น โดยสำหรับการบริโภคภาคเอกชนในปี พ.ศ. 2548 ขยายตัวร้อยละ 4.0 ชะลอตัวลงจากปีก่อน เนื่องจากผู้บริโภคระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากราคาน้ำมันที่ยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูง อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยที่ปรับตัวสูงขึ้น สำหรับภาคการคลัง ในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลดำเนินนโยบายแบบสมดุล แต่รัฐบาลก็ยังคงดำเนินมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายของรัฐบาล ทำให้ในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวน 344.92 พันล้านบาท ส่วนทางด้านภาคการเงินอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดการเงินได้ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ขณะที่ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ได้เริ่มทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้เช่นกัน โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี อยู่ที่ร้อยละ 6.09 ต่อปี โดยปรับขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 ที่อัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 5.73 ต่อปี เสถียรภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงยังอยู่ในเกณฑ์ดี โดยอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยทั้งปี อยู่ที่ร้อยละ 1.60 ซึ่งอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังคงอยู่ในช่วงเป้าหมายร้อยละ 0 – 3.5 ของกรอบนโยบายการเงิน ขณะที่อัตราว่างงานอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.8 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

ภาวะเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2549 ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2548 โดยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) ร้อยละ 2.25 โดยขยายตัวมากกว่าปีก่อน โดยในปีนี้เศรษฐกิจไทยได้รับแรงขับเคลื่อนจากการส่งออกซึ่งขยายตัวสูง แทนอุปสงค์ในประเทศซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญเมื่อปีก่อน ซึ่งชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง

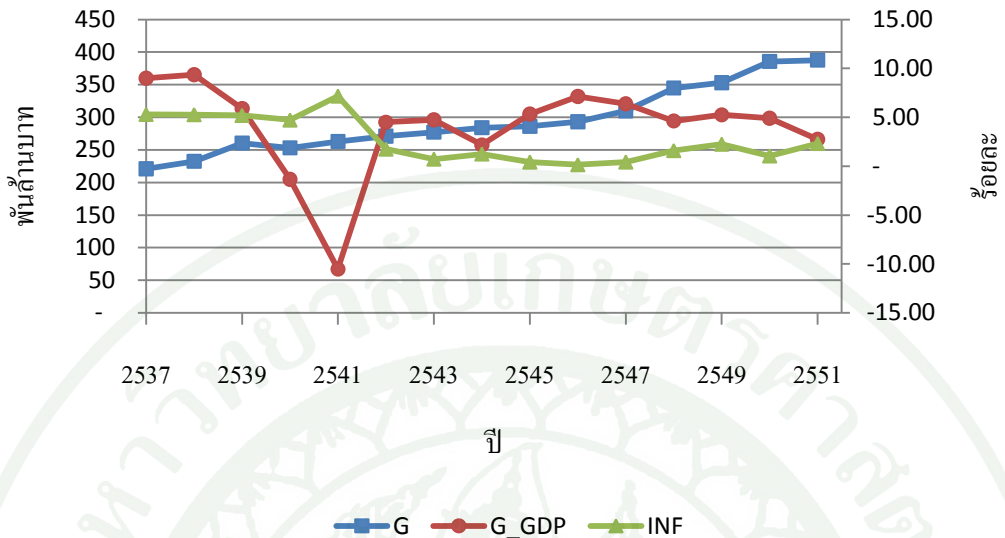
โดยเป็นผลมาจากปัจจัยลบหลายประการ ได้แก่ ราคาน้ำมันโลกที่สูงขึ้น สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ภาวะน้ำท่วม และความไม่แน่นอนทางการเมือง แต่ในปี พ.ศ. 2549 ดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุล จากการส่งออกที่ขยายตัวดี และการนำเข้าที่ขยายตัวชะลอลงตามอุปสงค์ภายในประเทศ อีกทั้งการท่องเที่ยวก็กลับมาขยายตัวได้ดี โดยด้านการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนในปี พ.ศ. 2549 ขยายตัวร้อยละ 3.10 ชะลอลงจากร้อยละ 4.30 ในปีก่อน เนื่องจากผู้บริโภคกระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้นในภาวะที่ราคาน้ำมัน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูงสำหรับภาคการคลังในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลดำเนินนโยบายงบประมาณแบบสมดุล โดยมีการใช้จ่ายเงินทางการคลังเป็นลงสู่ระบบเศรษฐกิจ จำนวน 353.21 ส่วนทางด้านภาคการเงิน ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2549 อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดการเงิน อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ปรับเพิ่มขึ้นตามการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ในช่วงครึ่งหลังของปี อัตราดอกเบี้ยได้ทรงตัวหลังจากที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไปจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2549 ส่งผลทำให้เสถียรภาพเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2549 โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังคงอยู่ในช่วงเป้าหมายกรอบนโยบายการเงินที่ร้อยละ 0 – 3.5 โดยเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 2.25 ส่วนอัตราการว่างงาน อยู่ในระดับต่ำ ที่ร้อยละ 1.5 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2550 โดยรวมยังคงขยายตัวดี อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) อยู่ที่ร้อยละ 4.90 โดยมีแรงขับเคลื่อนสำคัญมาจากภาคการส่งออก ซึ่งสอดคล้องกับผลผลิตอุตสาหกรรมที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของภาคการผลิตเพื่อการส่งออก ขณะที่อุปสงค์ในประเทศมีการขยายตัวชะลอลง โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.40 ชะลอลงจากร้อยละ 3.10 ในปี พ.ศ. 2549 แต่อย่างไรก็ดี การบริโภคภาคเอกชนเริ่มมีสัญญาณฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับในครึ่งหลังของปี โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 4 เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองคลี่คลาย และอัตราดอกเบี้ยที่ทรงตัวในระดับต่ำ การบริโภคและการลงทุนจึงเริ่มมีสัญญาณการฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี ทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ขณะที่อัตราเงินเฟ้อโดยรวมปี พ.ศ. 2550 ต่ำกว่าปีก่อน แม้ว่าจะมีผลจากราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น สำหรับการใช้จ่ายทางการคลังในปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลดำเนินนโยบายขาดดุลหลังจากที่ได้ทำงบประมาณแบบสมดุลในงบประมาณปี พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 โดยมีการใช้จ่ายของรัฐบาลจำนวน 385.64 พันล้านบาท โดยเป็นผลมาจากมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายของรัฐบาล ส่วนทางด้านภาคการเงิน อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงินปรับลดลงต่อเนื่องในช่วงครึ่งปีแรกของปีตามการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ก่อนที่จะทรงตัวในช่วงครึ่งปีหลัง จากการที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต่ำกว่าปีก่อน ทำให้ผู้ฝากเงินบางส่วนเปลี่ยนไปลงทุนในตัวแลกเปลี่ยน และพันธบัตรที่มีอัตรา

ดอกเบี๋ยสูงกว่า มีผลทำให้เงินฝากของสถาบันการเงินมีแนวโน้มชะลอลงต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 1.05 ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 ที่ร้อยละ 2.25 ส่วนอัตราการว่างงาน อยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.4 ส่งผลให้เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2550)

ภาวะเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2551 มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) โดยเฉลี่ยรวมทั้งปี อยู่ที่ร้อยละ 2.75 ชะลอลงจากร้อยละ 4.90 ในปีก่อน เนื่องจากการส่งออกสุทธิที่ลดลง จากปัจจัยลบที่เกิดขึ้น ทั้งการชะลอของเศรษฐกิจโลก และความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การส่งออก การผลิตภาคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ขณะที่ด้านอุปสงค์ในประเทศ การบริโภค และการลงทุนลดลงมาก อันเนื่องมาจากความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ลดลงเนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง และวิกฤตการเงินโลก สำหรับภาคการคลัง ในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เนื่องจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากขึ้น จึงต้องเร่งการใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อทดแทนแรงผลักดันจากต่างประเทศ โดยรัฐบาลมีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวน 387.63 พันล้านบาท ส่วนในภาคการเงิน เงินฝากของสถาบันการเงินมีแนวโน้มชะลอตัวลงในช่วงครึ่งปีแรกของปี เนื่องจากผู้ฝากเงินได้เปลี่ยนไปลงทุนในตราสารการเงินประเภทอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า เช่น พันธบัตรออมทรัพย์ เงินลงทุนในกองทุนรวม เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีเงินฝากก็ยังมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น เป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายการลงทุนจากแหล่งอื่นที่มีความเสี่ยงสูงกว่าการกลับมาฝากในระบบอีกครั้ง และรวมถึงเงินลงทุนของคนไทยในหลักทรัพย์ต่างประเทศบางส่วนที่ครบกำหนดการถือครอง ก็จะส่งผลทุนและกำไรกลับมาส่งผลให้ปริมาณเงินกลับมาที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดการเงินค่อนข้างทรงตัวในช่วงครึ่งแรกของปี และปรับลดลงในช่วงครึ่งหลังของปีตามอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดการเงินในปี พ.ศ. 2551 ปรับลดลง ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 2.33 ซึ่งสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน สำหรับอัตราว่างงาน โดยรวมยังอยู่ในระดับต่ำ ที่ร้อยละ 1.4 แต่ก็เริ่มมีสัญญาณของการจ้างงานที่ลดลง โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจของไทย และของโลก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551)

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551

ภาพที่ 13 สภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531), แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551

จากการที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพทั่วไปของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่เกิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่า สภาพของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2551 ได้ผ่านช่วงเวลาที่เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจอย่างสูง ไปจนถึงช่วงเวลาของระบบเศรษฐกิจที่เกิดการหดตัวอย่างรุนแรง แล้วค่อยๆพัฒนาไต่ระดับการฟื้นตัวขึ้น จึงทำให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ เกิดจากการใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน และมูลค่าสุทธิที่ได้จากการส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ จะเป็นตัวเร่งหลักที่สำคัญ ที่จะก่อให้เกิดอุปสงค์ภายในประเทศขึ้น แต่บทบาททางด้านของการใช้จ่ายของรัฐบาลจะอยู่ในลักษณะของการเป็นตัวสนับสนุน และเป็นตัวกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วงบางเวลาที่ระบบการใช้จ่ายของภาคเอกชน และภาคการส่งออกเกิดปัญหา เพื่อช่วยพยุงให้การขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศอยู่ในลักษณะที่เหมาะสม และเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนในด้านของอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น พิจารณาจากอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนของส่วนมากมักจะเป็นในเรื่องของการเปลี่ยนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอื่นในตลาดมากกว่า เนื่องจากอัตรา

เงินเฟ้อพื้นฐาน ไม่ได้คำนึงถึงราคาน้ำมัน และราคาสินค้าเกี่ยวกับอาหารที่จะมีเปลี่ยนแปลง และผันผวนอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของอัตราเงินเฟ้อโดยทั่วไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่าข้อมูลอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - พ.ศ. 2541 อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับที่สูงมาก อันเนื่องมาจากความรุนแรงของระบบเศรษฐกิจในขณะนั้น และความต้องการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจต่างๆเกิดอย่างมาก อุปสงค์ในทุกๆทรัพยากรทางการเงินมีมากเกินไปมากเกินอุปทานที่มีในขณะนั้น ส่งผลให้ราคาสินค้าเหล่านั้นปรับตัวสูงขึ้น แต่ภายหลังจากที่เกิดวิกฤตทางการเงินแก่ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 และผลของวิกฤตที่ยาวนานต่อเนื่องหลายปี จึงส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อกลับเข้ามาอยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติ ตามเป้าหมายของนโยบายการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนด คือ ร้อยละ 0 – 3.5 ดังนั้นถ้ามองทางด้านของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจึงไม่น่ากังวลว่าจะเกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจเท่าใดนัก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะประกอบด้วยผลของการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบจำลอง เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อหาลักษณะที่เหมาะสมของ SVAR Model ซึ่งได้แก่ การทดสอบ Stationary การเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสม (Optimal Lag) และการกำหนดเงื่อนไข Zero Restriction ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้แบบจำลองเป็นไปตามลักษณะการศึกษาตามวิธี SVAR ซึ่งหลังจากนั้นจะนำผลที่ได้ไปทำการคำนวณค่า Impulse Response Function เพื่อหาผลกระทบของปัจจัยภายนอกที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ และอัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอย่างไร และการคำนวณค่า Variance Decompositions เพื่อวิเคราะห์ว่าความแปรปรวนของอัตราเงินเฟ้อ และอัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยใด

การทดสอบ Stationary

ข้อสมมติหนึ่งของแบบจำลอง SVAR คือตัวแปรที่ใส่ในแบบจำลองนั้นต้องมีคุณสมบัติ Stationary เนื่องจากการใส่ตัวแปรที่เป็น Non-Stationary เข้าไปในแบบจำลองอาจทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง และทำให้ผลการทดสอบนั้นไม่มีประสิทธิภาพ และขาดความน่าเชื่อถือ (Spurious Problem) ดังนั้นจึงต้องมีการทดสอบความมีเสถียรภาพของตัวแปร (Stationary) โดยใช้ Unit Root Test ก่อนที่จะนำตัวแปรนั้นไปใช้ในแบบจำลอง SVAR ต่อไป

การศึกษานี้มีตัวแปรที่ใช้ทั้งสิ้น 4 ตัวแปร คือ อัตราเงินเฟ้อ (INF), การใช้จ่ายของภาครัฐบาล (G), อัตราดอกเบี้ย (IR), และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GR) โดยใช้การทดสอบ Unit Root Test โดยวิธี Augmented Dickey-Fuller test: ADF test

ในการทดสอบมีการตั้งสมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานหลัก $H_0 : \beta_1 = 0$ (Non-Stationary)

สมมติฐานรอง $H_0 : \beta_1 \neq 0$ (Stationary)

สำหรับการจะปฏิเสธ หรือยอมรับสมมติฐานนั้น หลักในการทดสอบ Unit Root Test จะสามารถพิจารณาจากค่า Augmented Dickey-Fuller test statistic โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1) ถ้าค่า Augmented Dickey-Fuller test statistic มากกว่า critical values จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่าตัวแปรนั้นมีลักษณะที่มีเสถียรภาพ (Stationary)
- 2) ถ้าค่า Augmented Dickey-Fuller test statistic น้อยกว่า critical values จะยอมรับสมมติฐานหลัก แสดงว่าตัวแปรนั้นไม่มีเสถียรภาพ (Non-Stationary)

ซึ่งการทดสอบ Unit Root Test โดยวิธี Augmented Dickey-Fuller test: ADF test ที่ระดับ level ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบ Unit Root โดยวิธี ADF test ที่ระดับ level

ตัวแปร	t-statistic	p-values	ผลการทดสอบสมมติฐาน
INF*	-1.1147	0.7039	ยอมรับ H_0
G**	-1.0390	0.9298	ยอมรับ H_0
IR*	-1.0851	0.7156	ยอมรับ H_0
GR*	-2.6671	0.0859	ยอมรับ H_0

หมายเหตุ: $H_0 =$ Non-Stationary

* ทดสอบโดยใช้ Stationary with Intercept

** ทดสอบโดยใช้ Stationary with Trend and Intercept

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ผลการทดสอบ Unit Root ที่ระดับ level (ตารางที่ 1) ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับ level เนื่องจากเนื่องจากตัวแปรทั้งหมด ยอมรับ H_0 ดังนั้นจึงต้องนำข้อมูลตัว

แปรทั้งหมดมาทำการทดสอบ Unit Root ที่ระดับ First Difference อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการทดสอบ Stationary ที่ระดับ first Difference ได้ผลดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบ Unit Root โดยวิธี ADF test ที่ระดับ first difference

ตัวแปร	t-statistic	p-values	ผลการทดสอบสมมติฐาน
INF*	-6.0201	0.0000***	ปฏิเสธ H_0
G**	-22.3001	0.0001***	ปฏิเสธ H_0
IR*	-3.9417	0.0033***	ปฏิเสธ H_0
GR*	-4.8195	0.0002***	ปฏิเสธ H_0

หมายเหตุ: H_0 = Non-Stationary

* ทดสอบโดยใช้ Stationary with Intercept

** ทดสอบโดยใช้ Stationary with Trend and Intercept

*** Stationary ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ผลการทดสอบ Stationary ที่ระดับ first difference (ตารางที่ 2) พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร นั้นมีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับ first difference ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอัตราเงินเฟ้อ การใช้จ่ายของภาครัฐบาล อัตราดอกเบี้ย และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลตัวแปรมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการประมาณค่าแบบจำลอง SVAR ต่อไปได้

การเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสม

หลังจากมีการทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการทดสอบ Stationary แล้ว การประมาณค่าแบบจำลอง SVAR ต้องคำนึงถึงจำนวน Lag ที่เหมาะสมด้วย เนื่องจากการเลือกจำนวน Lag ที่มากเกินไปจะเป็นผลให้แบบจำลองที่มีลักษณะเป็น Vector มี Degree of Freedom ลดลงเป็นจำนวนมาก และในทางตรงกันข้ามถ้ากำหนดจำนวน Lag ที่จะนำไปใช้ในแบบจำลองน้อยเกินไปก็จะส่งผลให้ผลการประมาณค่าที่ได้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (บัณฑิต, 2548) โดยแนวทางในการกำหนดจำนวน Lag ในแบบจำลอง SVAR จะใช้เกณฑ์ในการเลือกจำนวน Lag ที่เหมาะสมโดยอาศัยค่า Akaike information criterion: AIC (บัณฑิต, 2548) ซึ่งสามารถคำนวณได้จาก

$$AIC = n\text{Log}S^2 + 2k$$

โดยกำหนดให้

n คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

S^2 คือ ค่าความแปรปรวนของ Residual

k คือ จำนวน Parameter ที่ใช้ในการประมาณการในสมการ

โดยแบบจำลองที่ให้ค่า Akaike information criterion ที่ต่ำที่สุด จะเป็นแบบจำลองที่มีการเลือกใช้ Lag อย่างเหมาะสมที่สุด แต่เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นข้อมูลรายไตรมาส ดังนั้นการกำหนดค่า Lag Length Criteria ที่เหมาะสมควรที่จะเป็น 4 เพื่อให้การกำหนดค่า Lag Length criteria จะสามารถครอบคลุมทุกฤดูกาล (seasonal) ได้ ซึ่งผลการคำนวณ Lag ในแบบจำลองดังกล่าวได้ดังตารางที่ 3 ซึ่งพบว่าค่า Lag ที่เหมาะสมของแบบจำลอง คือ 4 ไตรมาส

ตารางที่ 3 ผลการคำนวณ Lag ในแบบจำลอง

ค่า Akaike information criterion ในแบบจำลอง				
Lag 0	Lag 1	Lag 2	Lag 3	Lag 4
11.9573	6.0364	5.3995	5.5725	4.1129*

หมายเหตุ: *จำนวน Lag ที่เหมาะสม

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

การกำหนด Zero Restriction

จากสมการที่ (15) แบบจำลองเป็นแบบจำลอง SVAR ที่ถูกกำหนดมาเพื่อตัดคู่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กันในทางทฤษฎีออกไปแล้ว ซึ่งในแบบจำลองที่ทำการศึกษารั้งนี้ จะต้องมีตัวแปรที่ทำการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 4 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนเงื่อนไขที่เป็น 0 (Zero Restrictions) จะเท่ากับ

$$\frac{(n^2 - n)}{2} = \frac{(4^2 - 4)}{2} = 6 \text{ ตัว}$$

จึงจะสามารถทำให้ประมาณค่าในสมการได้ ดังสมการรูป Matrix ด้านล่าง

$$\begin{bmatrix} 1 & a_{12} & 0 & a_{14} \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & a_{32} & 1 & 0 \\ a_{41} & a_{42} & a_{43} & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varepsilon_{INFt} \\ \varepsilon_{Gt} \\ \varepsilon_{IRt} \\ \varepsilon_{GRt} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} e_{INFt} \\ e_{Gt} \\ e_{IRt} \\ e_{GRt} \end{bmatrix}$$

การทดสอบการตอบสนองของตัวแปร

การทดสอบ Impulse Response Function มีวัตถุประสงค์เพื่อคำนวณหาขนาดและทิศทาง ความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อให้ทราบว่าตัวแปรปัจจัยภายนอกต่าง ๆ นั้น มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อ และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงเวลาต่างๆ ภายหลังจากการเกิด shock อย่างไร และใช้พิจารณาว่า shock ที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรที่สนใจเป็นระยะเวลานานเท่าใด

โดยระบบสมการ SVAR ที่มีการกำหนด Zero Restriction แล้ว จึงจะสามารถนำระบบ สมการที่ได้มาคำนวณค่า Impulse Response Function ซึ่งจะคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์ออกมา แต่ค่า สัมประสิทธิ์ที่คำนวณออกมานั้นยังไม่สามารถบอกได้ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงต้องนำ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มาทดสอบค่า t-test โดยค่า t-test สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$t = \frac{\hat{\beta}}{SE_{\hat{\beta}}}$$

โดยมีสมมติฐาน คือ $H_0: \beta_i = 0$ และ $H_1: \beta_i \neq 0$ ซึ่งหากผลการทดสอบ t-test แล้วไม่ สามารถที่จะปฏิเสธ H_0 ได้ ก็หมายความว่าค่าประมาณการที่ได้จากตัวอย่างนั้นไม่สามารถอธิบาย ตัวแปรตามได้ แต่หากผลการทดสอบค่า t-test แล้ว สามารถที่จะปฏิเสธ H_0 ได้ ก็หมายความว่า ค่าประมาณการที่ได้จากตัวอย่างนั้นสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ ณ ระดับความเชื่อมั่นต่างๆ

4.1 ผลการคำนวณค่าการตอบสนองของอัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ที่ส่งผลต่ออัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนั้น มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และขนาดของการตอบสนองในช่วงเวลาของการศึกษานั้นมีค่าต่ำ (จากค่าสัมประสิทธิ์ ในช่วงเวลาที่ 1 ในตารางที่ 4)

เมื่อพิจารณาจากค่า t-test พบว่า ค่า t-test ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเพียง 1 ช่วงเวลา โดยค่าสัมประสิทธิ์ ณ ช่วงเวลาที่ 1 เท่ากับ -7.04762 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ที่ส่งผลต่ออัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ได้ดังนี้

การที่ภาครัฐบาลมีการใช้จ่ายลงไปในระบบเศรษฐกิจ จะส่งผลก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้ และเป็นเพิ่มอุปสงค์มวลรวมในการบริโภคให้แก่ระบบเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันการที่รัฐบาลมีการใช้จ่ายมากนั้น อาจจะทำให้เกิดผลในเรื่องของการขาดดุลงบณ และลดโอกาสการลงทุนของเอกชนได้ อันเนื่องมาจากแหล่งเงินทุนในการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยอาจจะมาจากการออกขายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อค้ำเงินในระบบ เข้ามาใช้จ่าย ก่อให้เกิดการขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งรายได้ที่รัฐบาลได้รับ จะเกิดจากรายได้จากภาษีและเงินนำส่งของหน่วยงานภาครัฐ รวมกับเงินรายได้ที่เกิดจากการออกขายพันธบัตร ดังนั้นตัวเงินที่เป็นรายได้ของรัฐบาลจึงถือว่าเป็น เงินที่ถูกดึงออกไปจากระบบเศรษฐกิจ (Withdrawal) แต่ในขณะที่รายจ่ายของภาครัฐบาลที่ใช้จ่ายลงมา จะถือว่าเป็นเงินที่ถูกใส่กลับเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ (Injection) อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้น โดยถ้าส่วนกระตุ้นมากกว่าส่วนที่รั่วไหล ระดับรายได้ประชาชาติก็จะเพิ่มขึ้น แต่ถ้าในกรณีที่ส่วนรั่วไหลมากกว่าส่วนกระตุ้น ก็จะทำให้รายได้ประชาชาติลดลง

ตารางที่ 4 การตอบสนองของอัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

ช่วงเวลา	ค่าสัมประสิทธิ์ ^e	Standard Error	t-test
1	-7.04762	0.38306	-18.39821*
2	-6.00602	12.17510	-0.49330
3	-2.26684	17.37460	-0.13047
4	3.07391	18.69680	0.16441
5	5.65231	20.29310	0.27853
6	-0.37716	21.50410	-0.01754
7	-4.84945	20.96350	-0.23133
8	-6.00461	23.00670	-0.26099
9	-0.74655	23.28320	-0.03206
10	-0.81851	22.38800	-0.03656
11	-0.25432	19.26680	-0.01320
12	0.19817	15.58610	0.01271
13	4.78189	15.27950	0.31296
14	3.73832	16.37230	0.22833
15	3.26126	15.83190	0.20599
16	2.21118	14.49770	0.15252
17	4.76216	14.31210	0.33274
18	2.20640	16.65660	0.13246
19	0.89816	16.65060	0.05394
20	-0.40874	15.66800	-0.02609

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

4.2 ผลการคำนวณค่าการตอบสนองของอัตราดอกเบี้ย ที่มีต่อการใช้จ่ายของ ภาครัฐบาล

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ที่มีต่ออัตราดอกเบี้ยนั้น มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และขนาดของการตอบสนองในช่วงเวลาของการศึกษานั้นมีค่าต่ำ (จากค่าสัมประสิทธิ์ ในช่วงเวลาที่ 1 ในตารางที่ 5)

เมื่อพิจารณาจากค่า t-test พบว่า ค่า t-test ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเพียง 1 ช่วงเวลา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ณ ช่วงเวลาที่ 1 เท่ากับ -1.62754 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย ได้ดังนี้

การใช้จ่ายของภาครัฐบาลก่อให้เกิดผลในทิศทางตรงกันข้ามกับ อัตราดอกเบี้ย เนื่องจากโดยทั่วไปการใช้จ่ายของภาครัฐบาล เมื่อมีการใช้จ่ายมากขึ้นจะส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจ โดยจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงนั้น สภาพคล่องภายในภาคการเงินของไทยนั้น มีจำนวนอยู่สูงที่จะใช้ในการปล่อยกู้โดยระบบธนาคาร (ดังตารางที่ 11) ซึ่งการที่สภาพคล่องในภาคการเงินมีอยู่สูงนั้น เมื่อรัฐบาลมีความต้องการที่จะกู้ยืมโดยดึงเงินจากสภาพคล่องนั้นมาใช้ในการใช้จ่ายของรัฐบาล ก็จะไม่ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในภาคการเงินมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น เนื่องจากอุปทานของเงิน มีเพียงพอต่ออุปสงค์ของรัฐบาล และภาคธุรกิจต่างๆในระบบเศรษฐกิจ และอีกทั้งในการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจนั้น แนวทางและนโยบายของภาครัฐบาล มักจะมีออกมาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการจัดสรรเงินกู้ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ภาคธุรกิจ โดยการให้กู้ด้วยดอกเบี้ยต่ำ ผ่านทางธนาคารที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ด้วย โดยหวังผลว่าการลดอัตราดอกเบี้ยจะสามารถเพิ่มปริมาณการปล่อยเงินสินเชื่อเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจมากขึ้นได้ ดังนั้นจากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้การใช้จ่ายของภาครัฐบาลก่อให้เกิดผลในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ย

ตารางที่ 5 การตอบสนองของอัตราการดอกเบี้ย ที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

ช่วงเวลา	ค่าสัมประสิทธิ์	Standard Error	t-test
1	-1.62754	0.13363	-12.17945*
2	-3.65353	3.06181	-1.19326
3	-5.55526	7.30523	-0.76045
4	-5.12445	11.85470	-0.43227
5	-4.55637	13.84070	-0.32920
6	-4.61735	14.28390	-0.32326
7	-5.11225	14.35220	-0.35620
8	-4.61606	15.73810	-0.29330
9	-4.32026	17.08380	-0.25289
10	-4.80303	17.94640	-0.26763
11	-5.54271	18.98470	-0.29196
12	-5.30640	21.05530	-0.25202
13	-5.12186	23.05230	-0.22218
14	-5.45235	24.43910	-0.22310
15	-5.83272	25.96030	-0.22468
16	-5.22333	28.18510	-0.18532
17	-4.68079	30.27330	-0.15462
18	-4.67475	31.61010	-0.14789
19	-4.84056	32.78470	-0.14765
20	-4.24028	34.41370	-0.12321

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

4.3 ผลการคำนวณค่าการตอบสนองของอัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์ มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย ที่มีต่ออัตราการขายตัว
ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนั้น มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และขนาดของ
การตอบสนองในช่วงเวลาของการศึกษานั้น มีค่าต่ำ (จากค่าสัมประสิทธิ์ ในช่วงเวลาที่ 1 ในตาราง
ที่ 6)

เมื่อพิจารณาจากค่า t-test พบว่า ค่า t-test ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น
ร้อยละ 99 มีเพียง 1 ช่วงเวลา โดยค่าสัมประสิทธิ์ ณ ช่วงเวลาที่ 1 เท่ากับ -1.58248 ซึ่งสามารถ
อธิบายผลกระทบของอัตราดอกเบี้ย ที่มีต่ออัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
ได้ดังนี้

เนื่องจากอัตราดอกเบี้ย เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการลงทุนทำธุรกิจของภาคเอกชน ถ้า
การที่มีดอกเบี้ยต่ำก็จะเป็นการจูงใจให้ ผู้ประกอบการขยายกิจการ หรือเพิ่มกำลังการผลิตให้เพิ่ม
มากขึ้น แต่ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอยู่ในอัตราที่สูง ผู้ประกอบการภาคเอกชนก็จะลังเลที่จะ
ทำการลงทุนได้ ส่งผลให้อัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลง จึงทำให้
อัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีลักษณะที่สวนทางกับอัตราดอกเบี้ย

ตารางที่ 6 การตอบสนองของอัตราการขายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่อ
อัตราดอกเบี้ย

ช่วงเวลา	ค่าสัมประสิทธิ์	Standard Error	t-test
1	-1.58248	0.24402	-6.48504*
2	-2.57706	3.51735	-0.73267
3	-4.03005	4.66574	-0.86375
4	-4.50033	5.20663	-0.86435
5	-4.59853	5.3995	-0.85166
6	-3.80205	5.71275	-0.66554
7	-2.48383	5.64698	-0.43985
8	-0.99009	5.95352	-0.16630
9	0.27463	5.80022	0.04735
10	0.96242	5.59726	0.17194
11	1.18014	4.9006	0.24082
12	1.05300	3.51301	0.29974
13	0.82694	3.32294	0.24886
14	0.45673	3.87422	0.11789
15	0.12343	4.08348	0.03023
16	-0.11581	4.21398	-0.02748
17	-0.12092	3.94071	-0.03068
18	-0.05390	4.12071	-0.01308
19	0.11470	3.93645	0.02914
20	0.29462	3.86743	0.07618

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

4.4 ผลการคำนวณค่าการตอบสนองของอัตราเงินเฟ้อ ที่มีต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีผลต่ออัตราอัตราเงินเฟ้อ นั้น มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และขนาดของการตอบสนองในช่วงเวลาของการศึกษานั้นมีค่าต่ำ (จากค่าสัมประสิทธิ์ ในช่วงเวลาที่ 1 ในตารางที่ 7)

เมื่อพิจารณาจากค่า t-test พบว่า ค่า t-test ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเพียง 1 ช่วงเวลา โดยค่าสัมประสิทธิ์ ณ ช่วงเวลาที่ 1 เท่ากับ -0.46814 ซึ่งสามารถอธิบายผลกระทบของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีผลต่ออัตราอัตราเงินเฟ้อ ได้ดังนี้

การเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ไม่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากในการคำนวณครั้งนี้ได้ใช้ Core inflation ในการคำนวณ ซึ่ง Core inflation ได้มีการตัดการคำนึงความผันผวนในเรื่องของราคาน้ำมัน และราคาอาหาร ที่มีผลกระทบสูง และเป็นเหตุใหญ่ที่ส่งผลให้ระดับอัตราเงินเฟ้อมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นออกไปแล้ว อีกทั้งในความเป็นจริงทางรัฐบาลเองก็ได้มีการแทรกแซงอัตราเงินเฟ้อ โดยใช้นโยบายทางการเงินอยู่เป็นระยะๆ ทำให้ Core inflation โดยทั่วไปมีความผันผวนค่อนข้างน้อย และทำให้ผลกระทบของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ คลาดเคลื่อนอีกด้วย

โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จะทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดการจูงใจให้ผู้ผลิต มีความต้องการผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายมากขึ้น เนื่องจากการคาดคะเนแนวโน้มของราคา และผลกำไรที่จะได้รับเพิ่มมากขึ้นจากการขายสินค้าได้มากขึ้น แต่ในความจริงแล้วความต้องการสินค้าในตลาดของผู้บริโภคไม่ได้มีมากขึ้น เนื่องจากอัตราร่างงานในประเทศไทยยังมีตัวเลขผู้ว่างงานค่อนข้างสูง (ดังตารางที่ 12) และอีกทั้งการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าให้มากขึ้นของผู้ผลิตในปัจจุบัน ก็มักจะเป็นการเน้นลงทุนในเครื่องจักรที่ทันสมัย ที่สามารถเดินเครื่องจักรเพื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น มากกว่าการที่จะจ้างแรงงานเพิ่มมากขึ้นด้วย ส่งผลให้การเพิ่มขึ้นของอัตราอัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ไม่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากกำลังความต้องการซื้อสินค้าโดยรวมไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีระพงษ์ สิริกรวุฒิพงศ์ (2529) ที่ได้ผล

การศึกษาว่า ในกรณีประเทศไทย ถ้าอัตราการว่างงานมากกว่าร้อยละ 1.26 ต่อปี จะมีผลทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของราคาลดลง และในทางตรงกันข้าม ถ้าในกรณีที่อัตราการว่างงานน้อยกว่าร้อยละ 1.26 ต่อปี จะส่งผลทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของราคาสูงขึ้น ซึ่งในกรณีของประเทศไทย อัตราการว่างงานตั้งแต่ปี 2539 – 2551 (ดังตารางที่ 12) จะเห็นได้ว่า อัตราการว่างงานที่เกิดขึ้นจริงมากกว่าร้อยละ 1.26 ต่อปี ดังนั้น เมื่อมีอัตราการว่างงานสูง จึงส่งผลทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของราคาลดลง

ตารางที่ 7 การตอบสนองของอัตราเงินเฟ้อ ที่มีต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ช่วงเวลา	ค่าสัมประสิทธิ์	Standard Error	t-test
1	-0.46814	0.08638	-5.41954*
2	-0.46487	0.44151	-1.05291
3	-0.33762	0.80314	-0.42038
4	-0.15749	1.09970	-0.14321
5	0.02556	1.23884	0.02063
6	0.16561	1.26043	0.13139
7	0.22900	1.21621	0.18829
8	0.21909	1.12642	0.19450
9	0.15965	1.01641	0.15707
10	0.08104	0.93421	0.08675
11	-0.01083	0.88313	-0.01226
12	-0.08659	0.83892	-0.10322
13	-0.13104	0.81856	-0.16009
14	-0.13259	0.87702	-0.15118
15	-0.11483	0.96298	-0.11924
16	-0.07925	1.04327	-0.07596
17	-0.03665	1.06834	-0.03431
18	0.01023	1.09579	0.00934
19	0.03717	1.11234	0.03342
20	0.05022	1.11003	0.04524

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สรุปผล Impulse Response Function

จากผลการศึกษาพบว่าการใช้จ่ายของภาครัฐบาล สามารถส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยผลทางตรงของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จะก่อให้เกิดผลในช่วงเวลาที่ 1 โดยก่อให้เกิดค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -7.04762 ในขณะที่ผลทางอ้อมที่เกิดจากการส่งผ่านทางการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ก่อให้เกิดค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -1.62754 เป็นค่าสัมประสิทธิ์ของผลกระทบของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย และค่าสัมประสิทธิ์ -1.58248 ที่เกิดจากผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามลำดับ โดยหลังจากนั้นจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในแง่ของเงินเฟ้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ เท่ากับ -0.46814 ซึ่งทิศทางจากผลการศึกษาที่ได้มานั้น ไม่ตรงกับสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้

6. การทดสอบ Variance Decompositions

การทดสอบ Variance Decompositions เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปร โดยแยกส่วนของความแปรปรวน เพื่อหาว่าความแปรปรวนของอัตราเงินเฟ้อ และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรใดบ้าง และเป็นสัดส่วนเท่าใด โดยผลของ Variance Decompositions ได้ดังนี้ (ตารางที่ 8 และตารางที่ 9)

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม
ภายในประเทศ

(หน่วย: ร้อยละ)

Period	INF	G	IR	GR
1	8.1415	85.8048	4.3262	1.7275
2	5.2471	83.3435	8.8897	2.5196
3	4.4604	72.6787	20.3024	2.5585
4	3.7562	64.7031	29.4336	2.1070
5	2.9646	63.3987	32.0097	1.6269
6	3.6441	58.6280	35.9694	1.7586
7	4.2963	60.1713	33.7294	1.8030
8	4.2601	64.3382	29.6208	1.7810
9	4.3137	64.2735	29.5305	1.8823
10	4.3483	64.0924	29.6524	1.9069
11	4.7285	63.5376	29.8438	1.8901
12	5.3451	62.8791	29.8891	1.8867
13	5.6766	64.7929	27.7461	1.7844
14	6.2204	65.5959	26.4439	1.7397
15	6.7614	66.0581	25.4582	1.7223
16	7.1301	66.1636	24.9950	1.7113
17	6.9508	67.9334	23.4987	1.6171
18	7.0068	68.2199	23.1780	1.5954
19	7.0976	68.2040	23.1077	1.5907
20	7.1488	68.1614	23.1008	1.5890

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

จากตารางที่ 8 พบว่าความแปรปรวนที่เกิดขึ้นกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนั้น ในช่วงเวลาที่ 1 ถึงช่วงเวลาที่ 20 ความแปรปรวนเกิดขึ้นจากผลของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลมากที่สุด แต่อยู่ในลักษณะที่ลดลง โดยมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 85.8048 ในช่วงเวลาที่ 1 เป็นร้อยละ 83.3435 ในช่วงเวลาที่ 2 และมีแนวโน้มที่ลดลงเรื่อยๆ ในช่วงเวลาต่อไป ในขณะที่ตัวแปรรองลงมาที่มีผล คืออัตราดอกเบี้ย อยู่ในลักษณะที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมี

สัดส่วนร้อยละ 4.3262 ในช่วงเวลาที่ 1 แต่ในภายหลังจากช่วงเวลาที่ 3 มีสัดส่วนถึงร้อยละ 20.3024 นั้น เป็นการเพิ่มบทบาทของความแปรปรวนต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จากอัตราดอกเบี้ยอย่างก้าวกระโดด และมีแนวโน้มที่จะมีสัดส่วนมากขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งทำให้พบว่าความแปรปรวนที่เกิดขึ้นกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เกิดขึ้นจากผลของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเป็นสำคัญ

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย

(หน่วย: ร้อยละ)

Period	INF	G	IR	GR
1	16.9058	79.3892	0	3.7049
2	9.8711	86.6610	1.4541	2.0138
3	6.9804	88.5572	3.2370	1.2254
4	5.8106	88.4756	4.8485	0.8653
5	4.9456	88.5061	5.8586	0.6896
6	4.3934	88.8340	6.1393	0.6332
7	4.1595	89.1161	6.0750	0.6493
8	4.1104	89.2484	5.9585	0.6828
9	4.0913	89.3539	5.8670	0.6878
10	4.0720	89.4761	5.7940	0.6579
11	4.1386	89.5224	5.7217	0.6174
12	4.3247	89.4456	5.6390	0.5907
13	4.4234	89.6278	5.3844	0.5644
14	4.3714	90.0981	4.9988	0.5317
15	4.2859	90.5488	4.6618	0.5035
16	4.2353	90.8162	4.4626	0.4858
17	4.1368	91.0953	4.2994	0.4686
18	4.0114	91.3839	4.1523	0.4523
19	3.9174	91.5909	4.0499	0.4418
20	3.8708	91.6912	4.0001	0.4378

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

จากตารางที่ 9 พบว่าความแปรปรวนที่เกิดขึ้นกับอัตราเงินเฟ้อนั้น ในช่วงเวลาที่ 1 ถึง ช่วงเวลาที่ 20 ความแปรปรวนเกิดขึ้นจากผลของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลมากที่สุด และอยู่ใน ลักษณะที่เพิ่มขึ้น โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.3892 ในช่วงเวลาที่ 1 เป็นร้อยละ 86.6610 ในช่วงเวลาที่ 2 และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงเวลาต่อไป ในขณะที่ตัวแปรรองลงมาที่มี ผล คืออัตราเงินเฟ้อที่ส่งผลกระทบต่อตัวของมันเอง และอัตราดอกเบี้ย แต่อยู่ในระดับสัดส่วนที่ไม่มากนัก เมื่อเทียบกับสัดส่วนของการใช้จ่ายของภาครัฐบาลที่มีผล

7. สรุปผลการวิเคราะห์

การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อที่จะใช้ในการกระตุ้นการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ เพื่อ ก่อให้เกิดผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนั้น แนวทางที่จะทำให้การ ใช้จ่ายของรัฐบาล ถูกส่งผ่านไปสู่ผลของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทางด้วยกัน คือการส่งผ่านโดยตรง และการส่งผ่าน โดยอ้อม การส่งผ่านโดยตรงของการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นจะเป็นการส่งผ่านไปในเรื่องของการใช้ นโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาลในรูปของการออกงบประมาณต่างๆ โดยเฉพาะในแง่ของ งบประมาณรายจ่ายทางด้านโครงการการลงทุนต่างๆ ในรูปการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ จำเป็น ก่อให้เกิดการจ้างในตำแหน่งต่างๆ และนำมาซึ่งกำลังซื้อของผู้บริโภคในการบริโภคสินค้า แต่จากผลของการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทำให้การใช้จ่ายของ ภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลทำให้อัตราการขยายตัวของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 7.05 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส เมื่อ เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน นั้นมีเหตุผลมาจากว่า เมื่อภาครัฐบาลมีการใช้จ่ายลงไปในระบบ เศรษฐกิจ จะส่งผลก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ และเป็นเพิ่มอุปสงค์มวลรวมในการบริโภค ให้แก่ระบบเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกัน การที่รัฐบาลมีการใช้จ่ายมากนั้น อาจจะทำให้เกิดผลใน เรื่องของการขาดดุลงบประมาณ และลดโอกาสการลงทุนของเอกชนได้ อันเนื่องมาจากแหล่งเงินทุนในการใช้ จ่ายของรัฐบาล โดยมาจากการออกขายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อดึงเงินในระบบ เข้ามาใช้จ่าย ก่อให้เกิด การขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจของเอกชน เนื่องจากรายได้ที่รับของรัฐบาลนั้น จะเกิด จากรายได้จากภาษีและเงินนำส่งของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งเงินรายได้ที่เกิดจากการออกขาย พันธบัตร ซึ่งตัวเงินที่เป็นรายได้ของรัฐบาลนั้น ถือว่าเป็น เงินที่ถูกดึงออกไปจากระบบเศรษฐกิจ (Withdrawal) แต่ในขณะที่รายจ่ายของภาครัฐบาลที่ใช้จ่ายลงมา จะถือว่าเป็นเงินที่ถูกใส่กลับเข้ามา ในระบบเศรษฐกิจ (Injection) อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อรายได้ประชาชาติที่ เกิดขึ้น โดยถ้าส่วนกระตุ้นมากกว่าส่วนที่รั่วไหล ระดับรายได้ประชาชาติก็จะเพิ่มขึ้น แต่ถ้าในกรณี

ที่ส่วนร่วไหลมากกว่าส่วนกระตุ้น ก็จะทำให้รายได้ประชาชาติลดลง โดยเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่ามีส่วนต่างเกิดขึ้นระหว่างรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บเข้าไป (เงินที่ถูกดึงออกไป) กับ รายจ่ายที่รัฐบาลใช้จ่ายออกมา (เงินที่ถูกปล่อยกลับมา) จึงส่งผลทำให้เมื่อมีการใช้จ่ายของ ภาครัฐบาลเพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงได้

ตารางที่ 10 รายได้และรายจ่ายรวมของรัฐบาล

(หน่วย : ร้อยละ)

(1)	(2)	ถูกดึงเงินออกจากระบบ	ใส่เงินกลับเข้ามาในระบบ	
ปี	รายได้จากภาษี และเงิน นำส่งจากหน่วยงานของรัฐ	รายได้จากการ ออกพันธบัตร	รายได้รวม = (1) + (2)	รายจ่ายรวม
2541	733,462	400,000	1,133,462	511,691
2542	709,111	332,179	1,041,290	533,041
2543	750,082	94,808	844,890	557,807
2544	785,416	149,162	934,578	581,117
2545	850,667	471,500	1,322,167	603,891
2546	968,330	107,500	1,075,830	636,002
2547	1,108,986	271,488	1,380,474	720,595
2548	1,264,928	188,900	1,453,828	843,649
2549	1,339,691	210,539	1,550,230	927,575
2550	1,444,460	330,216	1,774,676	1,037,571
2551	1,545,837	228,132	1,773,969	1,085,611

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2552)

ส่วนผลของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่จะส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทางอ้อมนั้น จะเกิดจากการที่เมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายออกไปจะส่งผลอัตราดอกเบี้ยของภาคการเงิน อันเนื่องมาจากการเมื่อมีการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเพิ่มมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

นั้น จะส่งผลให้เกิดผลทางด้าน Crowding out effect แก้อัตราดอกเบี้ยในภาคการเงิน ได้ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่จากผลการศึกษา พบว่าเมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การใช้จ่ายของภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะทำให้อัตราการดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 1.63 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส ซึ่งทำให้พบว่าการใช้จ่ายของภาครัฐบาลก่อให้เกิดผลในทิศทางตรงกันข้ามกับ อัตราดอกเบี้ย เนื่องจาก โดยทั่วไปการใช้จ่ายของภาครัฐบาล เมื่อมีการใช้จ่ายมากขึ้นจะส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจ โดยจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงการที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดจะไม่ได้เพิ่มขึ้น เมื่อมีความต้องการกู้เงินของภาครัฐบาลนั้น เนื่องจากว่าสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ มีจำนวนเงินที่สูงมากในแต่ละปี (ดังตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 สินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกิน

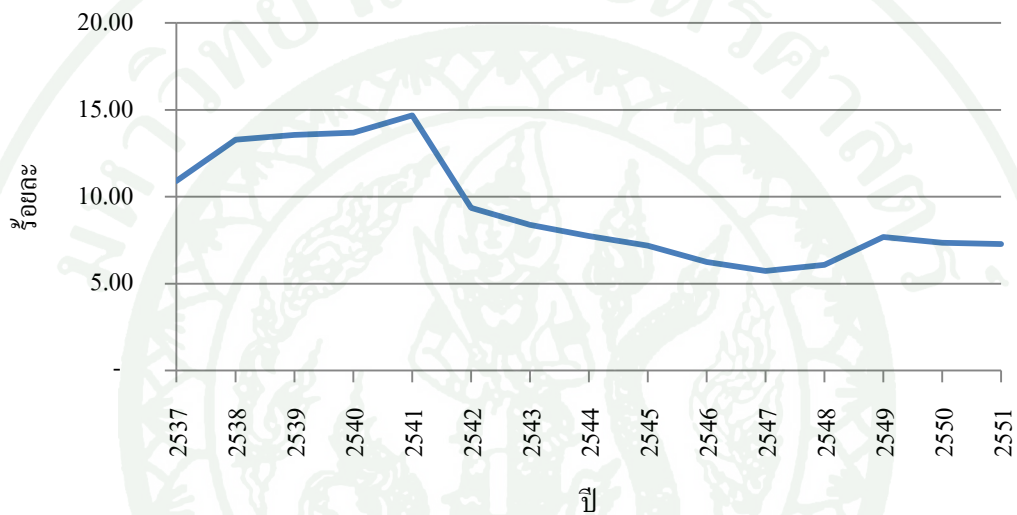
(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	สินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกิน
2539	49,172
2540	216,420
2541	508,777
2542	477,218
2543	889,333
2544	1,065,810
2545	1,116,946
2546	1,123,889
2547	821,597
2548	647,862
2549	743,217
2550	921,137
2551	1,387,678

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ดังนั้นการที่สภาพคล่องที่สามารถใช้ในการปล่อยกู้ได้ของธนาคารพาณิชย์มีจำนวนเงินอยู่สูงมาก และเมื่อรัฐบาลมีความต้องการที่จะกู้เงินเพื่อมาใช้จ่าย และทำการดึงเงินจากสภาพคล่องที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจนั้นมาใช้จ่าย ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวเงินของภาคเอกชนที่ต้องการจะกู้ เนื่องจากปริมาณที่จะสามารถให้กู้ได้นั้น มีเพียงพอต่อความต้องการกู้เงินอยู่แล้ว และโดยทั่วไปใน

การกระตุ้นระบบเศรษฐกิจจะต้องมีการใช้นโยบายการคลังควบคู่ไปกับการใช้นโยบายทางการเงิน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย ก็มักจะใช้นโยบายการลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อต้องการเพิ่มปริมาณเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งผลมาจากแนวทางและนโยบายของภาครัฐบาล ที่มักจะออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการจัดสรรเงินกู้ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ภาคธุรกิจที่ต้องการ โดยการให้กู้ด้วยดอกเบี้ยต่ำ ผ่านทางธนาคารที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ด้วย (ดังภาพที่ 14) ดังนั้นจากเหตุผลตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลให้ ผลที่เกิดขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเป็นเช่นนั้นได้

ภาพที่ 14 แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

หลังจากนั้นผลของการการใช้จ่ายของรัฐบาล จะส่งผลไปยังอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยผ่านทางอัตราดอกเบี้ยอีกทอดหนึ่ง โดยเมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 1.58 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส โดยเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการลงทุนทำธุรกิจของภาคเอกชน ถ้าการที่มีดอกเบี้ยต่ำก็จะเป็นการจูงใจให้ ผู้ประกอบการขยายกิจการ หรือเพิ่มกำลังการผลิตให้เพิ่มมากขึ้น แต่ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอยู่ในอัตราที่สูง ผู้ประกอบการภาคเอกชนก็จะลังเลที่จะทำการลงทุนได้ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จึงทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีลักษณะที่สวนทางกับอัตราดอกเบี้ย

ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลทั้งหมดของการใช้จ่ายของรัฐบาลทั้งทางตรง และทางอ้อมที่ส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะเห็นได้ว่า ผลทางตรงจะใช้เวลาในการส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ประมาณหนึ่งไตรมาส ในขณะที่ผลทางอ้อม โดยผ่านผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินจะใช้เวลาที่จะเกิดผลประมาณสองไตรมาส

ซึ่งหลังจากเมื่อเราคำนึงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศแล้ว สิ่งหนึ่งที่เราต้องมีการคำนึงถึงด้วยนั่นก็คือ ความมีเสถียรภาพของระดับราคา โดยจากผลการศึกษาพบว่า เมื่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลให้อัตราการเงินเพื่อเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 0.47 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จะทำให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดการจูงใจให้ผู้ผลิต มีความต้องการผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายมากขึ้น เนื่องจากการคาดคะเนแนวโน้มของราคา และผลกำไรที่จะได้รับเพิ่มมากขึ้นจากการขายสินค้าได้มากขึ้น แต่ในความจริงแล้วความต้องการสินค้าในตลาดของผู้บริโภคไม่ได้มีมากขึ้น เนื่องจากอัตราว่างงานในประเทศไทยยังมีตัวเลขผู้ว่างงานค่อนข้างสูง (ดังตารางที่ 12) และอีกทั้งการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าให้มากขึ้นของผู้ผลิตในปัจจุบัน ก็มักจะเป็นการเน้นลงทุนในเครื่องจักรที่ทันสมัย ที่สามารถเดินเครื่องจักรเพื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น มากกว่าการที่จะจ้างแรงงานเพิ่มมากขึ้น ด้วย การที่อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงขึ้น อาจจะไม่ได้นำมาสู่กำลังในการซื้อสินค้า และบริการของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปไม่ปรับราคาเพิ่มขึ้นมากนัก อันเนื่องมาจากการที่อัตราอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นผลของการเพิ่มขึ้นของอัตราอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จึงไม่ทำให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้น เนื่องจากกำลังความต้องการซื้อสินค้าโดยรวมไม่เพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 12 อัตราการว่างงาน

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	อัตราการว่างงาน
2539	1.54
2540	1.51
2541	4.36
2542	4.19
2543	3.60
2544	3.60
2545	2.40
2546	2.16
2547	2.03
2548	1.83
2549	1.51
2550	1.38
2551	1.38

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การใช้นโยบายทางการคลังทางด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล ถือเป็นตัวเลือกหนึ่งของรัฐบาลในการที่จะช่วยในเรื่องการกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากวิธีการเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล มักจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมน้อยกว่าการใช้มาตรการทางด้านภาษี และก่อให้เกิดการยอมรับของคนในสังคมต่อการใช้นโยบายทางการคลังที่เกิดขึ้นมากกว่า เนื่องจากการใช้นโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาล ส่วนมากมักเป็นการใช้จ่ายเพื่อลงทุนในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆของประเทศ และโดยทั่วไปการใช้ในโครงการ และมาตรการต่างๆของรัฐบาล มักมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือ ประชาชน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักด้วย

ซึ่งการใช้นโยบายการคลัง ถึงแม้จะมีข้อดีในเรื่องของการช่วยกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องระมัดระวังและคำนึงถึงด้วยตามมา ในเรื่องของปัญหาเงินเฟ้อที่อาจจะตามมา เนื่องจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาล จะก่อให้เกิดการจ้างงาน และการกระจายเม็ดเงินการลงทุนไปสู่ภาคธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการจ้างงาน และตามมาซึ่งการมีรายได้อันนำไปสู่การใช้จ่ายของประชาชน ก่อให้เกิดอุปสงค์ในการบริโภคสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น นำมาสู่ปัญหาเงินเฟ้อที่จะตามมาได้

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล ที่ส่งผลต่ออัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจ โดยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองด้วยวิธี Structural Vector Autoregressive (SVAR) เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจาก Innovation หรือ Shock ของตัวแปรโดยใช้ Impulse Response Function เพื่อคำนวณหาขนาดและทิศทางความสัมพันธ์ของปัจจัยภายนอกที่มีต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปี พ.ศ. 2531) และอัตราเงินเฟ้อ ในช่วงเวลาต่างๆ ภายหลังจากการเกิด shock และใช้พิจารณาด้วยว่า shock ที่เกิดขึ้นนั้น จะส่งผลกระทบต่อตัวแปรที่สนใจเป็นระยะเวลาเท่าใด

โดยผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อที่จะใช้ในการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ จะถูกส่งผ่านไปสู่ผลของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทางด้วยกัน โดยการส่งผ่านโดยตรง และการส่งผ่านโดยอ้อม โดยการส่งผ่านโดยตรงเมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทำให้การใช้จ่ายของภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 7.05 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน นั่นมีเหตุผลมาจากว่า เมื่อภาครัฐบาลมีการใช้จ่ายลงไปในระบบเศรษฐกิจ อาจจะทำให้เกิดผลในเรื่องของการขาดดุลงบณ และลดโอกาสการลงทุนของเอกชนได้ จากการขยายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อดึงเงินในระบบเข้ามาใช้จ่าย ก่อให้เกิดการขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งการที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นขึ้นอยู่กับว่า รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บเข้าไป (เงินที่ถูกดึงออกไป) กับรายจ่ายที่รัฐบาลใช้จ่ายออกมา (เงินที่ถูกปล่อยกลับมา) ส่วนใดจะมีปริมาณเงินมากกว่ากัน

ส่วนผลของการส่งผ่านโดยอ้อมของการใช้จ่ายของรัฐบาลที่จะส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทางอ้อมนั้น จะเกิดจากส่งผ่านผ่านทางอัตราดอกเบี้ยของการเงิน อันเนื่องมาจากการเมื่อมีการใช้จ่ายของภาครัฐบาล จะส่งผลให้เกิดผลทางด้าน Crowding out effect แก้อัตราดอกเบี้ยในภาคการเงิน ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่จากผลการศึกษา พบว่าเมื่อรัฐบาลมีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การใช้จ่ายของภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะทำให้อัตราการดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 1.63 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส ซึ่งทำให้พบว่า การใช้จ่ายของภาครัฐบาลก่อให้เกิดผลในทิศทางตรงกันข้ามกับ อัตราดอกเบี้ย เนื่องจากโดยทั่วไปการใช้จ่ายของภาครัฐบาล เมื่อมีการใช้จ่ายมากขึ้น จะส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจ โดยจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงการที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดไม่ได้ปรับตัวขึ้นมาก เมื่อมีความต้องการกู้เงินของภาครัฐบาลนั้น เนื่องจากว่าสินทรัพย์สภาพคล่องส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ มีจำนวนเงินที่สูงมากในแต่ละปี จึงเพียงพอต่อความต้องการที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งผลของการกระตุ้นนโยบายการลงทุนโดยการลดอัตราดอกเบี้ยลงของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

ส่วนต่อมาที่เราคำนึงถึงในการศึกษาคั้งนี้ด้วยก็คือ ความมีเสถียรภาพของระดับราคา โดยจากผลการศึกษาพบว่า เมื่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะส่งผลทำให้อัตราการเงินเพื่อเปลี่ยนแปลงลดไปร้อยละ 0.47 ในช่วงเวลาหนึ่งไตรมาส โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จะทำให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้น และจงใจให้ผู้ผลิต มีความต้องการผลิตสินค้าออกมา

จำหน่ายมากขึ้น เนื่องจากการคาดคะเนแนวโน้มของราคา และผลกำไรที่จะได้รับเพิ่มมากขึ้น แต่ในความจริงแล้วความต้องการสินค้าในตลาดของผู้บริโภคไม่ได้มีมากขึ้น เนื่องจากอัตราว่างงานในประเทศไทยยังมีตัวเลขผู้ว่างงานค่อนข้างสูง การที่อัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงขึ้น อาจจะไม่ได้นำมาสู่กำลังในการซื้อสินค้า และบริการของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปไม่ปรับราคาเพิ่มขึ้นมากนัก ดังนั้นผลของการเพิ่มขึ้นของอัตราอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จึงไม่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากกำลังความต้องการซื้อสินค้าโดยรวมไม่เพิ่มขึ้นด้วย

ซึ่งจากการศึกษาผลของการดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลในมาตรการต่างๆ ควรมีวัตถุประสงค์ในการใช้นโยบาย โดยเน้นไปที่การสร้าง หรือส่งเสริมปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของการกระตุ้นการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยตรง เนื่องจากว่าผลการศึกษาที่ได้ แสดงว่าการใช้จ่ายเม็ดเงินงบประมาณลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจนั้น จะไม่ส่งผลก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากเม็ดเงินที่ใช้จ่ายลงไป แต่ถ้าการนำเงินไปใช้จ่ายในโครงการก่อสร้าง หรือปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคทั้งหลายจะส่งผลดีกว่า เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในประเทศจะได้รับผลประโยชน์โดยอ้อมจากการก่อสร้างเหล่านั้น ทั้งระบบการขนส่ง ระบบการศึกษา หรือการให้กู้ยืม เป็นการช่วยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชน ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดการสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจแทนอีกทอดหนึ่ง ดังเช่น การใช้จ่ายมาตรการไทยเข้มแข็งของรัฐบาลที่กำลังจะเกิดขึ้น ที่มุ่งเน้นไปที่การก่อสร้างระบบขนส่ง การศึกษา และการช่วยเหลือเกษตรกร ส่วนในด้านความกังวลของการจ่ายของรัฐบาลที่มาก จนอาจจะก่อให้เกิดผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทางด้านเงินเฟ้อ นั้น จากผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่เกิดขึ้นมักจะมาจากสาเหตุในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีของรัฐบาล มากกว่าการใช้จ่ายของรัฐบาล

กรณีการใช้จ่ายนโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ผลกระทบจากวิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (Subprime crisis) ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา มีความรุนแรง ส่งผลกระทบขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก ทั้งประเทศที่เกิดวิกฤตทางการเงินเอง และประเทศต่างๆที่มีการค้า และการลงทุนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย ทำให้เศรษฐกิจของไทย ซึ่งได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง และความไม่สงบภายในประเทศ ที่ถือเป็นปัญหาภายในที่ต้องเผชิญอยู่แล้ว เมื่อรวมเข้ากับปัจจัยภายนอกประเทศที่เกิดขึ้นอีก ส่งผลทำให้

ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในประเทศ การลงทุน รวมถึงความต้องการสินค้าและบริการต่างๆลดลง ทั้งในตลาดต่างประเทศ และตลาดภายในประเทศ ผู้ผลิตขายสินค้าและบริการได้ลดลง ทำให้ต้องมีลดกำลังการผลิต ลดชั่วโมงการทำงาน และลดการจ้างงานลง ส่งผลให้กิจการบางส่วนต้องปิดตัวลง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น จึงทำให้รัฐบาลได้ประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากมาตรการการเพิ่มเงินได้ขึ้นต่ำสำหรับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การเพิ่มค่าลดหย่อนประกันชีวิต และการเพิ่มการลดหย่อน LTF & RTF แล้วตามมาด้วย มาตรการฟื้นฟูและพักหนี้เกษตรกรรายย่อย โครงการกองทุนหมู่บ้าน และโครงการ SML โครงการ การช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ (2,000 บาทต่อคน) โครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ (500 บาทต่อคน) รวมทั้งได้ออกมาตรการแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ระยะแรก โดยออก 6 มาตรการ 6 เดือน ซึ่งประกอบด้วย การลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมัน การชะลอการปรับราคา LPG การลดค่าใช้จ่ายด้านน้ำประปา ค่าไฟ ค่ารถเมล์ และค่ารถไฟบางส่วน รวมถึงการเพิ่มเติมงบประมาณกลางปีเข้าไปอีก 1.16 แสนล้านบาท เพื่อเป้าหมายที่จะกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ เพิ่มการใช้จ่าย และการลงทุนของภาครัฐ ส่งเสริมการลงทุนของเอกชน รวมถึงช่วยเหลือด้านการส่งออก และการท่องเที่ยว และหลังจากนั้นยังได้เริ่มจัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ระยะที่ 2 (ปี 2553 – 2555) ภายใต้ชื่อ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555” ซึ่งมีวงเงินในแผนปฏิบัติการครั้งนี้ รวมประมาณ 1.4 ล้านล้านบาท โดยเป็นโครงการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะยาว รวมทั้งรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเศรษฐกิจโลก ที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย โดยเป้าหมายหลักในการลงทุนของรัฐบาลในครั้งนี้ คือ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในภาคเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืนตามแผนการพัฒนา ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

1. ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับภาคเกษตร และอุตสาหกรรม ครอบคลุมการก่อสร้าง และปรับปรุงระบบชลประทานทั่วประเทศ
2. ปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งให้ทันสมัย เพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง ซึ่งจะครอบคลุมการลงทุนไปทั่วประเทศ

3. เพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยการฟื้นฟูภาพลักษณ์ และส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่เสื่อมโทรม

4. พัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวครอบคลุม 4 ด้าน คือ มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ งานฝีมือและการออกแบบ งานศิลปะ และงานด้านสื่อ และสิ่งพิมพ์

5. ยกกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย (Education Modernization Program) การปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียน งบประมาณ และห้องปฏิบัติการของโรงเรียนให้ทันสมัย และมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

6. ปฏิรูประบบสาธารณสุขเพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาลในระยะยาว โดยครอบคลุมการพัฒนากระบวนการบริการสาธารณสุข การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ และการพัฒนาระบบข้อมูล

7. เพิ่มการลงทุนเพื่อยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน และพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ชุมชน และประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีชีวิต และความเป็นอยู่ดีขึ้น ได้รับบริการพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอย่างทั่วถึง มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค และบริโภค เสริมสร้างอาชีพ และรายได้ของชุมชนในระยะยาว

ความเหมาะสมในการใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจ

1. ความเหมาะสมของช่วงเวลาที่ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ จากสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาทั้งจากความไม่แน่นอนทางการเมืองภายในประเทศ และภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง ส่งผลทำให้การบริโภค การส่งออก และการลงทุนของภาคเอกชนชะลอตัวลง การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทย หดตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2552 จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการพยุงเศรษฐกิจ และทดแทนอุปสงค์ที่หดตัว

2. การดำเนินนโยบายการเงินมีข้อจำกัดมากกว่านโยบายการคลัง ในแง่ของประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจอ่อนแอ และธุรกิจมีความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ทำให้สถาบันการเงินระมัดระวังการปล่อยกู้มากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินลดลง รวมทั้งการที่ระดับอัตราดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอยู่แล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้อยู่ที่อัตราดอกเบี้ย แต่อยู่ที่ความต้องการสินเชื่อ และความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อมากกว่า ซึ่งต้องอาศัยการใช้นโยบายการคลัง ผ่านทางโครงการการค้าประกันสินเชื่อให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างๆ รวมทั้งธุรกิจเกี่ยวกับการส่งออก

3. ความรวดเร็วในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในภาวะเศรษฐกิจที่ต้องการการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน นโยบายการคลังจะสามารถทำได้เร็วกว่านโยบายการเงินที่ต้องใช้ระยะเวลาในการส่งผ่านที่นานกว่า ซึ่งมาตรการด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลจะเป็นเปรียบเสมือนเป็นการอัดฉีดเงินเข้าสู่มือของประชาชน โดยตรงจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เร็วกว่า

จากทั้ง 3 ประเด็นข้างต้น จึงสรุปได้ว่ายังคงมีความเหมาะสมในใช้นโยบายการคลังเพื่อพยุงเศรษฐกิจ ในภาวะที่เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบทั้งจากปัจจัยภายใน และภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การใช้จ่ายตามนโยบายทางการคลัง ควรจะเป็นการใช้จ่ายในเรื่องของการสร้างหรือส่งเสริมปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของการกระตุ้นการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยตรง เนื่องจากว่าผลการศึกษาที่ได้ แสดงว่าการใช้จ่ายเม็ดเงินงบประมาณลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจนั้น จะไม่ส่งผลก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จากเม็ดเงินที่ใช้จ่ายลงไป แต่ถ้าการนำเงินไปใช้จ่ายในโครงการก่อสร้างหรือปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคทั้งหลายจะส่งผลดีกว่า เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในประเทศจะได้รับผลประโยชน์โดยอ้อมในระยะยาวจากการก่อสร้างเหล่านั้น ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในโครงการต่างๆ จะไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

จากผลการศึกษาดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจของไทย ในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้จ่ายของรัฐบาลตามนโยบายต่าง ดังนี้

1. การใช้จ่ายของรัฐบาลในมาตรการต่างๆที่จะลงมาสู่ระบบเศรษฐกิจในอนาคต ควรมีวัตถุประสงค์ของการใช้นโยบายเหล่านั้น โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้าง หรือส่งเสริมปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของการกระตุ้นการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยตรง เนื่องจากว่าการใช้จ่ายเม็ดเงินงบประมาณลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจนั้น จะไม่ส่งผลก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จากเม็ดเงินที่ใช้จ่ายลงไป แต่ถ้านำเงินไปใช้จ่ายในโครงการก่อสร้างหรือปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคทั้งหลายจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจมากกว่า เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในประเทศจะได้รับผลประโยชน์โดยอ้อมจากโครงการก่อสร้างเหล่านั้น

2. การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่เกิดขึ้น มักจะมีมาจากสาเหตุในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีของรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลจึงควรที่จะมุ่งเน้นการใช้จ่ายมาตรการทางการคลังไปทางด้านการใช้จ่ายของภาครัฐบาลมากกว่าที่จะเน้นไปการใช้จ่ายมาตรการทางด้านภาษี เนื่องจากการใช้จ่ายมาตรการทางด้านภาษี มักจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมน้อย และก่อให้เกิดการยอมรับของคนในสังคมมากกว่าการใช้จ่ายมาตรการการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษี เนื่องจากการใช้นโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาล มักมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือ ประชาชน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาคต่างๆในระบบเศรษฐกิจมาเพียงบางตัวเท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุม และสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มความเป็นไปของตัวแปรอื่นๆที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ จึงควรเพิ่มตัวแปรในระบบเศรษฐกิจที่มีความหลากหลาย และครอบคลุมทุกภาคในระบบเศรษฐกิจให้มากขึ้น รวมถึงระยะเวลาของตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการศึกษาด้วย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ข้อมูลในการศึกษาตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี

พ.ศ. 2537 จนถึง ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2551 โดยใช้ข้อมูลตัวแปรที่เป็นรายไตรมาส ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีช่วงเวลาของการคาบเกี่ยวกับช่วงของการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในประเทศไทยรวมอยู่ด้วย ซึ่งผลจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจอาจจะมีผลต่อข้อมูลของตัวแปร ทำให้ข้อมูลของตัวแปรที่เกิดขึ้นจริงมีความผันผวนของข้อมูลอย่างรุนแรง ทำให้เมื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ผลจะส่งผลทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ออกมาเบี่ยงเบนไปจากผลที่น่าที่จะเป็นจริงได้ ดังนั้นในการศึกษาจึงควรที่จะใช้ข้อมูลที่มีการหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าว

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงการคลัง. 2539. 120 ปี กระทรวงการคลัง: พ.ศ.2418-2538. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงการคลัง.

คงขวัญ ศิลา และ วรพล คหัทธงู. 2552. ความคืบหน้าของมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจของ
รัฐบาล โครงการ SP1 และ SP2. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

จริยา เปรมศิลป์ และ จารุพรรณ วานิชชนันกุล. 2552. ความเหมาะสมของนโยบายการคลังในการ
กระตุ้นเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

จิราภรณ์ ชาวงษ์. 2544. เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า จำกัด

จิรพรรณ ชีรานนท์. 2548. การคลัง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. 2546. หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐชนม์ พุ่มมาลี. 2546. การศึกษาการปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อสถานะเงินเฟ้อ
ในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2539 - 2545. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐา ปิยะกาญจน์และอภิวรรณ นิ่มละมัย. 2552. การแพร่กระจายของวิกฤตเศรษฐกิจการเงิน
สำหรับรัฐฯ ไปสู่ วิกฤตเศรษฐกิจโลก. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ณัฐิกานต์ วรสง่าศิลป์. 2551. เครื่องชี้แรงกระตุ้น และตัวคูณทางการคลังของไทย.
กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

บุญตั้ง เตชะมาถาวร. 2519. ปริมาณเงินกับระดับราคา. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปกป้อง ไชยทา. 2550. ผลกระทบของขนาดรัฐบาลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยะ รัตน์วงศ์วิรุพห์. 2543. การใช้จ่ายรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2537. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร:
ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2538. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2539. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2540. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2541. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2542. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2543. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2544. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2545. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2546. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2547. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร:
ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2548. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2549. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2550. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

_____. 2551. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

พิมพ์ใจ พงศ์พันธุ์ลักษณ์. 2543. นโยบายการคลังกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. 2528. เงินคงคลังในระบบเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัตนา สายคณิต. 2539. มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์จากทฤษฎีสถู่นโยบาย. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมล ชตะมีนา. 2552. นโยบายการคลังในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2551. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วีระพงษ์ สิริกรวุฒิพงศ์. 2529. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินเฟ้อ และการว่างงานใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สรา ชื่นโชคสันต์ และ ตลับลักษณ์ ธนดิษฐ์สุวรรณ. 2552. ตลาดแรงงานกับแรงกดดันต่อเงิน
เฟ้อ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สุนทร ราชวงศ์ศึก. 2525. **ทฤษฎีและนโยบายการคลัง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง. 2545. **เศรษฐศาสตร์มหภาค**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ

Alavirad, Abbas and Sanhita Athawale. 2005. **The impact of the budget deficit on inflation in the Islamic Republic of Iran**. Organization of the Petroleum Exporting Countries, March 2005.

Castro, Francisco de. 2003. **The Macroeconomic Effects of Fiscal Policy in Spain**. Banco de Espana. 2003.

Catao, Luis and Marco Terrones. 2001. **Fiscal Deficits and Inflation: A New Look at the Emerging Market Evidence**. IMF Working Paper.

Catao, Luis A.V. and Marco E.Terrones. 2005. Fiscal deficits and inflation. IMF Working Paper.

Darrat, Ali F.. 2000. **Are budget deficits inflationary? A reconsideration of the evidence**. Applied Economics Letters, No.7, 633-636

Heppke-Falk, Kirsten H. and Jorn Tenhofen and Guntram B. Wolff. 2006. **The Macroeconomic Effect of Exogenous Fiscal Policy Shock in Germany: A Disaggregated SVAR Analysis**. Deutsche Bundesbank Discussion Paper. 2006, No.41

Kumhof, Michael. 2009. **The Case of Global Fiscal Stimulus**. IMF Working Paper.

- Metin, Kivilcim. 1998. **The Relationship between Inflation and the Budget Deficit in Turkey.** Journal of Business & Economic Statistics, 1998, Vol.16, No.4, 412-422.
- Miller, Preston J.. 1983. **Higher Deficit Policies Lead to Higher Inflation.** Federal Reserve Bank of Minneapolis.
- Neyapti, Bilin. 2003. **Budget deficits and inflation: the roles of central bank independence and financial market development.** Western Economic Association International Contemporary Economic Policy, Vol.21, No.4, October 2003, 458-475
- Seran, Marius. 2002. **Budget Deficit and Inflation.** Academy of Economic Studies Doctoral School of Finance and Banking.
- Vieira, Carlos. 2000. **Are Fiscal deficits inflationary? Evidence for the EU.** Economic Research Paper, No.7

ภาคผนวก ก
ตารางแสดงข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ปี (ไตรมาส)	INF (ร้อยละ)	G (แสนล้านบาท)	IR (ร้อยละ)	GR (ร้อยละ)
2537Q1	4.9	0.53	9.98	10.9
2537Q2	5.1	0.53	10.66	9.9
2537Q3	5.7	0.67	11.33	5.5
2537Q4	5.5	0.48	11.67	9.7
2538Q1	4.9	0.56	12.21	9.6
2538Q2	5.2	0.56	13.5	12.3
2538Q3	5.3	0.68	13.67	9.6
2538Q4	5.7	0.53	13.75	5.9
2539Q1	6.6	0.61	13.6	4.7
2539Q2	5.6	0.62	13.75	6.5
2539Q3	4.5	0.72	13.5	7.8
2539Q4	4.1	0.67	13.42	4.6
2540Q1	3.7	0.62	13.1	1
2540Q2	3.9	0.6	12.83	-0.6
2540Q3	4.8	0.71	13.91	-1.6
2540Q4	6.5	0.6	14.92	-4.2
2541Q1	7.4	0.58	15.24	-7.1
2541Q2	8.3	0.57	15.5	-13.9
2541Q3	7.6	0.8	15.09	-13.9
2541Q4	5.4	0.68	12.92	-7.2
2542Q1	3.9	0.59	10.54	-0.2
2542Q2	1.6	0.66	9.5	3.4
2542Q3	0.9	0.75	8.92	8.4
2542Q4	0.6	0.7	8.5	6.4

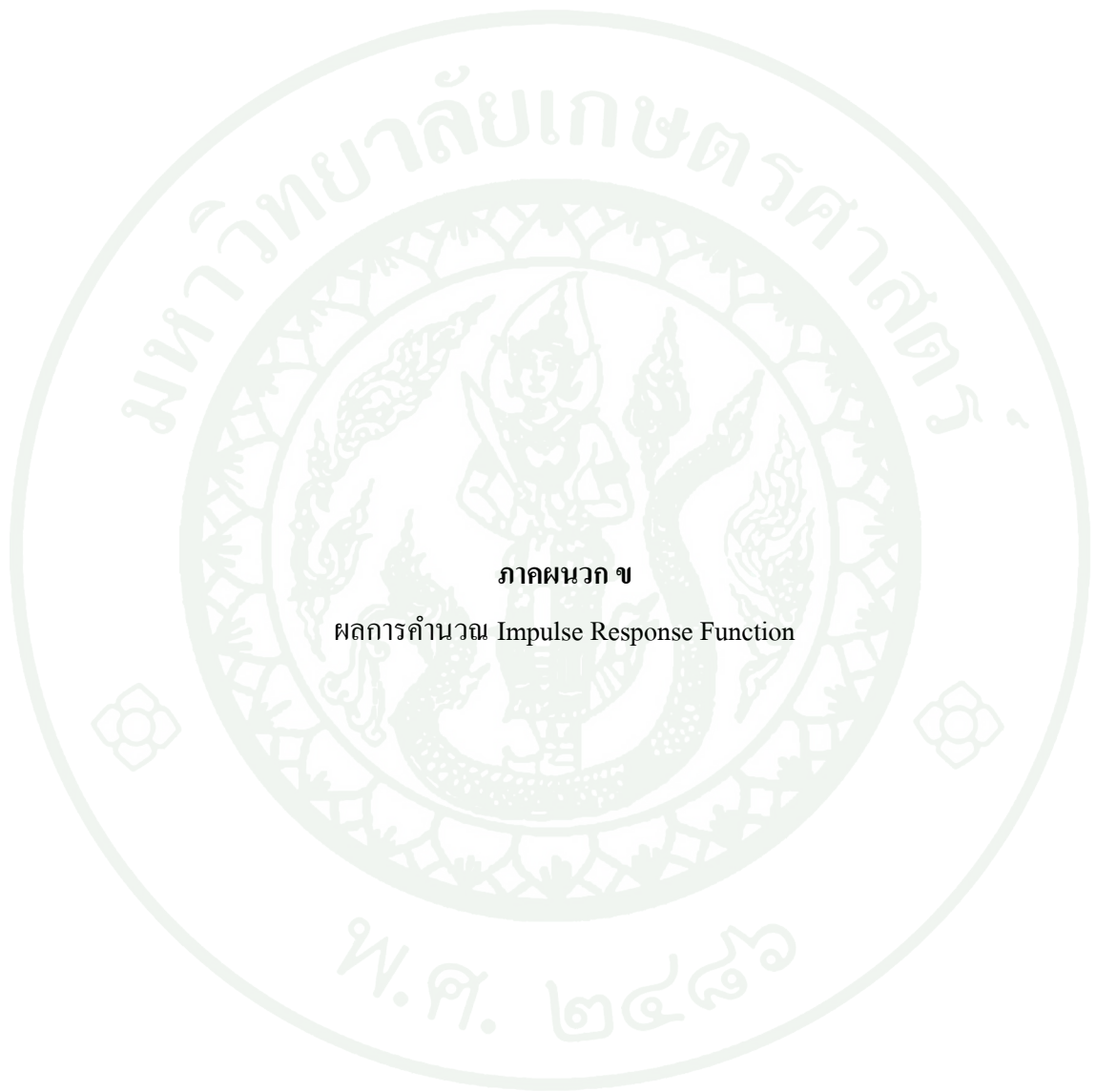
ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ปี (ไตรมาส)	INF (ร้อยละ)	G (แสนล้านบาท)	IR (ร้อยละ)	GR (ร้อยละ)
2543Q1	0.3	0.65	8.41	6.5
2543Q2	1	0.64	8.5	6.1
2543Q4	0.8	0.68	8.25	4
2544Q1	0.9	0.67	7.83	1.7
2544Q2	1.5	0.7	7.75	2.2
2544Q3	1.4	0.82	7.75	2.1
2544Q4	1.2	0.65	7.67	2.7
2545Q1	0.9	0.73	7.25	4.5
2545Q2	0.3	0.68	7.25	5
2545Q3	0.3	0.81	7.25	5.8
2545Q4	0.2	0.64	7	6
2546Q1	0.3	0.67	6.84	6.9
2546Q2	0.2	0.72	6.67	6.6
2546Q3	0	0.85	5.75	6.7
2546Q4	0.1	0.69	5.75	8.3
2547Q1	0.1	0.72	5.69	6.7
2547Q2	0.4	0.76	5.75	6.6
2547Q3	0.6	0.86	5.75	6.3
2547Q4	0.6	0.75	5.75	5.9
2548Q1	0.7	0.8	5.69	3.6
2548Q2	1.1	0.83	5.75	4.7
2548Q3	2.2	1.02	6.33	5.5
2548Q4	2.4	0.79	6.58	4.7
2549Q1	2.6	0.84	7.09	6.4

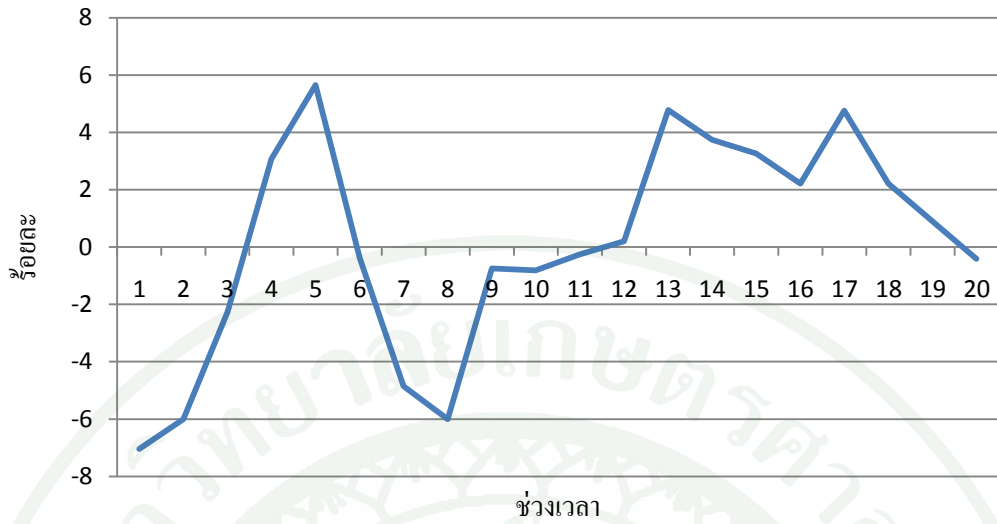
ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ปี (ไตรมาส)	INF (ร้อยละ)	G (แสนล้านบาท)	IR (ร้อยละ)	GR (ร้อยละ)
2549Q2	2.8	0.87	7.75	5.3
2549Q3	1.9	1.06	7.92	4.8
2549Q4	1.7	0.77	8	4.5
2550Q1	1.4	0.91	7.83	4.4
2550Q2	0.9	0.96	7.33	4.4
2550Q3	0.8	1.15	7.13	5.1
2550Q4	1.1	0.84	7.13	5.7
2551Q1	1.5	0.91	7.05	6
2551Q2	2.8	0.92	7.25	5.3
2551Q3	2.9	1.12	7.5	3.9
2551Q4	2.1	0.93	7.33	-4.2

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (2552)

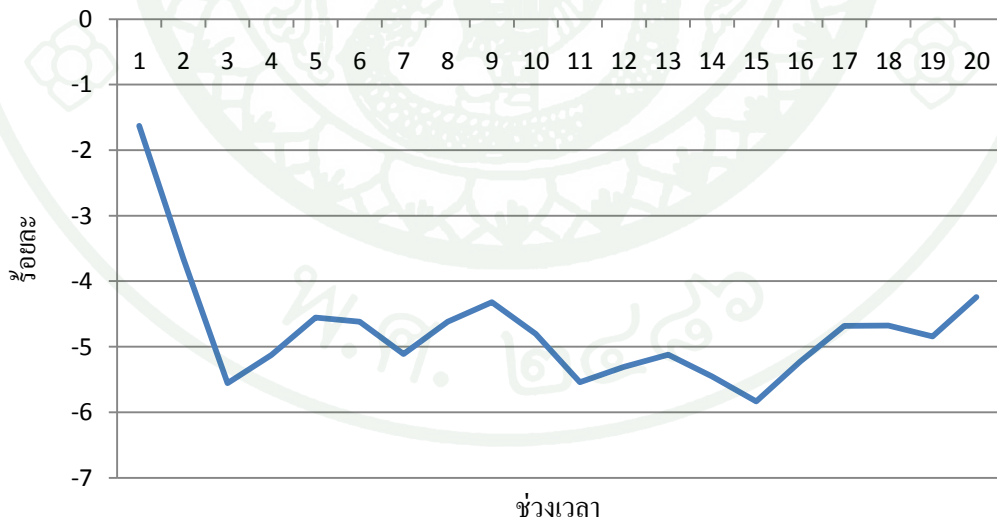

ภาคผนวก ข
ผลการคำนวณ Impulse Response Function

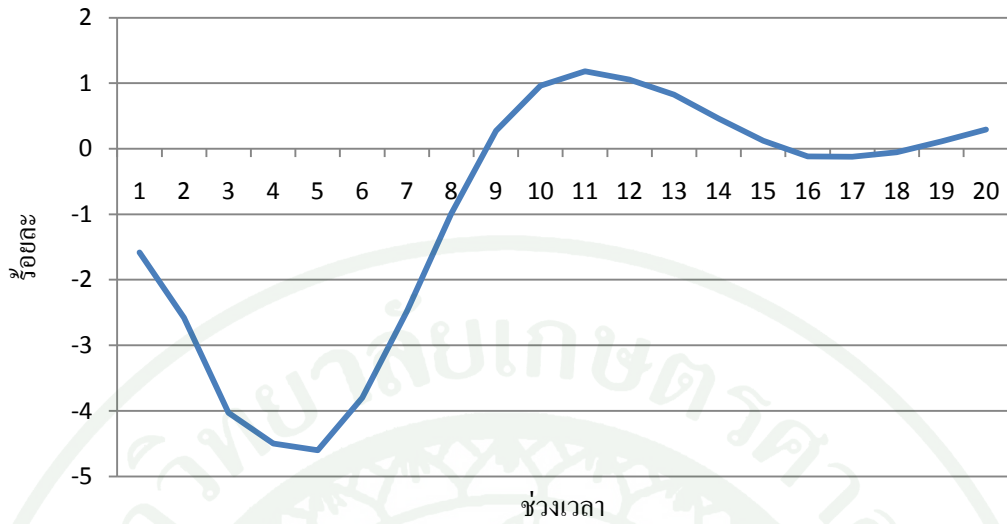
ภาพผนวกที่ 1 การตอบสนองของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

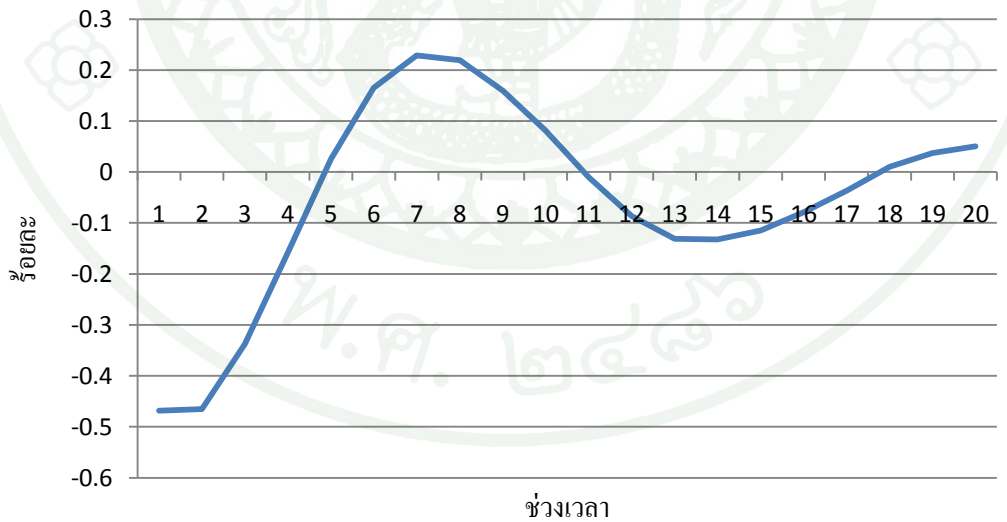
ภาพผนวกที่ 2 การตอบสนองของอัตรการดอกเบี้ยที่มีต่อการใช้จ่ายของภาครัฐบาล

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ภาพผนวกที่ 3 การตอบสนองของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีต่ออัตราดอกเบี้ย

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

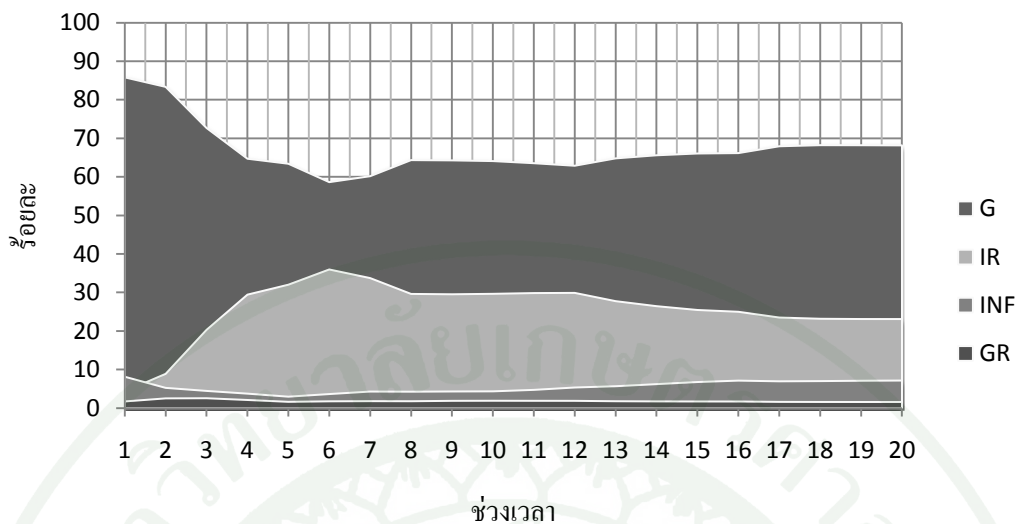
ภาพผนวกที่ 4 การตอบสนองของอัตราเงินเฟ้อ ที่มีต่ออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

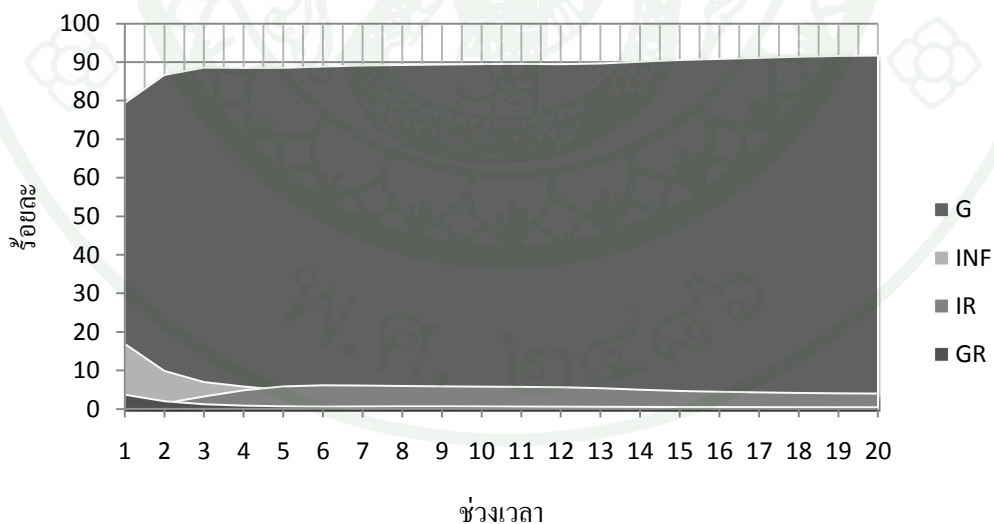
ภาคผนวก ค

ผลการทดสอบ Variance Decompositions

ภาพผนวกที่ 5 ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ภาพผนวกที่ 6 ผลการทดสอบ Variance Decompositions ของอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นายอรรณพ ศิริชัย
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานครฯ
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ตำแหน่งปัจจุบัน	พนักงานการสินค้า 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	การทำเรือแห่งประเทศไทย

